

DREAM

Fremskrivning af
familiekarakteristika og
boligefterspørgslen i danske
kommuner - Jammerbugt

Maj 2017

Indholdsfortegnelse

1	INDLEDNING	3
2	DEN DEMOGRAFISKE UDVIKLING	5
2.1	Befolkning.....	5
2.2	Fødte og døde	7
2.3	Indvandring og udvandring	8
2.4	Til- og fraflytning	9
2.5	Familiestruktur	17
3	BEFOLKNINGENS UDDANNELSESLEVELY	20
4	ARBEJDSMARKEDET	25
5	UDVIKLINGEN I BOLIGFTERSØRGSLEN	34
5.1	Boligtype.....	35
5.2	Boligart	37
5.3	Boligstørrelse.....	39
5.4	Bystørrelse.....	41
6	MARGINALEKSPERIMENTER	43
6.1	Flere ældre fraflytter deres parcelhuse	45
6.2	Øget tilflytning af familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet	51
6.3	Øget tilflytning af familier med et højt uddannelsesniveau.....	59
6.4	Færre fraflyttere.....	66
7	KONKLUSION	73
8	REFERENCER	76
9	APPENDIKS.....	77

1 Indledning

I det følgende præsenteres for Jammerbugt Kommune forventningen frem mod år 2040 til udviklingen i befolkningens størrelse og alderssammensætning, familiestruktur, uddannelsesniveau samt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet. Ændringer i disse forhold er af afgørende betydning for bolig efterspørgslen, hvorfor forventningen til udviklingen i det samlede boligbehov og dets underliggende karakteristika som type, størrelse og beliggenhed også betragtes. Relationen mellem de karakteristika, der kendetegner den i kommunen bosiddende befolkning og befolkningens boligpræferencer belyses desuden i fire forskellige marginaleksperimenter, i hvilke udvalgte adfærdsmønstre korrigeres. Eksperimenterne har primært til formål at illustrere, hvorledes ændrede adfærdsmønstre selv på kort eller mellemlangt sigt kan dæmpe eller øge de negative økonomiske konsekvenser, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Fremskrivningen er såvel som marginaleksperimenterne udført ved anvendelse af DREAMs mikrosimulationsmodel SMILE 3.0.

Befolkningen i Jammerbugt Kommune ventes at falde fra startniveauet på 38.597 personer i år 2013 til lidt under 36.000 personer i 2040. Udviklingen følger af et fødselsunderskud kombineret med en næsten konsekvent negativ nettotilflytning, der ikke kan opvejes af en positiv nettoindvandring. Fremadrettet ventes restlevetiden forsat at øges, hvilket sammen med befolkningens aldring giver anledning til, at personer ældre end 67 år på sigt skønnes at udgøre en større andel af den i Jammerbugt Kommune bosiddende befolkning.

De finansieringsudfordringer som den demografiske udvikling giver anledning til modvirkes i nogen grad af en ændring i befolkningens uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. Som i resten af landet ventes uddannelsesniveauet således at forbedres i fremskrivningen, hvilket primært skyldes, at de yngre generationer, som erstatter de ældre generationer, generelt er bedre uddannet. Således øges andelen af befolkningen med en videregående uddannelse. Det stigende uddannelsesniveau bidrager til, at erhvervsdeltagelsen og beskæftigelsestilbøjeligheden for personer under 50 år opretholdes. At den samlede beskæftigelses- og erhvervsfrekvens for 16-67-årige øges gennem fremskrivningen, skal dog primært henføres til en øget erhvervsdeltagelse for de 60-67-årige, der er motiveret af Tilbageføringsreformen.

Familiestrukturen ventes at ændre sig i retning mod, at en voksende andel af befolkningen vil udgøres af enlige, som følge af ændrede levemønstre og flere ældre. Selvom befolkningstallet i Jammerbugt Kommune ventes at falde, vil befolkningens aldring og den ændrede familiestruktur øge bolig efterspørgslen. Her ventes særligt en større efterspørgsel på almene boliger og private udlejningsboliger, typisk rækkehuse og etageboliger, på bekostning af ejerboliger, som typisk er parcelhuse. Samtidig vil en større andel af efterspørgslen end tidligere rette sig mod mindre boliger og søgningen mod boliger i kommunens større byer vil fortrænge en del af efterspørgslen efter boliger i de mindre byer.

Undersøgelsen er baseret på en fremskrivning udført med DREAMs mikrosimulationsmodel SMILE 3.0. Modellen er beskrevet i Hansen og Markeprand (2015), mens datagrundlaget og det metodiske fundament er yderligere belyst i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013). Disse rapporter uddyber centrale antagelser så som anvendt estimationsperiode og arten af de forklarende variable, der er inddraget i estimationerne. Det er dog ikke nødvendigt at have kendskab til rapporterne for den læser, der alene er interesseret i modellens resultater.

Det anbefales, at man rådfører sig med retningslinjerne for fortolkning af modellens resultater i kapitel 2 i Hansen og Markeprand (2015). Heri forklares bl.a. årsagen til, at resultater opnået ved SMILE og Danmarks Statistiks fremskrivningsmodel ikke kan forventes at være entydige. Ligeledes understreges det, at der er tale om en videreførelse af strukturel adfærd, dvs. adfærd estimeret over en længere historisk tidsperiode, hvorfor den senest kendte historiske udvikling ikke vil afspejle sig i udviklingen i de første fremskrivningsår. Centralt skal det fremhæves, at den forventede udvikling i boligstrukturen alene afspejler befolkningens efterspørgsel efter bestemte boligkarakteristika i fravær af udbudsbegrænsninger. Fremskrivningerne indebærer således ikke en vurdering af udbuddet af boliger, hvilket bl.a. ville fordrer kendskab til kommunens strategi vedrørende nyopførelser, udstykning og omlægning af eksisterende erhvervsgrunde til andre formål. En vurdering af, hvorledes den eksisterende boligmasse afvikles gradvist i takt med stigende boligalder er heller ikke inddraget. Eksistensen af et egentligt boligmarked kræver, at der indarbejdes en prisdynamik, der etablerer et realistisk forhold mellem udbud og efterspørgsel.

Befolkningens uddannelsesadfærd var tidligere kun opdelt på landsdele i SMILE, men er nu ændret, så den er nuanceret på kommuneniveau. Således tillades nu variation inden for en landsdel i tilbøjeligheden til at påbegynde en uddannelse. Befolkningens uddannelsesniveau påvirker befolkningens arbejdsmarkedstilknytning, hvorfor nuanceringen af uddannelsesadfærden skønnes at bidrage til en mere retvisende vurdering af befolkningens deltagelsespotentiale i de enkelte kommuner. Modellen har yderligere undergået et eftersyn under hvilket, mindre uregelmæssigheder i bl.a. den fremtidige boligstruktur er søgt oprettet. Derfor vil fremskrivningsresultater i nogen grad afvige fra indholdet i Hansen og Markeprand (2015). Modellens overordnede rammer er herudover uændrede. Således tager fremskrivningen fortsat udgangspunkt i familie- og boligstrukturen i år 2013, mens estimerede adfærdsmønstre er baseret på årene forud herfor.

I kapitel 2 beskrives den demografiske udvikling i Jammerbugt Kommune, hvilket indebærer en beskrivelse af den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningen, antallet af fødte og døde, ind- og udvandring, til- og fraflytning samt i familiestrukturen. I kapitel 3 beskrives forventningerne til den fremtidige udvikling i befolkningens uddannelsesniveau, mens forventningen til den fremtidige udvikling i befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet beskrives i kapitel 4. I kapitel 5 beskrives forventningerne til efterspørgslen efter boliger fordelt på udvalgte karakteristika, mens kapitel 0 er tilegnet en beskrivelse af resultaterne af fire marginaleksperimenter i hvilke den grundlæggende adfærd korrigeres. En konklusion følger i kapitel 7.

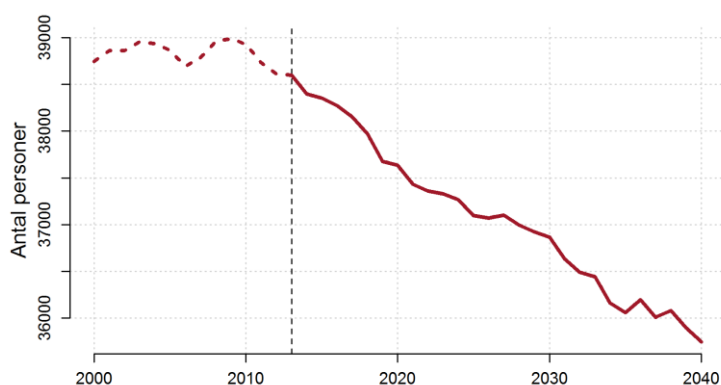
2 Den demografiske udvikling

Befolkningens udvikling og sammensætning på alder og oprindelse fastlægges på nationalt plan på baggrund af ind- og udvandring samt antallet af fødte og døde. De samme hændelser påvirker udviklingen i befolkningen på kommunalt niveau, men herudover indregnes effekten af flytninger på tværs af kommunegrænser. Flytninger inden for de enkelte kommuner indregnes også i fremskrivningen, fordi de er med til at ændre boligefterspørgslen struktur – eksempelvis om efterspørgslen på lejeboliger stiger til fordel for ejerboliger. I dette kapitel redegøres der først for den samlede befolkningsudvikling og efterfølgende for udviklingen i de underliggende komponenter, der bestemmer den, dvs. fødte og døde, ind- og udvandrede samt til- og fraflyttede. Udviklingen i Jammerbugt Kommune sammenholdes i de tilfælde, hvor det vurderes relevant med udviklingen i henholdsvis Landsdel Nordjylland og hele landet.

2.1 Befolkning

Fra år 2000 til 2013 er befolkningstallet i Jammerbugt Kommune kendetegnet ved en relativ stabil udvikling. Således har kommunens indbyggerantal gennem denne periode varieret omkring et niveau på omkring 38.900 personer, jf. Figur 2.1. Fra 2009 og frem er der dog tale om en svag negativ befolkningstilvækst, der ventes at fortsætte gennem hele fremskrivningsperioden. Fra 2013 til 2040 ventes befolkningstallet nedskrevet med 7,4 pct., mens den samlede ændring i den historiske periode var på blot -0,4 pct. Til sammenligning er den samlede befolkning i Landsdel Nordjylland i perioderne 2000 til 2013 og 2013 til 2040 øget med henholdsvis 0,5 pct. og aftaget med 1 pct. Bortset fra udviklingen i Aalborg Kommune, ventes befolkningstallet i landsdelen at falde med ca. 10,2 pct. gennem fremskrivningsperioden. På landsplan er befolkningstallet gennem den historiske periode øget med 5,2 pct., mens der fra 2013 til 2040 ventes en positiv vækst på 9,4 pct. Den historiske og forventede befolkningstilvækst i Jammerbugt Kommune er således markant anderledes end, hvad der er observeres og forventes på landsplan, men følger mønsteret i landsdelen, hvis der ses bort fra Aalborg Kommune.

Figur 2.1. Udvikling i befolkningen, Jammerbugt Kommune

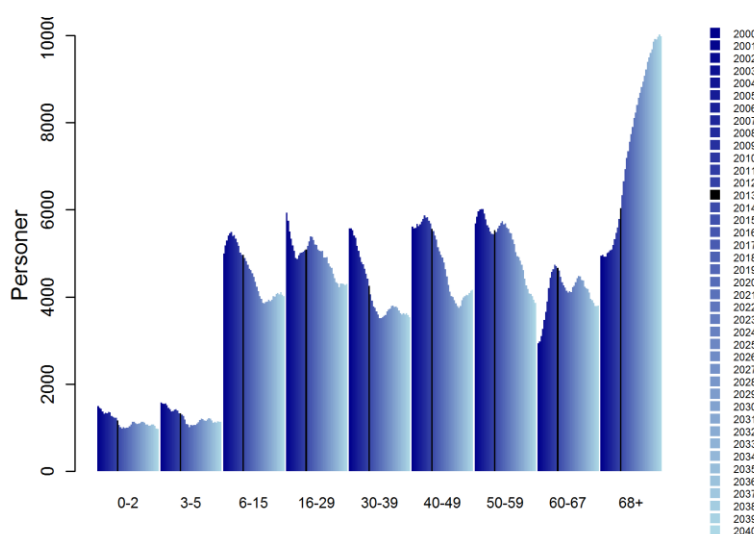
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Den historiske udvikling i befolkningstilvæksten i Jammerbugt Kommune er forklaret ved en positiv nettoindvandring, der i omfang stort set svarer til nettotilflytningen, der er negativ. Antallet af fødte og døde har stort set modsvaret hinanden gennem den historiske periode, men det indbyrdes forhold giver dog anledning til et fødselsunderskud de seneste år frem mod 2013, jf. afsnit 2.2, 2.3 og 2.4. I fremskrivningen ventes der generelt et negativt fødselsoverskud, en positiv nettoindvandring og en negativ nettotilflytning, som samlet giver anledning til, at den seneste negative befolkningsvækst ventes at fortsætte gennem fremskrivningsperioden.

Opgjort på alder skyldes den historiske befolkningsvækst primært, at en stigning i antallet af personer i 60 års alderen og opefter har haft et omfang, der har modsvaret nedgangen i flere af de yngre aldersgrupper, jf. Figur 2.2. I fremskrivningsårene ventes antallet af personer over 67 år at vokse markant, mens der bliver markant færre i aldersgruppen 40-59 år efter 2020. Endvidere ses også et markant fald i befolkningen under 30 år. Udviklingen i de ældste aldersklasser er foranlediget af et generelt fald i dødeligheden kombineret med, at flere personer gradvist indtræder i aldersgruppen over 67 år. Typisk ses den historiske udvikling i en aldersklasse at blive gengivet i fremskrivningen i en aldersklasse af højere orden. Eksempelvis ses det historiske fald i antallet af personer i aldersgruppen 30-39 år tydeligt gengivet i den fremtidige forventning til antallet af personer i alderen 40-49 år. Disse demografiske effekter er mest udprægede såfremt aldersklassen kun i mindre grad er påvirket af bevægelser på tværs af kommunegrænser, hvilket som det senere skal blive klart, netop er tilfældet for de 40-49-årige.

Figur 2.2. Befolkningen i Jammerbugt Kommune fordelt på aldersintervaller, 2000-2040

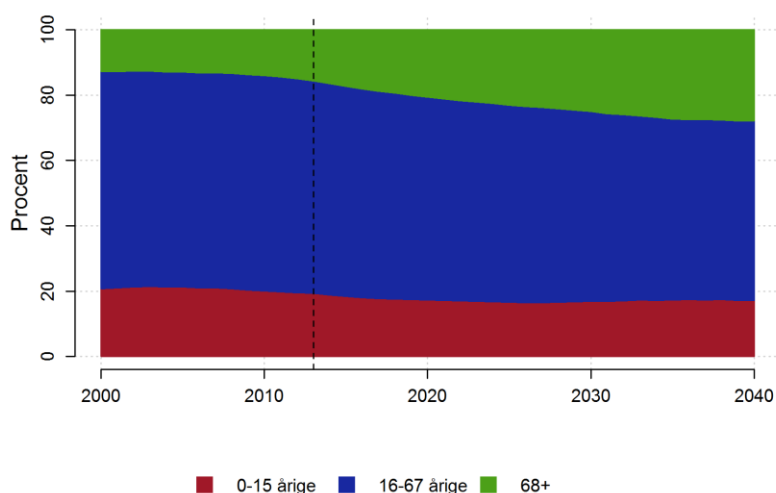
Anm.: Den sorte markering angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.3 viser den relative andel af befolkningen fordelt på tre aldersgrupper: børn (0-15 år), personer i den erhvervsaktive alder (16-67 år) og personer, som primært er tilbagetrukket fra

arbejdsmarkedet (68+ år)¹. I Jammerbugt Kommune vil andelen af personer i den erhvervsaktive alder falde fremadrettet fra et niveau på ca. 65 pct. i 2013 til godt 62 pct. i 2020 og yderligere til 55 pct. i 2040. Samtidig ventes andelen af ældre over 67 år at vokse fra 16 pct. i 2013 til 21 pct. i 2020 og 28 pct. i 2040. Andelen af børn falder på kort sigt fra omkring 19 pct. i 2013 til 17 pct. i 2020 og er herefter relativt stabil frem mod 2040. Kombinationen af færre personer i den erhvervsaktive alder og flere personer, der er i en alder, hvor størstedelen har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, kan bidrage til at øge kommunens finansieringsudfordringer på sigt.

Figur 2.3. Aldersfordeling i procent for Jammerbugt Kommune

Anm.: Den sorte markering angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.2 Fødte og døde

Fertiliteten har de seneste år været aftagende på nationalt plan, hvilket kombineret med antallet af kvinder i den fertile alder (14-48 år)², har givet anledning til et faldende antal fødte. I Jammerbugt Kommune har fertiliteten historisk fluktueret omkring et niveau på 2 levendefødte børn pr. kvinde og ventes dog med betydelig usikkerhed også at ligge omkring dette niveau fremadrettet. Samtidig ventes antallet af kvinder i den fertile alder bosiddende i Jammerbugt Kommune initialt at falde i fremskrivningen, hvorefter antallet ventes at stige svagt, så udgangsniveauet på omkring 7.400 personer nås igen i år 2040. Til sammenligning er antallet af fødte svagt stigende indtil midten af 2020'erne, hvorefter antallet falder svagt i resten af fremskrivningen, jf. Figur 2.4. Således vil udviklingen i fertiliteten drive udviklingen i antallet af fødte på kort sigt, mens fertilitetsudviklingen over tid gradvist domineres af den mindre stigning i antallet af fødedygtige kvinder. Historisk har antallet af fødte i Jammerbugt Kommune ligget på niveau med antallet af døde, bortset fra de seneste år, hvor faldet i antallet af fødte, har betydet et negativt fødselsoverskud. Den aldrende

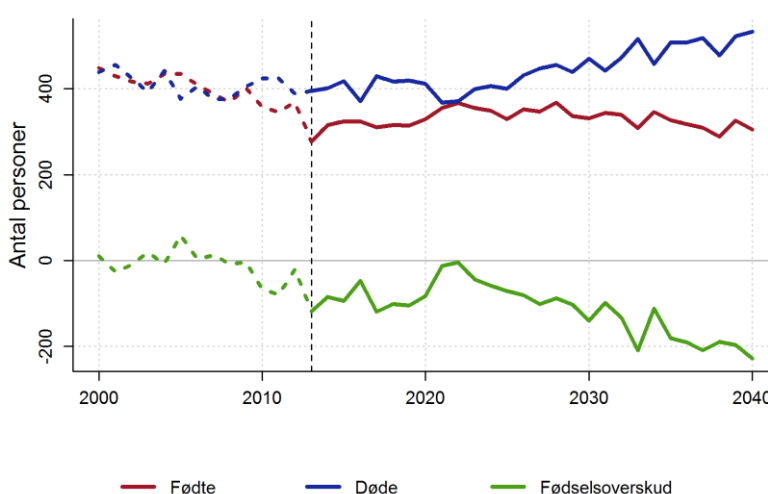
¹ Velfærdsaftalen fra 2006 og Tilbagetrækningsreformen fra 2011 løfter gradvist folkepensionsalderen til 67 år frem mod 2022. Herefter levetidsindekseres pensionsalderen, så den følger levetiden for en 60-årig. Pensionsalderen forventes således, at være 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040, jf. DREAM (2014).

² Opgjort primo året.

befolkning med et heraf følgende voksende antal døde, vil sammen med den blot midlertidige stigning i antallet af fødte betyde, at fødselsoverskuddet ventes at være negativt i fremskrivningen, jf. Figur 2.4.

I de historiske år fra 2000 til 2012 ligger antallet af fødte i gennemsnit 2 pct. lavere end antallet af døde hvert år. Til sammenligning er antallet af fødte henholdsvis det samme og 15 pct. højere end antallet af døde, når Landsdel Nordjylland og hele Danmark betragtes. I fremskrivningsårene fra 2013 til 2039 ventes antallet af fødte i Jammerbugt Kommune i gennemsnit at være 25 pct. lavere end antallet døde, mens dette tal til sammenligning er 4 pct. i Landsdel Nordjylland. På landsplan ventes antallet af fødte i fremskrivningen fortsat at være 15 pct. højere end antallet af døde, som tilfældet var i den historiske periode.

Figur 2.4. Antal fødte, døde og fødselsoverskud, personer

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af fødte og døde på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis nationale fertilitetsrater og dødssandsynligheder på kommuneniveau.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.3 Indvandring og udvandring

Figur 2.5 viser udviklingen i ind- og udvandringen i Jammerbugt Kommune. Historisk er udviklingen i indvandringen præget af store udsving, hvilket tydeliggør vanskeligheden i at skønne over den fremadrettet. Indvandringen forventes i gennemsnit at være på godt 200 personer om året, jf. Figur 2.5. Den samlede nationale bruttoindvandring afspejler niveauet i Befolkningsfremskrivning 2014³. Indvandringens fordeling på kommuner afspejler den historiske fordeling fra 2010-2012. Således indregnes der i fremskrivningen ikke et evt. skift som følge af eksempelvis ændrede flygtningevoter. Eftersom det overordnede indvandningsniveau er forankret i Befolkningsfremskrivning 2014, er de

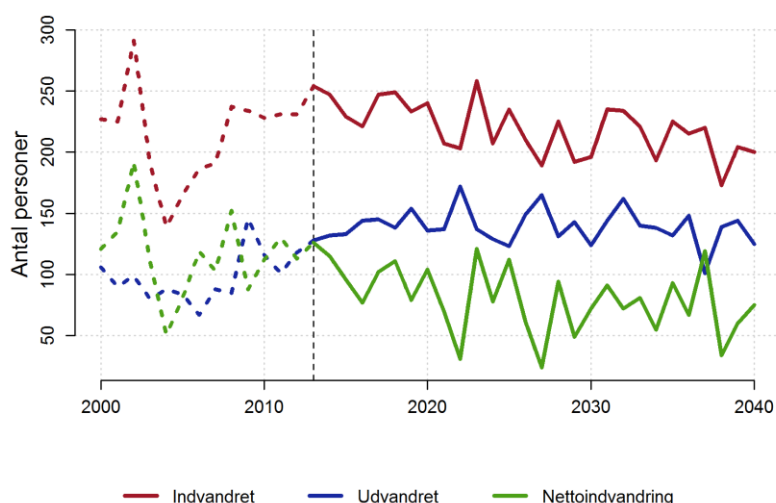
³ Danmark Statistik og DREAM laver hvert år en samordnet befolkningsfremskrivning for Danmark. Se yderligere information på Danmarks Statistiks hjemmeside:

<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/befolkningsfremskrivning-for-danmark>

seneste års høje indvandring af personer med flygtninge- og familiesammenføringsbaggrund heller ikke taget i betragtning.

Udvandringen har historisk været lavere end indvandringen, hvilket har givet anledning til en positiv nettoindvandring. Denne tendens forventes at fortsætte, idet såvel ind- som udvandringen ventes at variere omkring de historiske niveauer. Som følge heraf skønnes nettoindvandringen at fluktuere omkring et niveau på ca. 80 personer frem mod år 2040, hvilket er en anelse lavere end observeret historisk.

Figur 2.5. Udvandring, bruttoindvandring og nettoindvandring

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af indvandrede og udvandrede på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis indvandringens sammensætning på køn og oprindelse og af udvandringssandsynligheden.

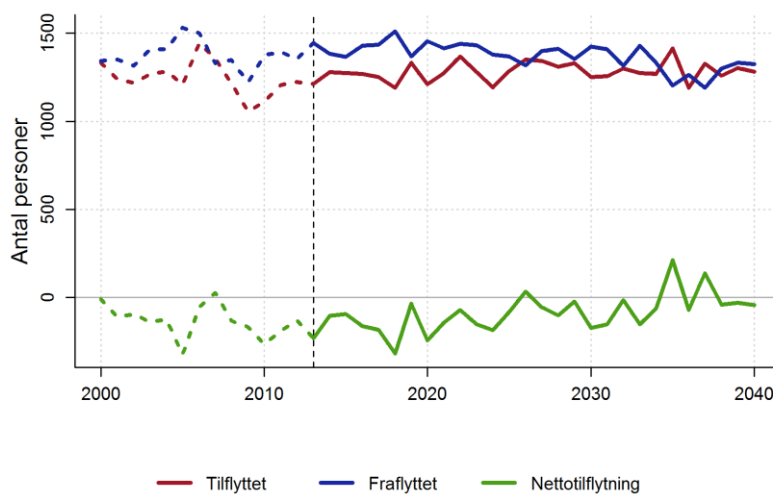
Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.4 Til- og fraflytning

Op gennem 00'erne har tilflytningen til Jammerbugt Kommune været lavere end fraflytningen. I fremskrivningsårene forventes den årlige tilflytning og fraflytning at variere omkring et niveau på henholdsvis 1.300 og 1.400 personer således, at nettotilflytningen i gennemsnit er negativ gennem fremskrivningsårene, jf. Figur 2.6. Anvendelsen af strukturelle flyttesandsynligheder⁴ i fremskrivningen betyder, at faldet i nettotilflytningen siden 2007 bremses. På sigt ligger nettotilflytningen lidt over det historiske niveau, da det gennemsnitlige årlige niveau i perioden fra 2000-2012 kan opgøres til ca. -130 personer.

⁴ Flyttesandsynligheden er estimeret over perioden 2000-2012 for at bestemme en strukturel tendens fremfor at videreføre de seneste års adfærd. Sandsynlighederne korrigeres dog på kort sigt således, at startniveauet for den absolutte til- og fraflytning approksimeres til gennemsnittet over de seneste tre år. For en nærmere redegørelse af valg af estimationsperiode og -metode henvises til kapitel 2 og kapitel 3.6.1 i Hansen og Markeprand (2015) samt kapitel 3 i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013).

Figur 2.6. Til- og fraflytning samt nettotilflytning

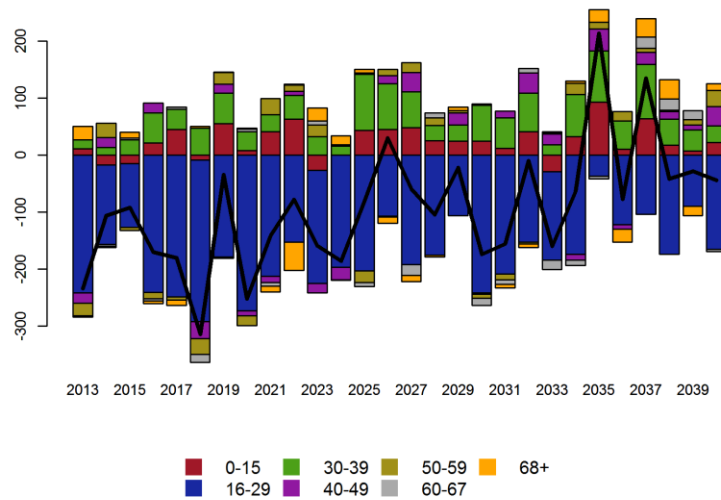
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.7 viser forventningen til antallet af nettotilflytninger opgjort på aldersgrupper. Heraf fremgår det, at der typisk ventes en større fraflytning end tilflytning af unge i alderen 16-29 år, mens det omvendte er tilfældet, når børn og personer i alderen 30-49 år betragtes. De relativt lave nettobevægelser for ældre afspejler, at flyttetilbøjeligheden både indenfor og på tværs af kommunegrænser aftager med alderen⁵.

⁵ Se evt. Hansen & Markeprand (2015), s. 58, figur 3.33.

Figur 2.7. Nettotilflytning opdelt på udvalgte aldersgrupper i Jammerbugt Kommune, antal personer

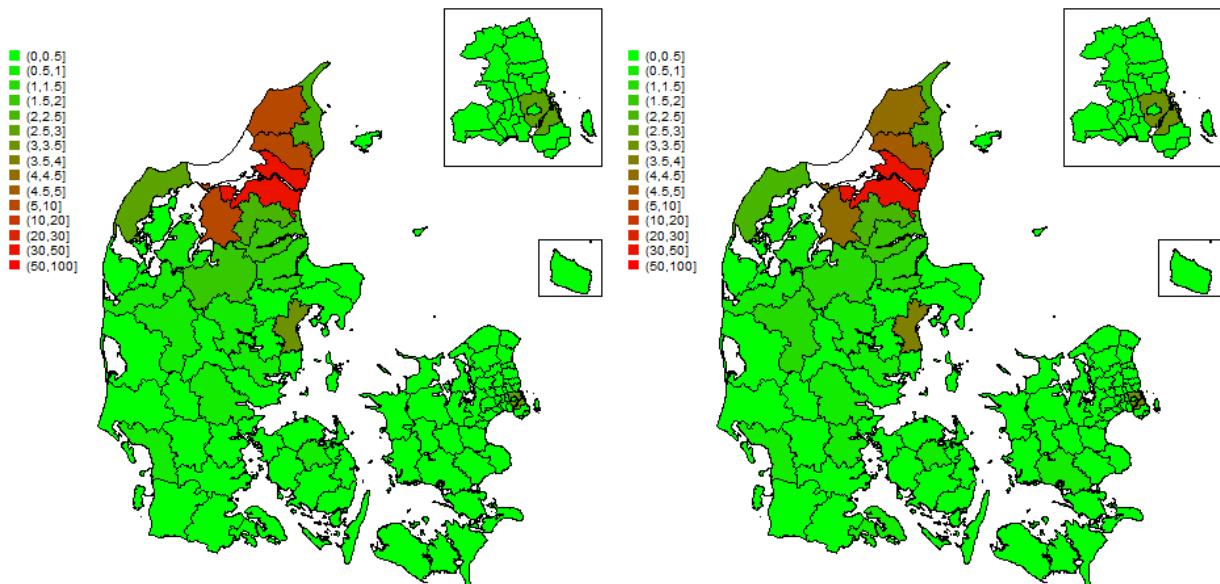
Anm.: Den sorte linje viser den samlede nettotilflytning.

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 2.8. Koncentration af tilflyttere fra andre kommuner til Jammerbugt Kommune, pct.

a) Historisk: gennemsnit 2000-2012

b) Fremskrevet: gennemsnit 2013-2039

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

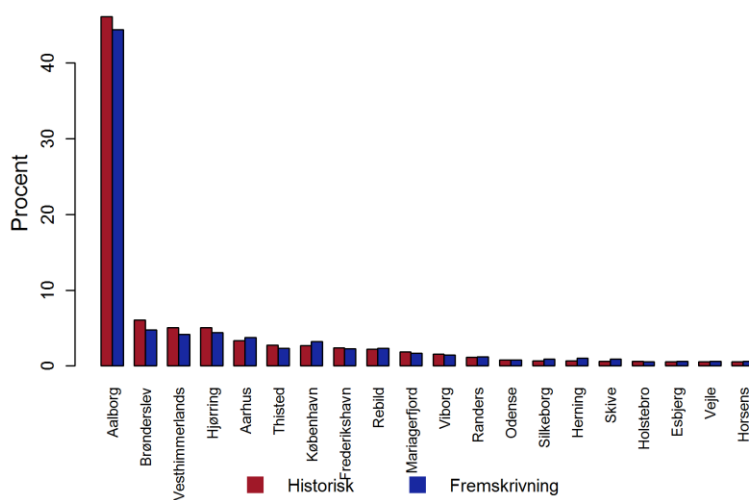
Figur 2.8a og Figur 2.8b illustrerer, hvor tilflytterne til Jammerbugt Kommune typisk kommer fra såvel historisk som fremskrevet. I begge figurer er Jammerbugt Kommune markeret med hvidt. Jo mere rødlig farven er på en given kommune, des større er koncentrationen af tilflyttere til Jammerbugt Kommune fra den pågældende kommune. Koncentrationen er opgjort som den

gennemsnitlige årlige andel af personer, der tilflytter Jammerbugt over henholdsvis den historiske periode og fremskrivningsperioden. Størstedelen af tilflytterne kommer fra nabokommunerne og kommuner med større byer.

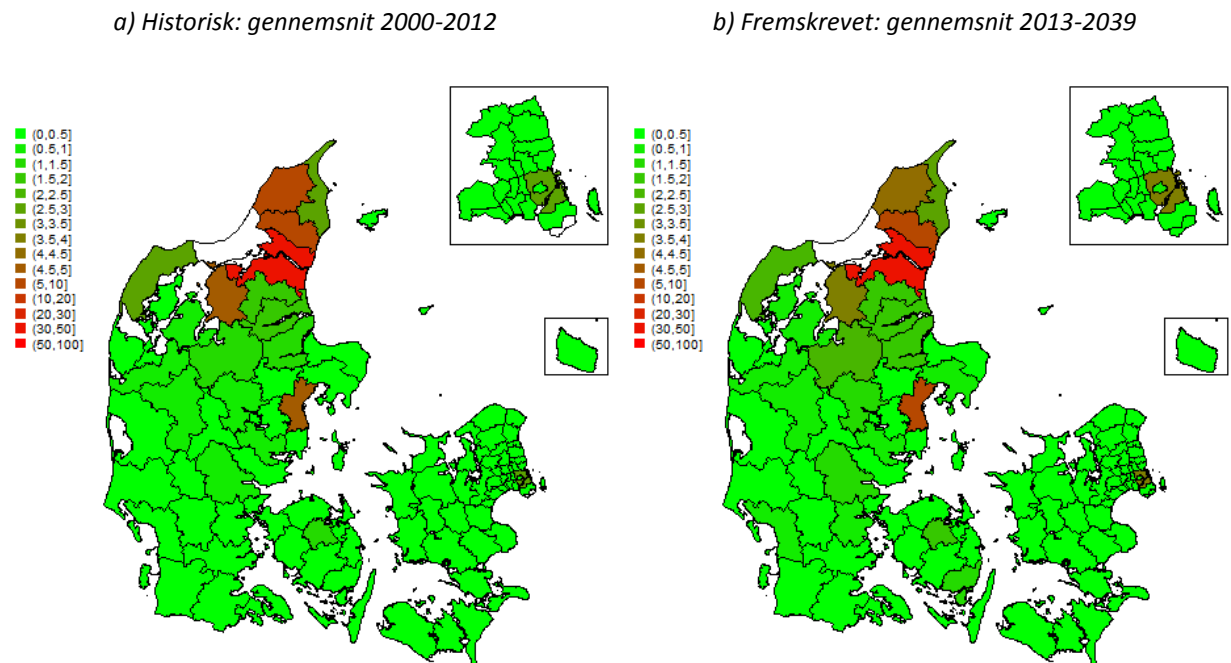
I gennemsnit stammer den historiske tilflytning til Jammerbugt Kommune i udpræget grad fra Aalborg Kommune (46,1 pct.) efterfulgt af Brønderslev (6,1 pct.), Vesthimmerlands (5,1 pct.), Hjørring (5,0 pct.), Aarhus (3,3 pct.), Thisted (2,8 pct.) og København Kommune (2,7 pct.), hvilke enten er nabokommuner eller kommuner med større byer, jf. Figur 2.8 og Figur 2.9. I fremskrivningen forventes fortsat, at de 20 historisk dominerende kommuner, vil tegne sig for en betragtelig andel af den samlede tilflytning, selvom fordelingen forventes ændret en smule. Det overordnede tilflytningsmønster bevares altså i fremskrivningen.

Figur 2.10a og Figur 2.10b illustrerer, hvor personer fra Jammerbugt Kommune flytter henholdsvis historisk og fremskrevet. Både historisk og i fremskrivningen er det de nærliggende kommuner samt København og Århus Kommune, som aftager størstedelen af fraflytterne fra Jammerbugt Kommune.

Figur 2.9. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger til Jammerbugt Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende fraflytningskommuner

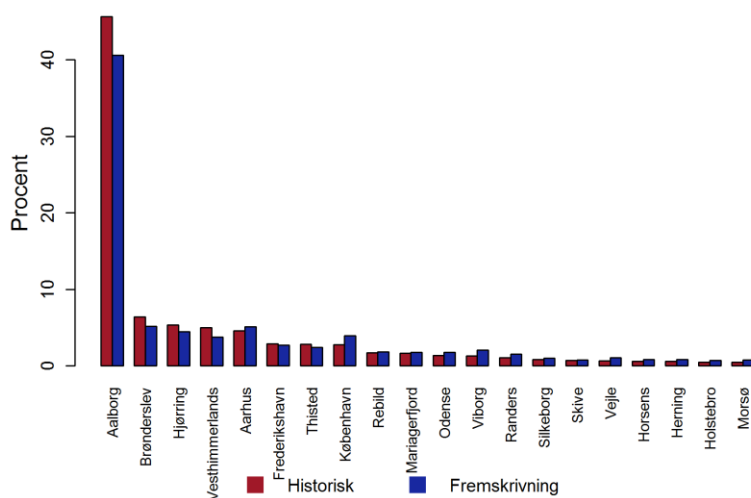

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.10. Koncentration af fraflyttere fra Jammerbugt Kommune fordelt på tilflytningskommuner

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.11. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger fra Jammerbugt Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende tilflytningskommuner

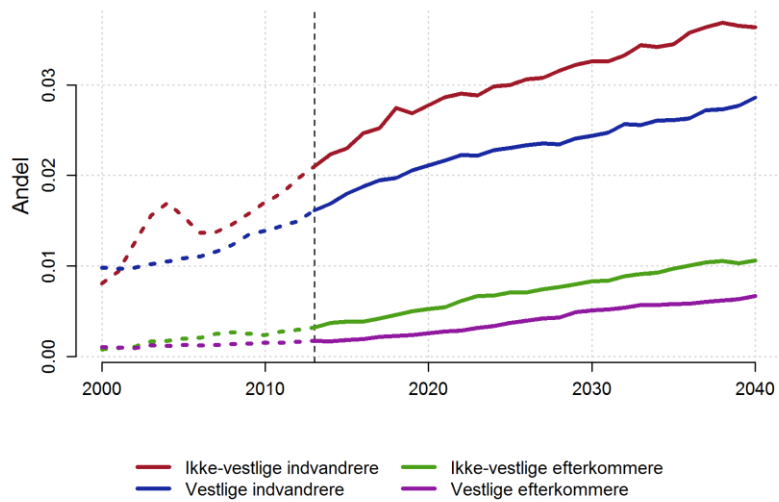
Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

De 20 kommuner, som i gennemsnit har aftaget den største andel af fraflytninger fra Jammerbugt Kommune, er stort set de samme som de 20 kommuner, der leverer den største andel af tilflyttere til Jammerbugt, jf. Figur 2.10 og Figur 2.11. Aalborg, Brønderslev, Hjørring, Vesthimmerlands og Aarhus Kommune er de fem kommuner, som historisk aftager den største andel af fraflyttere fra Jammerbugt Kommune. Som anført tidligere vil de samme fem kommuner også være ophav til den største andel af tilflyttere til Jammerbugt Kommune.

Historisk er gennemsnitligt 45,6 pct. af fraflytningen være rettet mod Aalborg Kommune, mens henholdsvis 6,4 pct. og 5,3 pct. årligt flytter fra Jammerbugt til Brønderslev og Hjørring Kommune. København og Århus er i højere grad mål for fraflytning end ophav til tilflytning til Jammerbugt Kommune. Dette er konsistent med den negative nettotilflytning, der optræder i de aldersgrupper, hvor en flytning typisk er motiveret af studiestart i en af storbykommunerne. Som tilfældet var for tilflytningerne til Jammerbugt, vil de fraflytningskommuner, der karakteriserer det historiske flyttemønster også gøre det fremadrettet.

Til- og fraflytningen vil sammen med ind- og udvandringen give anledning til en relativt beskeden ændring i den etniske sammensætning i Jammerbugt Kommune. Tabel 2.1 viser for udvalgte år udviklingen i befolkningssammensætningen i kommunen, Landsdel Nordjylland og hele landet, mens Figur 2.12 for kommunens vedkommende tydeliggør ændringen i indvandreres og efterkommeres andel af den samlede befolkning over tid. Andelene af både vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere ventes at stige over tid, men er for kommunens vedkommende lidt lavere end gennemsnittet for Landdel Nordjylland og markant lavere end niveauet i hele landet.

Figur 2.12. Udvikling i vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere, andel af den samlede befolkning

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Tabel 2.1. Befolkningen fordelt på oprindelse, pct.

	2013	2020	2040
Dansk oprindelse			
Jammerbugt	95,8	94,3	91,8
Nordjylland	93,6	91,7	88,1
Hele landet	89,3	87,2	83,5
Ikke-vestlige indvandrere			
Jammerbugt	2,1	2,8	3,6
Nordjylland	2,8	3,3	4,3
Hele landet	4,8	5,4	6,3
Vestlige indvandrere			
Jammerbugt	1,6	2,1	2,9
Nordjylland	2,5	3,4	4,5
Hele landet	3,4	4,2	5,2
Ikke-vestlige efterkommere			
Jammerbugt	0,3	0,5	1,1
Nordjylland	0,9	1,2	1,9
Hele landet	2,2	2,6	3,6
Vestlige efterkommere			
Jammerbugt	0,2	0,3	0,7
Nordjylland	0,2	0,4	1,1
Hele landet	0,4	0,6	1,4

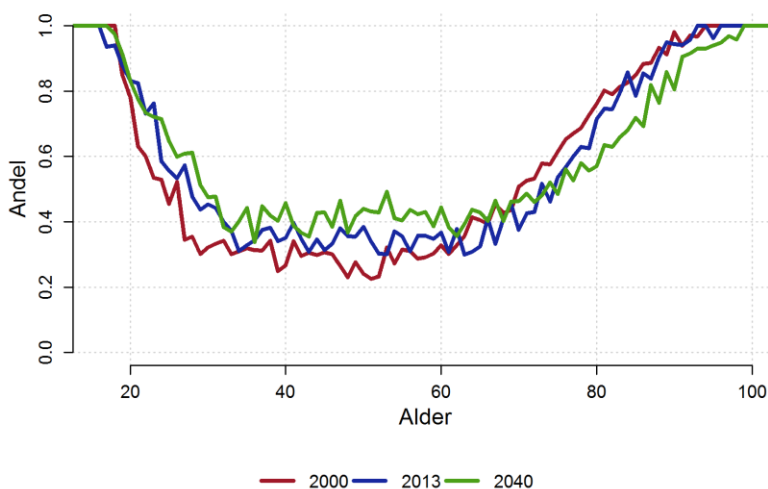
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

2.5 Familiestruktur

På landsplan stiger antallet af enlige familier, mens antallet af par er stabilt omkring det nuværende niveau.⁶ Det stigende antal af enlige familier har flere forklaringer. Dels har unge et længere uddannelsesforløb end tidligere og venter med at danne par og stifte familie, og dels forklares tilværelsen som enlig ved i højere grad at være mulig i dag på grund af stigende velstand. For ældre over 67 år skyldes tilværelsen som enlig typisk dødsfald af den ene person i en parfamilie, hvilket betyder, at en større andel af ældre familier udgøres af enlige. Dette modvirkes dog i nogen grad af, at par fremadrettet forventes at leve længere tid sammen, da forskellen mellem mænd og kvinders forventede middellevetid⁷ i højere grad udlignes.

Den ændrede familiestruktur i Jammerbugt Kommune afspejles i Figur 2.13, der viser enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i henholdsvis 2000, 2013 og 2040. I forhold til år 2000 er tendensen både i 2013 og 2040, at andelen af familier med enlige vil være højere indtil familien opnår en alder⁸ i starten af 60'erne til starten af 70'erne. Herefter er der relativt færre, der lever som enlige i 2013 og 2040 sammenholdt med billedet i 2000, hvilket tilskrives den ovenfor omtalte udvikling i det indbyrdes forhold mellem mænds og kvinders forventede levealder. Mønsteret er således det samme, som gør sig gældende på landsplan⁹.

Figur 2.13. Enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i Jammerbugt Kommune, udvalgte år

Anm.: Enlige omfatter både enlige med og uden børn. Alder for en parfamilie opgøres som gennemsnittet af alderen for de to voksne familiemedlemmer.

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

⁶ Kapitel 4.7 i Hansen og Markeprand (2015, pp. 97-100) og kapitel 4.2 i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013, pp. 97-104) redegør uddybende for udviklingen i familiestrukturen på landsplan.

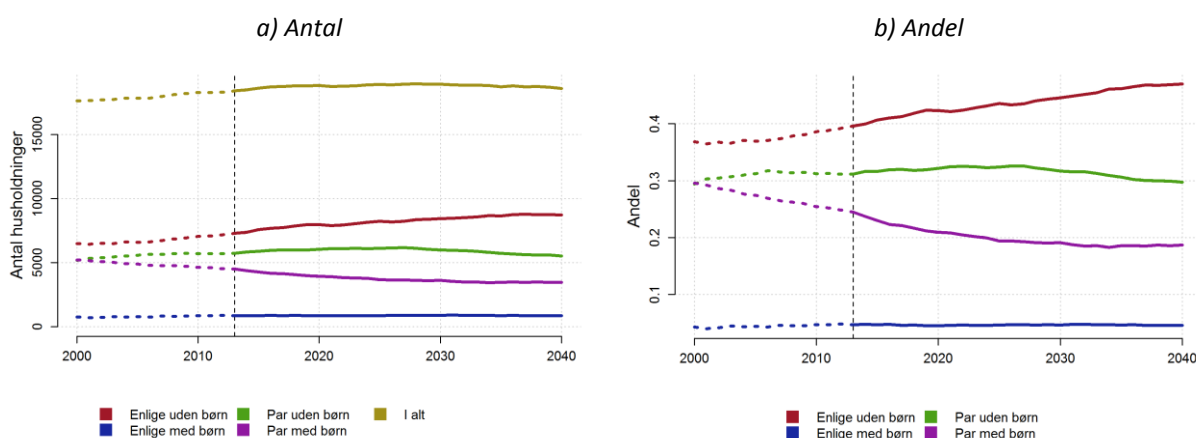
⁷ Kvinders middellevetid er højere end mændenes i Danmark, se evt. figur 4.7 i Hansen og Markeprand (2015)

⁸ Familiens alder er defineret ved gennemsnitsalderen af de voksne i husstanden.

⁹ Se Figur 4.20 i Hansen og Markeprand (2015)

Det samlede antal familier bosiddende i Jammerbugt Kommune er ca. 18.400 i år 2013. Frem mod år 2040 forventes befolkningsudviklingen og ændringer i samlivsmønstret at give anledning til, at antallet af familier blot øges marginalt til et niveau på 18.600. Den relativt stabile udvikling i antallet af familier er forklaret ved, at stigningen i antallet af enlige uden børn stort set modsvares af et fald i antallet af parfamilier med børn, jf. Figur 2.14. Det samlede antal parfamilier er historisk forholdsvis stabilt, dog falder antallet af parfamilier med børn, mens antallet af parfamilier uden børn stiger. For enlige er der tale om en svag stigning over tid, der næsten entydigt kan henføres til en stigning i antallet af enlige familier uden børn. I fremskrivningen ventes antallet af enlige familier uden børn at øges fra 7.300 til 8.700, men antallet af enlige med børn er uforandret. Antallet af parfamilier uden børn falder fra omkring 5.700 til 5.500, mens antallet af parfamilier med børn nedskrives med omkring 1.000 gennem fremskrivningsperioden fra udgangsniveauet på ca. 4.500 familier.

Figur 2.14. Udviklingen i familiestrukturen 2000-2040, Jammerbugt Kommune, antal og andele

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Betegnelsen "uden børn" henviser til, at familien ikke har hjemmeboende børn.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

I basisåret 2013 er andelen af enlige i Jammerbugt Kommune 44,3 pct., hvilket er væsentligt lavere end strukturen i både Landsdel Nordjylland (50,4 pct.) og hele landet (53,6 pct.). Frem mod 2040 stiger andelen af enlige dog mere i Jammerbugt Kommune relativt til resten af landet. Således forventes andelen af enlige at være øget til 51,6 pct. i 2040, mens udviklingen i landsdelen og hele landet giver anledning til, at enlige her udgør omkring 56,5 pct. og 58,2 pct. på sigt. Jammerbugt Kommune går dermed fra at være en kommune med en udtalt parfamielstruktur til det modsatte på sigt.

Betragtes familiemønstret i flere detaljer, er der i 2013 relativt til landsdelen og hele landet en lidt større andel af par uden børn i Jammerbugt Kommune. Andelen er her 31,2 pct., men henholdsvis 28,5 pct. og 25,6 pct. i Landsdel Nordjylland og hele landet, jf. Tabel 2.2 og Figur 2.14b. Omvendt er der i 2013 en større andel af enlige uden børn i Landsdel Nordjylland og hele landet, hvor denne andel er henholdsvis 45 pct. og 47,3 pct., mens familietyperen blot repræsenterer 39,6 pct. af familierne i Jammerbugt Kommune. I 2040 adskiller Jammerbugt sig fortsat fra på Nordjylland og hele landet. Den mest markante forskel er for enlige og par uden børn. Enlige uden børn ventes at udgøre henholdsvis 51,2 pct. og 52,1 pct. i Landsdel Nordjylland og hele landet, mens dette tal er 47

pct. for Jammerbugt Kommune. Par uden børn ventes at udgøre 23,1 pct. på landsplan, 25,5 pct. i Landsdel Nordjylland og 29,7 pct. af familierne i Jammerbugt Kommune. Andelen af familier med børn er for såvel enliges som pars vedkommende mere på linje med niveauet og udviklingen i henholdsvis landsdelen og hele landet, end tilfældet er for de øvrige familietyper.

Tabel 2.2. Udvikling i familiestruktur opgjort på andele, procent

	2013	2020	2040
Jammerbugt			
Enlige uden børn	39,6	42,3	47
Enlige med børn	4,7	4,5	4,6
Par uden børn	31,2	32,2	29,7
Par med børn	24,5	21	18,7
Nordjylland			
Enlige uden børn	45	47,7	51,2
Enlige med børn	5,4	5,1	5,3
Par uden børn	28,5	28,6	25,5
Par med børn	21,1	18,6	18
Hele landet			
Enlige uden børn	47,3	49,6	52,1
Enlige med børn	6,3	5,9	6,1
Par uden børn	25,6	25,4	23,1
Par med børn	20,9	19,1	18,8

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

3 Befolkningens uddannelsesniveau

I SMILE opdeles befolkningen på højst fuldførte og igangværende uddannelse i henhold til UNI-C's kategorisering, der fremgår af Tabel 3.1.

Tabel 3.1. Oversigt over uddannelseskategorier

Uddannelseskategori	Gruppering
Ukendt	
Grundskole (til og med 9. klasse)	Grundskole
10. klasse	
Almengymnasial uddannelse	Gymnasial uddannelse
Erhvervsgymnasial uddannelse	
Erhvervsfaglig uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse
Kort videregående uddannelse	Kort videregående uddannelse (KVU)
Professionsbachelor	
Mellemlang videregående uddannelse	Mellemlang videregående uddannelse (MVU)
Universitetsbachelor	
Udelt kandidatuddannelse	
Delt kandidatuddannelse	
Ph.d.	Lang videregående uddannelse (LVU)
Masteruddannelse	

Anm.: I tabellen er uddannelseskategorierne opsat i stigende orden.

Kilde: Tabel 3.1 i Hansen og Markeprand (2015) samt Uni-C's uddannelsesgruppering på hovedgrupper.

For at kunne sammenfatte udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau konstrueres et uddannelsesindeks. Til beregning af uddannelsesindekset fordeles befolkningen på uddannelsesgrupperingen i højre søjle i Tabel 3.1. Hver af disse uddannelser tildeles en vægt som angivet i Tabel 3.2. Uddannelsesindekset beregnes ved at summere over de relative andele af befolkningen fordelt uddannelseskategorierne, hvor disse andele er ganget med vægtene i Tabel 3.2.

Tabel 3.2. Vægtning af uddannelse i uddannelsesindeks

Uddannelse	Grundskole	Gymnasial	Erhv. faglig	KVU	MVU	LVU
Vægt	0	1	2	3	4	5

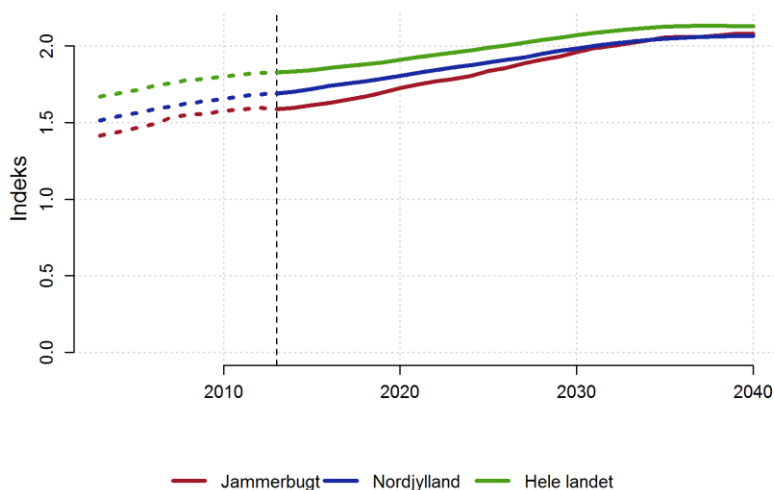
Anm.: Vægtene i denne tabel er en rettelse i forhold til tabel 5.1. i Hansen og Markeprand (2015). I beregningen af uddannelsesindekset i Hansen og Markeprand (2015) anvendes også heltal som vægte i uddannelsesindekset til trods for, at det er angivet i femtededele.

Kilde: Hansen og Markeprand (2015).

Figur 3.1 viser udviklingen i uddannelsesindekset i Jammerbugt Kommune, landsdelen Nordjylland og hele landet for befolkningen i alderen 16-67 år. Det fremgår, at uddannelsesniveauet ventes at stige frem mod 2040. Uddannelsesniveauet sammenfattet ved indekset er lavere i Jammerbugt Kommune

sammenholdt med Nordjylland og med hele landet. Uddannelsesniveaet i Jammerbugt Kommune forventes at konvergere mod det langsigtede niveau for landsdelen og hele landet frem mod 2040.

Figur 3.1. Udvikling i uddannelsesindeks i Jammerbugt Kommune, Nordjylland og hele landet 2003-2040, 16-67 årige

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Forskellen mellem uddannelsesniveaet i Jammerbugt Kommune sammenholdt med Nordjylland og hele landet skyldes primært forskellen i andelen af personer med en erhvervsfaglig uddannelse. I Jammerbugt Kommune er andelen af personer i alderen 16-67 år med en erhvervsfaglig uddannelse 39 pct. i 2013, mens gruppen udgør omkring 32 pct. på landsplan, jf. Tabel 3.3. Ligeledes er der i Jammerbugt Kommune en væsentlig større andel af befolkningen, der har en grundskoleuddannelse som højst fuldførte relativt til resten af landet. Andelen med videregående uddannelser er omvendt lavere end, hvad der er gældende nationalt. I Jammerbugt Kommune, i Landsdel Nordjylland og på landsplan falder andelen af personer med en erhvervsfaglig uddannelse, mens andelen med en kort, mellemlang og lang videregående uddannelse forventes at stige i fremskrivningen. Mens der på sigt fortsat er en betydelig forskel i andelen med en erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte på tværs af landet, ses specielt for grundskole samt kort og mellemlange videregående uddannelser en tendens til udligning af de nationale forskelle. Konvergensen udspringer således af ændringer i specielt disse uddannelsestyper. Den overordnede tendens til konvergens i uddannelsesfordelingen mellem de geografiske områder skal udover en positiv nettoindvandring af personer med en videregående uddannelse, jf. Figur 3.3, også tilskrives, at estimation af geografisk betinget uddannelsesadfærd ved anvendelse af klassifikation indebærer en tendens til såkaldt mean-reversion.

Tabel 3.3. Befolkningen opdelt på højest fuldførte uddannelse, 16-67 år, procent

	2013	2020	2040
Grundskole			
Jammerbugt	36,9	32,7	27,0
Nordjylland	33,7	31,0	27,9
Hele landet	31,5	30,4	28,9
Gymnasial uddannelse			
Jammerbugt	4,8	7,2	7,5
Nordjylland	7,8	9,0	9,2
Hele landet	9,2	10,3	9,9
Erhvervsfaglig uddannelse			
Jammerbugt	39,2	37,5	32,2
Nordjylland	35,2	33,5	27,6
Hele landet	31,5	28,8	22,8
KVU			
Jammerbugt	4,4	4,9	5,5
Nordjylland	4,6	4,9	5,1
Hele landet	4,8	4,9	4,8
MVU			
Jammerbugt	11,9	13	17,8
Nordjylland	13,7	14,8	18,3
Hele landet	15,3	16,1	18,7
LVU			
Jammerbugt	2,9	4,8	10,1
Nordjylland	5,0	6,8	11,9
Hele landet	7,7	9,6	14,8

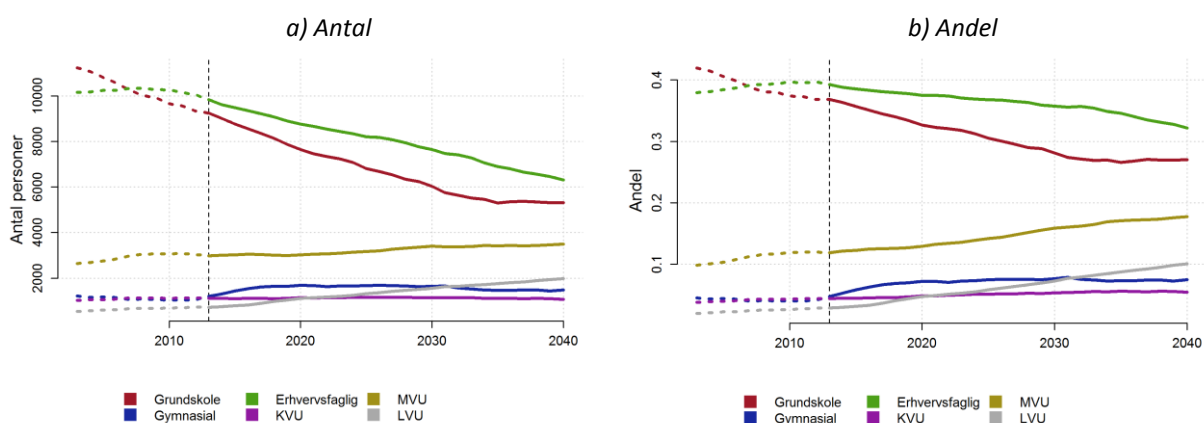
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 3.2 viser forventningen til udviklingen i henholdsvis antallet og andelen af personer i alderen 16-67 år fordelt på højest fuldførte uddannelse i Jammerbugt Kommune. Det forventes, at antallet og andelen af personer med en videregående uddannelse vil øges fremadrettet, mens personer, der højest har fuldført en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse ventes at falde både som andel og i antal. Ændringen i befolkningens uddannelsesbaggrund skyldes, at de nyere generationer, som generelt har længere uddannelser, erstatter ældre generationer, der typisk har en kortere uddannelse. Endvidere har tilbøjeligheden til at starte på en videregående uddannelse været stigende på landsplan.

Historisk har der været en større fraflytning end tilflytning af personer med en grundskole eller gymnasial uddannelse, mens det omvendte typisk har gjort sig gældende for personer med en videregående uddannelse. Denne tendens ventes at fortsætte fremadrettet, jf. Figur 3.3. Generelt vil der være en positiv nettotilflytning af personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Tendensen er således konsistent med opgørelsen af nettotilflytningen fordelt på alder i Figur 2.7 og tilsiger, at fraflytning af unge med en gymnasial uddannelse eller grundskole uddannelse er knyttet til påbegyndelse af en videregående uddannelse og i den forbindelse flytning til en anden

kommune. Der er endvidere en udpræget tendens til, at befolkningen næsten 20 år efter færdiggørelsen af grundskolen, vil være bosiddende i samme landsdel eller kommune, hvor grundskolen afsluttedes¹⁰. Selvom der i starten af livsforløbet sker en fraflytning, vil der altså være en tendens til, at de pågældende efter kortere eller længere tids ophold i andre kommuner flytter tilbage til ophavskommunen. Tendensen afhænger af oprindelseskommune, tilflytningskommuner og ikke mindst tid siden fraflytning fra oprindelseskommunen. Mønstret er konsistent med en positiv nettotilflytning af personer med et højere uddannelsesniveau. I øvrigt gælder på landsplan, at mobiliteten på tværs af kommunegrænser er stigende i uddannelsesniveaet og i graden af tilknytning til arbejdsmarkedet¹¹. Dette tilsiger dog ikke i sig selv, at nettotilflytningen af højt uddannede er positiv. Der ses nærmere på tilflytningens uddannelsessammensætning i marginaleksperimentet i afsnit 6.3.

Figur 3.2. Antal personer opdelt på højest fuldførte uddannelse i Jammerbugt Kommune, 16-67 år

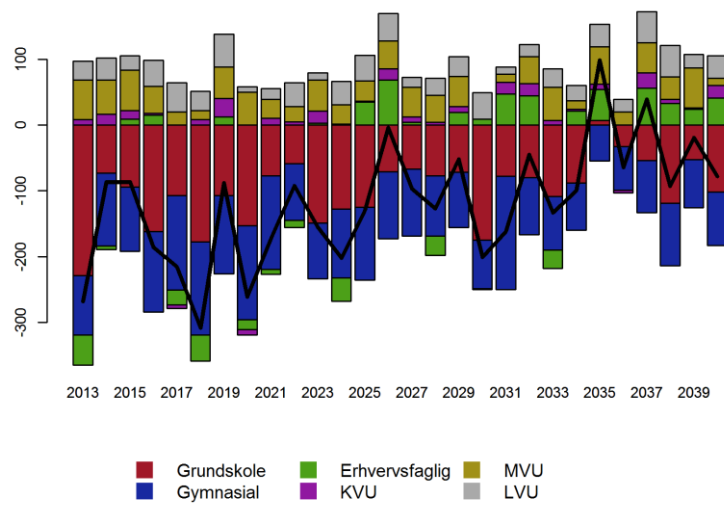
Anm.: Grundskole indeholder både ukendte, grundskole og tiende klasse; Gymnasial er almen og erhvervs-gymnasial; kortere videregående uddannelser (KVVU) er med varig mellem 2 og 3 år; mellemlang videregående uddannelser (MVU) indeholder professions- og universitetsbachelor. Lang videregående uddannelse (LVU) indeholder universitetskandidater, ph.d.-uddannelser og Master-uddannelser. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

¹⁰ Momentum (2014).

¹¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.34.

Figur 3.3. Forventet nettotilflytning opdelt på højest fuldførte uddannelse i Jammerbugt Kommune, antal personer, 16-67 år

Anm.: Nettotilflytningen er antallet af personer der flytter bopæl til kommunen fratrukket antallet af personer der flytter bopæl fra kommunen.

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

4 Arbejdsmarkedet

I dette afsnit sammenlignes den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning. Udviklingen kan dels opgøres i *niveauet* for arbejdsmarkedstilknytningen og dels i den *relative andel* af en given population i forskellige arbejdsmarkedskategorier. Niveauet er centralt i forhold til skatteprovenu og offentlige udgifter mv., mens de relative andele korrigerer for udviklingen i de demografiske komponenter. De udtrykker således bedre de adfærdsmæssige aspekter af befolkningens arbejdsmarkedstilknytning og beskriver dermed potentialet for politiske tiltag, der har til formål at ændre en u hensigtsmæssig udvikling.

I Jammerbugt Kommune var antallet af personer i arbejdsstyrken relativt stabilt indtil år 2008, hvorefter det har været faldende, jf. Figur 4.1a. Faldet finder både sin forklaring i den demografiske udvikling og i ændringen af det økonomiske klima i 2008. Arbejdsstyrken ventes gennem fremskrivningen at falde monotont fra et niveau omkring 16.600 i 2013 til ca. 14.400 i 2040. Beskæftigelsen har ligeledes været faldende siden krisen i 2008, og ventes at falde yderligere i fremskrivningsårene fra cirka 15.300 i 2013 til godt 12.900 personer i 2040. Faldet i beskæftigelsen efter 2008 er betydeligt mere udtalt end nedgangen i arbejdsstyrken, hvilket skal tilskrives, at beskæftigelsen er betydeligt mere konjunkturfølsom.

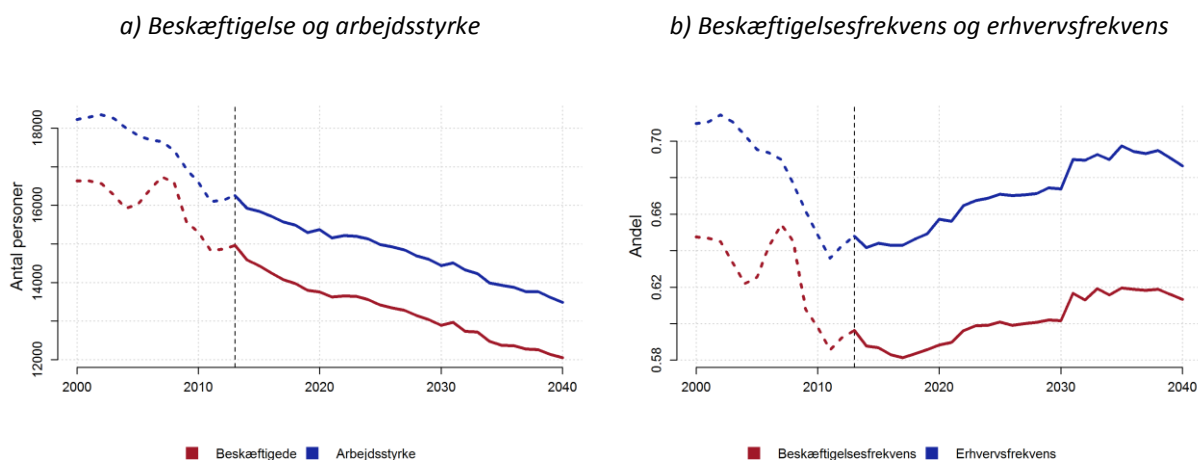
Udviklingen i arbejdsstyrken og beskæftigelsen afspejler den demografiske udvikling, der tilsiger at befolkningen i alderen 16-67 år frem mod år falder med næsten 22 pct. relativt til niveauet i år 2013. Nedgangen i befolkningen er dermed mere udtalt end nedgangen i både arbejdsstyrken og beskæftigelsen, hvilket udmønter sig i, at beskæftigelsesfrekvensen¹² og erhvervsfrekvensen¹³ for 16-67-årige er stigende gennem stort set hele fremskrivningen, jf. Figur 4.1b. Et stigende uddannelsesniveau bidrager således sammen med den gradvist voksende pensionsalder og forkortelse af efterlønsperioden til at øge befolkningens erhvervstilknytning over tid.

I Tabel 4.1 ses beskæftigelsesfrekvensen og erhvervsfrekvensen i Jammerbugt Kommune, Landsdel Nordjylland og hele landet for årene 2013, 2020 og 2040. Heraf fremgår det, at Jammerbugt Kommune klarer sig relativt godt sammenholdt med såvel landsdelen som udviklingen på landsplan, idet både beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen er højere i kommunen. Erhvervsfrekvensen ventes på sigt, at øges mere i hhv. landsdelen og på nationalt plan sammenholdt med udviklingen i Jammerbugt Kommune, således at forskellen mindskes på det lange sigt. Tilsvarende mindskes den geografiske forskel i beskæftigelsesfrekvensen over tid. Det bemærkes, at ledigheden initialt er højere i Jammerbugt Kommune, men den geografiske forskel ventes delvist udlignet over tid.

¹² Beskæftigelsesfrekvensen beregnes her som antallet i beskæftigelse delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år.

¹³ Erhvervsfrekvensen beregnes som antallet i beskæftigelse samt ledige på henholdsvis dagpenge eller kontanthjælp delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år. I SMILE kan en person kun tilhøre en kategori om året. Derfor skal der tages forbehold for, at studerende, som har job ved siden af studierne, ikke indregnes i arbejdsstyrken.

Figur 4.1. Beskæftigelse og arbejdsstyrke samt beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen i alderen 16-67 år, personer

Anm.: Beskæftigede indeholder selvstændige, lønmodtagere og personer på syge- eller barseldagpenge, der er fraværende fra beskæftigelse primo året. Arbejdsstyrken består af beskæftigede og ledige. Som følge af Tilbagetrækningsreformen hæves folkepensionsalderen gradvist til 67 år i 2022 og levetidsindekseres efterfølgende fra 2030. DREAM (2014) skønner den forventede folkepensionsalder til 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040. Endvidere sker en gradvis reduktion af længden af efterlønsperioden til tre år. Det bemærkes, at figuren ikke tager højde for den fulde effekt på beskæftigelsen og arbejdsstyrken af øget tilbagetrækningsalder, da den maksimale aldersgrænse er fastholdt på 67 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.1. Beskæftigelsesfrekvens, erhvervsfrekvens og ledighed, 16-67 år, procent

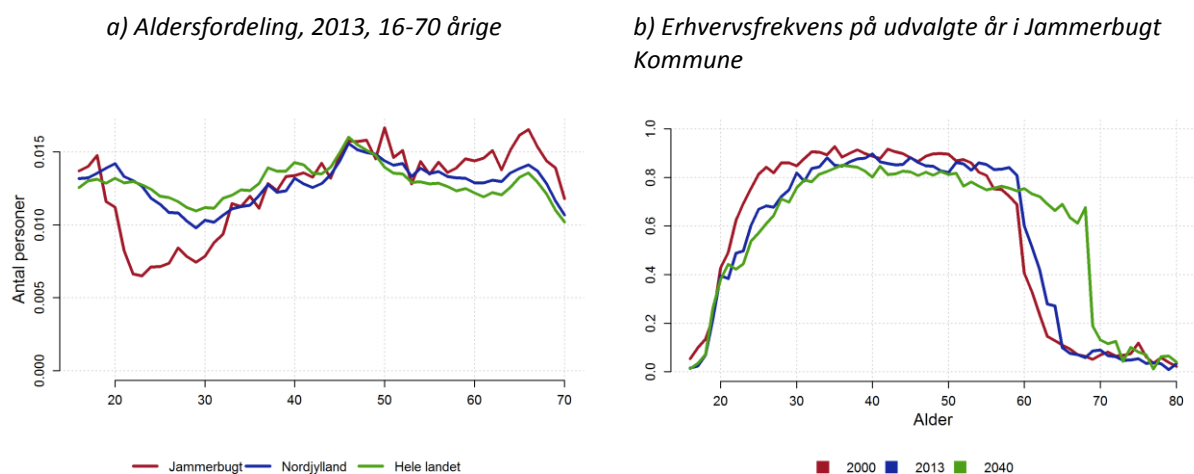
	2013	2020	2040
Beskæftigelsesfrekvens			
Jammerbugt	59,6	58,8	61,3
Nordjylland	57,4	58,1	60,2
Hele landet	57,9	58	59,6
Erhvervsfrekvens			
Jammerbugt	64,8	65,7	68,6
Nordjylland	62	64,5	67,3
Hele landet	62,6	64,5	66,8
Ledighed			
Jammerbugt	8	10,5	10,7
Nordjylland	7,5	9,9	10,5
Hele landet	7,4	10	10,8

Anm.: Ledigheden er beregnet som andelen af ledige ud af den samlede arbejdsstyrke. Erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen er defineret i fodnote 12 og 13.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Betragtes den underliggende aldersstruktur, vil befolkningens alderssammensætning i Jammerbugt Kommune bidrage til at trække den gennemsnitlige erhvervsfrekvens op, idet der er en mindre andel under 30 år i forhold til Nordjylland og hele landet, hvor erhvervsfrekvensen er relativt lav, jf. Figur 4.2a. Desuden viser Figur 4.2, at erhvervsfrekvensen for ældre i alderen 65-68 år forventes at være betydeligt højere i 2040 som følge af arbejdsmarkedsreformer, som beskrives nærmere nedenfor.

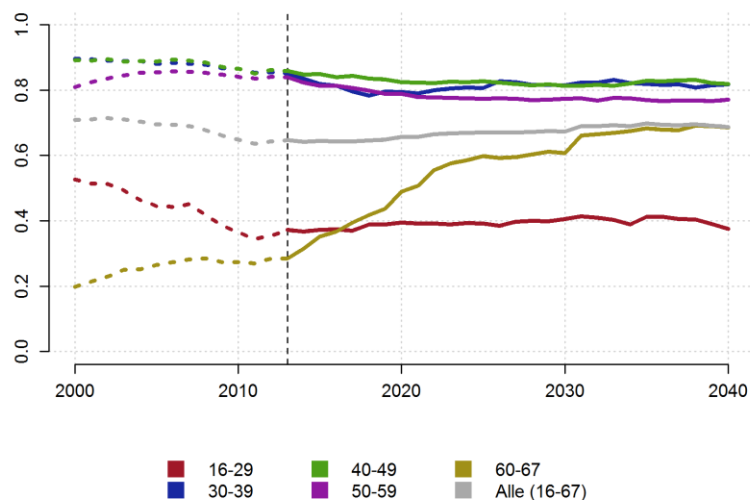
Figur 4.2. Befolkningens aldersfordeling og aldersopdelt erhvervsfrekvens

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

Med Velfærdsaftalen og Tilbagetrækningsreformen hæves pensionsalderen og efterlønsalderen. Pensionsalderen hæves gradvist til 67 år i 2022, mens efterlønsalderen gradvist hæves til 64 år i 2023. Herefter levetidsindekseres både efterløns- og pensionsalderen, således at den forøges i takt med at middellevetiden stiger. Dette forventes at have en væsentlig betydning for de 60-67 åriges arbejdsmarkedstilknytning, jf. Figur 4.2b. Arbejdsmarkedstilknytningen for denne aldersgruppe har historisk fulgt en opadgående tendens fra år 2000, jf. Figur 4.3. Den accelererer dog fremover. Udviklingen gør sig gældende på såvel kommunalt som nationalt niveau. Således stiger andelen af 60-67 årige i arbejdsstyrken fra knap 30 pct. i 2013 til omkring 50 pct. i 2020 og når frem mod 2040 op på et niveau på næsten 70 pct. Den første acceleration skyldes, at efterlønsalderen steg allerede i 2014. Udviklingen fremover styrkes på den ene side på grund af den fortsatte stigning i tilbagetrækningsalderen og forkortelse af efterlønsperioden og på den anden side fordi, at antallet af medlemmer af efterlønsordningen falder for fremtidige generationers vedkommende. Baseret på 2013-tal er ca. 55 pct. af de 59-årige på landsplan tilmeldt efterlønsordningen, mens denne andel er nærmere 30 pct. for de 50-årige. Overordnet er aldersstrukturen i erhvervsdeltagelsen relativt ensartet på tværs af geografi, jf. Tabel 9.2 i appendiks.

Figur 4.3. Aldersopdelt erhvervsfrekvens, Jammerbugt Kommune

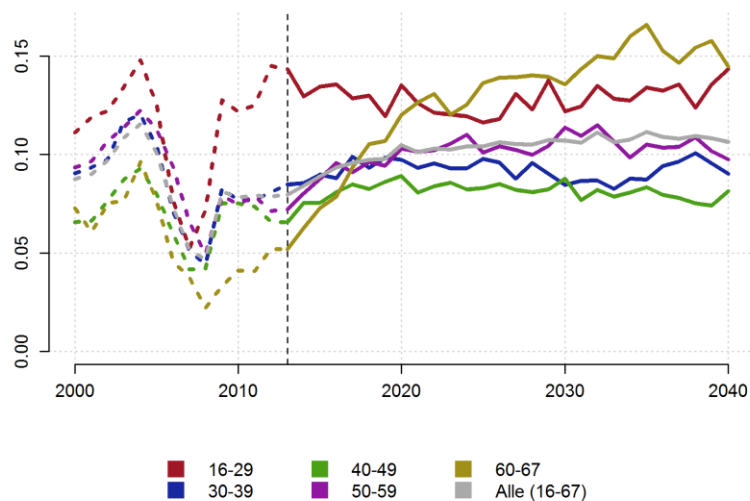

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Den samlede ledighed i Jammerbugt ventes at stige fra 8 pct. i 2013 til 10,5 pct. i 2020 og 10,7 pct. i 2040, jf. Figur 4.4 og Tabel 4.1. Det samme scenarie gør sig gældende for landsdelen Nordjylland, hvor ledigheden ventes at stige fra 7,5 pct. i 2013 til 9,9 pct. i 2020 og 10,5 pct. i 2040, og for hele landet, hvor ledigheden ventes at stige fra 7,4 pct. i 2013 til 10,0 pct. i 2020 og 10,8 pct. i 2040.

I alle alderskategorier i Figur 4.4 under 60 år ventes ledigheden fremadrettet at ligge over udgangsniveauet. For personer under 50 år er ledigheden dog relativt stabil gennem fremskrivningen. Ledigheden for personer i alderen 60-67 år bosiddende i Jammerbugt Kommune ventes at stige markant fra omkring 5 pct. i 2013 til næsten 14 pct. i 2040, hvilket også trækker det generelle ledighedsniveau op. Udviklingen skyldes som førnævnt forringede muligheder for at gå på efterløn og folkepension som følge af arbejdsmarkedsreformer og færre medlemmer af efterlønsordningen i de nyere generationer. Historisk er det særligt personer, som har været ledige, der har benyttet sig af efterlønsordningen til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. De forringede muligheder for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet resulterer derfor ikke alene i en højere beskæftigelse, men også i en højere ledighed, fordi de personer, som vil trække sig fra arbejdsmarkedet tidligere, også typisk har en lavere arbejdsmarkedstilknytning. Derfor finder man også samme mønster i Landsdel Nordjylland og hele landet, jf. Tabel 4.1. Også fordelt på alder er ledighedsmønstret forholdsvis ensartet mellem Jammerbugt Kommune, Nordjylland og landet som helhed, jf. Tabel 9.3.

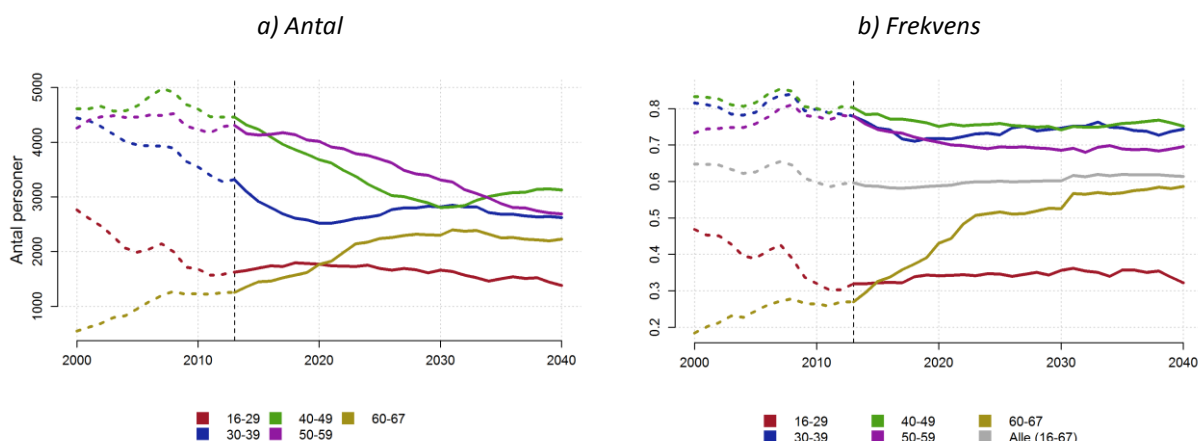
Figur 4.4. Ledighedsandel opdelt på aldersgrupper, Jammerbugt Kommune

Anm.: Ledigheden er defineret som i Tabel 4.1. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 4.5a viser beskæftigelsen fordelt på aldersgrupper i Jammerbugt Kommune. Med undtagelse af aldersgruppen omfattende 60-67-årige er beskæftigelsen enten stabil eller aftagende gennem fremskrivningen. I den yngste kategori (16-29 år) ventes beskæftigelsen at stige svagt fra et niveau omkring 1.600 personer i 2013 til et niveau på 1.800 personer i 2020, hvorefter beskæftigelsen ventes at aftage gradvist til 1.400 personer i 2040. I aldersgruppen 30-39 år ventes beskæftigelsen at falde fra 3.300 personer i 2013 til 2.500 personer i 2020, hvorefter beskæftigelsen henholdsvis stiger og falder igen frem mod 2040, hvor den når et omfang af omkring 2.600 personer. For aldersgruppen omfattende 40-49-årige er der ligeledes ikke tale om et monotont fald i beskæftigelsen over tid. Her ventes beskæftigelsen at falde fra et niveau på omkring 4.500 personer i 2013 til ca. 2.800 personer i 2030, hvorefter beskæftigelsen ventes at stige til ca. 3.100 personer i 2040. For personer i aldersgrupperne 30-39 år og 40-49 år er udviklingen i beskæftigelsen stærkt forbundet med den demografiske udvikling, jf. Figur 2.2, idet der indledningsvist ventes et fald efterfulgt af en stigning. Den demografiske udvikling afspejles også tydeligt i gruppen bestående af de 50-59-årige, hvor beskæftigelsen i lighed med befolkningstallet er stort set monotont aftagende gennem fremskrivningen. Fra 2013 til 2040 nedskrives beskæftigelsen fra omkring 4.300 personer til 2.700 personer.

Beskæftigelsen ventes omvendt at stige markant for personer i aldersgruppen 60-67 år frem til omkring midten af 2020'erne, hvorefter niveauet stabiliseres. Det skyldes for det første, at erhvervsdeltagelsen i denne aldersgruppe ventes at blive øget som følge af arbejdsmarkedsreformer og færre medlemmer af efterlønsordningen i de senere generationer, jf. Figur 4.3. For det andet ventes beskæftigelsen at stige for personer i aldersgruppe 60-67 år, da befolkningens aldring tilsiger, at der fremadrettet forventes flere i denne aldersgruppe, jf. Figur 2.2. De aldersfordelte beskæftigelsesfrekvenser er for stort set samtlige aldersgrupper relativt stabile over tid, hvilket vidner om et robust forhold mellem demografiske ændringer og adfærdsændringer. Eneste markante undtagelse er deltagelseeffekten for de 60-67-årige, hvor adfærdsændringen dominerer grundet ændringen i tilbagetrækningsalderen, Figur 4.5b.

Figur 4.5. Aldersfordelt beskæftigelse i Jammerbugt Kommune, 1.000 personer og frekvenser

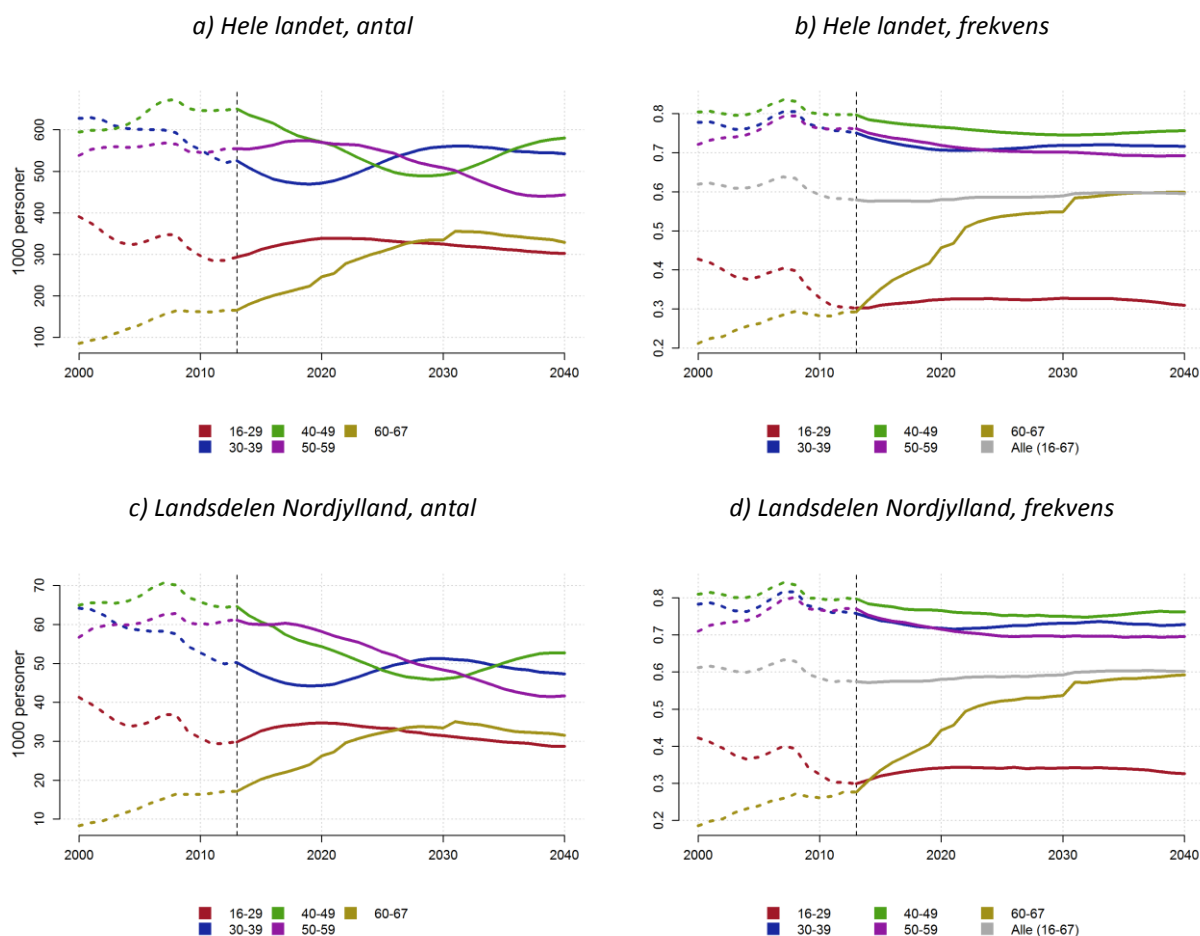
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Sammenholdes udviklingen i beskæftigelsen med hele landet og landsdelen Nordjylland, så fremgår det, at udviklingen i beskæftigelsen i Jammerbugt Kommune både historisk og fremadrettet følger mønsteret for beskæftigelsen såvel i landsdelen som på landsplan, jf. Figur 4.6. For udvalgte år er den aldersfordelte beskæftigelse såvel i antal som i frekvenser i Tabel 9.1 i appendiks sammenholdt mellem de tre geografiske områder.

Betragtes hele befolkningens socioøkonomiske tilhørsforhold både inden og uden for arbejdsstyrken opnås et mere fuldstændigt billede af erhvervsdeltagelsen i forhold til ovenstående, jf. Figur 4.7. Det samlede antal beskæftigede ventes at falde fra ca. 15.300 personer i 2013 til 14.100 personer i 2020 og 12.900 personer i 2040. Antallet af studerende ventes at falde fra omkring 7.600 personer i 2013 til 6.600 i 2040. Antallet af kontanthjælpsmodtagere uden tilknytning til arbejdsmarkedet og antallet af førtidspensionister ventes at være relativt stabilt gennem fremskrivningsperioden. Dette til trods for førtidspensionsreformen, som markant indskrænker mulighederne for at tildele førtidspension til personer under 40 år.

Figur 4.6. Aldersfordelt beskæftigelse i hele landet og Landsdel Nordjylland, 1.000 personer og frekvenser

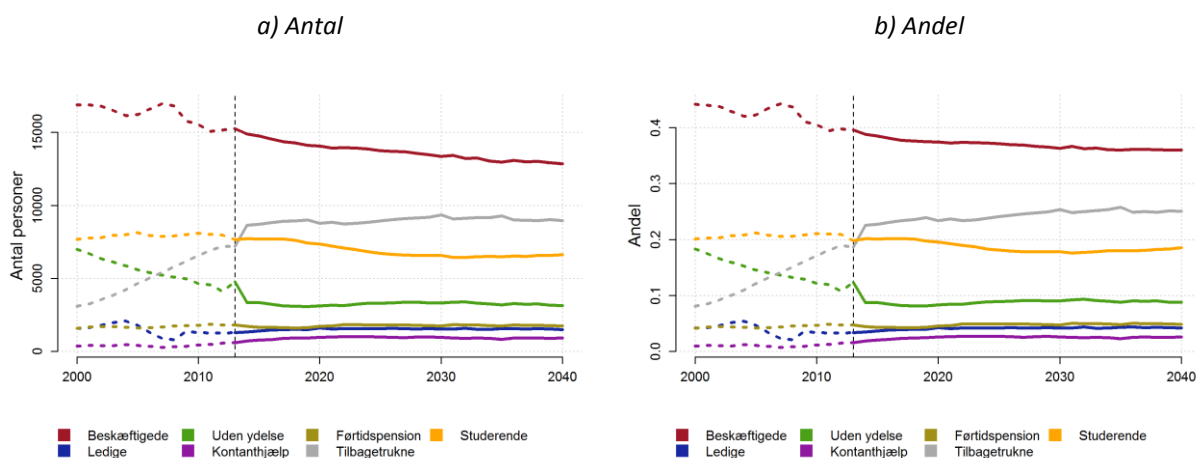

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

Kilder: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Antallet af tilbagetrukne, dvs. folkepensionister og efterlønsmodtagere, stiger i den historiske periode fra næsten 3.100 personer i år 2000 til næsten 7.200 personer i 2013. Udviklingen dækker over en mindre nedgang i antallet af efterlønsmodtagere og en stigning i antallet af folkepensionister. Faldet i antallet af efterlønsmodtagere skyldes dels forkortelsen af efterlønsperioden og dels, at senere generationer har en lavere tilknytning til efterlønsordningen. Antallet af folkepensionister fortsætter dog med at øges, men hoppet fra 2013 til 2014 skyldes en omklassificering af personer, som ikke modtager ydelser, til modtagere af folkepension. Antallet af tilbagetrukne ventes fremadrettet at stabilisere sig omkring et niveau på 9.000 personer af hvilke stort set alle fremadrettet kan henregnes som modtagere af folkepension frem for efterløn. Antallet af personer uden ydelser er historisk faldet fra omkring 7.000 personer til ca. 4.100 personer i 2013, men ventes at stabiliseres på et niveau omkring 3.300 personer i fremskrivningsårene.

Figur 4.7. Befolkningen opdelt på arbejdsmarkedskategorier, alle aldersgrupper, Jammerbugt Kommune

Anm.: Tilbagetrukne omfatter både efterlønsmodtagere og folkepensionister. Ledige omfatter ledige, der modtager dagpenge eller kontanthjælp. Kontanthjælpskategorien omfatter modtagere af kontanthjælp, der vurderes at have andre problemer end ledighed. Antallet af tilbagetrukne stiger markant i første fremskrivningsår, hvilket skal tilskrives, at personer over 64 år, som ikke modtager ydelser, kategoriseres som "uden ydelser" i den historiske periode, men som folkepensionister i fremskrivningsperioden. Studerende omfatter personer helt ned til 6 års alderen, mens personer uden ydelser omfatter alle børn under 6 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.2 opsummerer befolkningens fordeling på arbejdsmarkedskategorier for alle aldre i Jammerbugt Kommune og sammenholder udviklingen med landsdelen og på landsplan. Tallene her og Figur 4.7b nuancerer Tabel 4.1 og Figur 4.7a. Af Tabel 4.2 fremgår det, at andelen af tilbagetrukne i Jammerbugt Kommune fremadrettet er væsentligt højere end i landet som helhed, andelen af studerende er lavere mens andelen af beskæftigede og ledige på sigt ikke afviger væsentlig fra tendensen i de andre geografiske områder. Den markante forskel i andelen af studerende og tilbagetrukne sammenholdt med resten af landet finder i vidt omfang sin forklaring i, at aldersstrukturen i Jammerbugt Kommune afviger fra befolkningens aldersfordeling i de øvrige geografiske områder, jf. Figur 4.2a. Faldet i beskæftigelsesandelen og stigningen i ledigheden er dog forholdsmæssigt større end i resten af landet. Det skal i øvrigt bemærkes, at beskæftigelsesandelen af den samlede befolkningen udvikler sig i modsat retning af beskæftigelsen vurderet alene for personer i alderen 16-67 år, jf. Tabel 4.1.

Tabel 4.2. Befolkning opdelt i andele på arbejdsmarkedskategorier i Jammerbugt Kommune, i Landsdel Nordjylland og i hele landet, alle aldre, procent

	2013	2020	2040
Beskæftigelsesfrekvens			
Jammerbugt	59,6	58,8	61,3
Nordjylland	57,4	58,1	60,2
Hele landet	57,9	58,0	59,6
Erhvervsfrekvens			
Jammerbugt	64,8	65,7	68,6
Nordjylland	62,0	64,5	67,3
Hele landet	62,6	64,5	66,8
Ledighed			
Jammerbugt	8,0	10,5	10,7
Nordjylland	7,5	9,9	10,5
Hele landet	7,4	10,0	10,8

Anm.: Bemærk at andelen af beskæftigede og ledige her er beregnet som andel af hele befolkningen i alle aldre. Ledigheden i Tabel 4.1 er defineret som andel af arbejdsstyrken, mens andelen af ledige her er defineret som andel af hele befolkningen. Endvidere stiger andelen af tilbagetrukne markant fra 2013 til 2020, men andelen uden ydelser falder markant i samme periode. Grunden hertil er forklaret i figurteksten til Figur 4.7. Studerende indeholder også grundskoleelever i alderen 6 år og opefter.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

5 Udviklingen i bolig efterspørgslen

SMILE fremskriver antallet af familier og i udgangspunktet tildeles hver familie netop én bolig i modellen. I virkeligheden kan en bolig imidlertid huse flere familier. I år 2013 er der således 17.217 boliger og 18.427 familier i Jammerbugt Kommune, hvorfor hver bolig i gennemsnit bebos af 1,07 familier. På landsplan rummer en bolig i gennemsnit ca. 1,1 familie, idet antallet af boliger i år 2013 er godt 2.620.000, mens antallet af familier er tæt på 2.880.000. Skønnet over det fremtidige antal boliger er opnået ved, at det forventede antal familier normeres med forholdet mellem antallet af boliger og familier i fremskrivningens startår 2013. Der beregnes en skaleringsfaktor for alle kombinationer af beskrivende boligkarakteristika og familietyper, herunder for hver kommune.

I det følgende betragtes forventningen til antallet af boliger karakteriseret ved henholdsvis boligtype og -art samt størrelsen på boligen og boligens bystørrelse udtrykt ved indbyggertallet for boligens beliggenhed. Type- og arts klassifikationen repræsenterer boligmassens mest centrale karakteristika, der omfatter kategorierne anført i Tabel 5.1.

Tabel 5.1. Kategorier af boligtyper og boligarter

<i>Boligtype</i>	<i>Boligart</i>
Ejerbolig	Parcelhus
Almen bolig	Rækkehus
Andelsbolig	Stuehus
Offentlig udlejningsbolig	Etagebolig
Privat udlejningsbolig	Døgninstitution (eks. plejehjem)
	Erhvervsbolig
	Kollegium
	Fritidshus
	Anden helårsbeboelse

Anm.: Parcelhuse, rækkehuse, stuehuse og etageboliger udgør de mest udbredte anvendelsesformer, hvorfor de øvrige boligartskategorier i dette kapitel er sammenlagt under betegnelsen "andet".

Kilde: Egen tilblivelse.

Det skønnes, at det samlede boligbehov i Jammerbugt Kommune vil stige svagt fremadrettet fra et niveau på ca. 17.200 boliger i 2013 til et niveau på 17.600 boliger i 2040. Udviklingen afspejler dermed stigningen i antallet af familier, jf. Figur 2.14, herunder at antallet af enlige familier stiger. Endvidere ventes en forskydning i boligmassens sammensætning på karakteristika, hvilket overordnet indebærer en forholdsmæssig større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger på bekostning af efterspørgslen efter ejerboliger. Opgjort på boligart er der fortrinsvis tale om en stigning i efterspørgselsandelen efter rækkehuse og etageboliger, mens der er faldende efterspørgsel efter parcelhuse, der i basisåret udgør den mest udbredte boliganvendelse. I overensstemmelse med udviklingen i befolkningens præferencer vedrørende boligtype og -art ventes en stigende efterspørgsel efter boliger med et areal mellem 60 og 120 m² beliggende i byområder med færre end 10.000 indbyggere, men flere end 1.000 indbyggere.

Fordelingen af boligbehovet på underliggende karakteristika afspejler i vidt omfang befolkningens uddannelsesniveau, arbejdsmarkedstilknytning samt familie- og aldersstruktur¹⁴. I de følgende afsnit relateres befolkningens boligpræferencer med den adfærd, der på landsplan kendetegner forholdet mellem boligstruktur og underliggende demografiske og socioøkonomiske karakteristika. Endvidere forklares den indbyrdes sammenhæng mellem de enkelte boligkarakteristika ligeledes ud fra de nationale tendenser. Det er dog vigtigt at bemærke, at befolkningens gennemsnitlige præferencer kan afvige fra, hvad der observeres på kommunalt plan, idet særlige forhold kan gøre sig gældende lokalt, eksempelvis grundet det indbyrdes prisforhold mellem boligarter. Eksempelvis vil et parcelhus typisk være genstand for relativt større søgning for en enlig familie uden for storbykommunerne og det tilhørende opland. I de pågældende områder er der således ikke nødvendigvis en væsentlig forskel i præferencerne for parcelhuse mellem enlige og parfamilier, selvom dette gør sig gældende på landsplan. Selvom det følgende ikke på kommunalt plan kvantificerer det estimerede forhold mellem demografiske og socioøkonomiske baggrundskarakteristika på den ene side og boligvalg på den anden side, omtales løbende hvorledes søgningen mod de enkelte boligkarakteristika overordnet er estimeret i Jammerbugt Kommune. Dvs. beskrivelsen redegør ikke i detaljeret form for de betingede boligvalg på kommunalt plan, men omtaler i stedet præferencerne i kommunen på tværs af samtlige underliggende karakteristika.

5.1 Boligtype

I fremskrivningen ventes en større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger, mens efterspørgslen på sigt efter ejerboliger er marginalt mindre end i udgangsåret. De tre boligtyper repræsenterer hovedparten af boligmassen i Jammerbugt Kommune, hvor andelsboliger og offentlige udlejningsboliger er væsentligt mindre udbredte, jf. Figur 5.1a. Udviklingen i efterspørgslen efter boliger fordelt på typer afstedkommer, at der over tid ventes en mindre forskydning i præferencestrukturen, således at ejerboliger bliver relativt mindre eftertragtede i forhold til almene boliger og private udlejningsboliger, jf. Figur 5.1b. For udvalgte år er indholdet i Figur 5.1 sammenfattet i Tabel 9.4 i appendikset, hvor udviklingen i Jammerbugt Kommune endvidere er sammenholdt med tendenserne i Landsdel Nordjylland og på nationalt plan. Den geografiske sammenligning viser specielt, at ejerandelen i Jammerbugt Kommune såvel i udgangsåret som i fremskrivningen er væsentligt højere end i både landsdelen og på landsplan. Trods forskelle i niveauerne gengives skiftet i præferencestrukturen i Jammerbugt Kommune dog også i Nordjylland og i hele landet. Såvel i Jammerbugt Kommune som i landsdelen ses en gradvis stigning i andelen af almene boliger og private udlejningsboliger på bekostning af andelen af ejerboliger. Sammenlignes udviklingen i kommunen med hele landet sker nedgangen i ejerandelen primært til fordel for en relativt større søgning mod private udlejningsboliger.

Valget af boligtype understøttes af den forventede udvikling i familiemønsteret, uddannelsesniveaue og befolkningens aldersstruktur og arbejdsmarkedstilknytning. Den generelle flyttetilbøjelighed er typisk højest omkring 25-års alderen, men vil herefter monotont aftage for først at stige en anelse omkring 80-års alderen. Enlige udviser overordnet en større mobilitet end parfamilier¹⁵. Sandsynligheden for at flytte til en anden kommune er relativt ensartet frem mod den

¹⁴ Se kapitel 3.6 i Hansen og Markeprand (2015) for en uddybelse heraf.

¹⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

nuværende folkepensionsalder, men vil efterfølgende aftage gradvis. Udviklingen i boligpræferencerne er såvel historisk som fremadrettet fastlagt af de baggrundskaraktistika, der kendetegner såvel den i forvejen bosiddende som tilflyttende befolkning.

Befolkningens *etnicitet* eller *oprindelse* er også af betydning for boligvalget. Parfamilier, hvor begge voksne er ikke-vestlige indvandrere, er i højere grad bosat i almene boliger, men i mindre grad bosat i ejerboliger relativt til en familie, hvor begge voksne har dansk oprindelse. Det samme mønster tegner sig for enlige ikke-vestlige indvandrere relativt til enlige familier af dansk oprindelse¹⁶. Uagtet familieforhold vil forskydningen i den bosiddende befolknings sammensætning på oprindelse til fordel for en større andel af ikke-vestlige indvandrere, jf. Tabel 2.1, altså styrke søgningen mod almene boliger. Enlige familier med vestlig baggrund og parfamilier, hvor begge voksne er vestlige indvandrere, bor i højere grad i private udlejningsboliger, men i mindre grad i ejerboliger relativt til familier, hvor de voksne har dansk oprindelse. Derimod har parfamilier, hvor den ene voksne er vestlig eller ikke-vestlig indvandrer og den anden er af dansk oprindelse, omtrent samme bopælsmønster hvad angår boligtype som en familie, hvor begge forældre er af dansk oprindelse.

Mens par på landsplan udviser en væsentlig større tilbøjelighed til at flytte i ejerbolig end enlige, er sandsynligheden for at flytte til en almen bolig væsentlig højere for enlige. På landsplan vil begge familietyper på tværs af alle øvrige karakteristika endvidere udvise en stor og relativt ensartet tilbøjelighed til at flytte til en privat udlejningsbolig. Den forventede stigning i antallet af enlige familier vil dermed være medvirkende til, at søgningen mod almene boliger og private udlejningsboliger øges. Befolkningens aldring understøtter stigningen, idet kun offentlige udlejningsboliger foretrækkes i større grad end de pågældende boligtyper for personer ældre end 80 år i fald, der sker en flytning. At der i fremskrivningen forventes en stigning i restlevetiden, vil som nævnt ovenfor betyde, at parfamilier fremadrettet overgår til en status som enlige ved en højere alder, hvilket dæmper nedgangen i antallet af parfamilier, jf. Figur 2.14. Dette vil dermed også betyde, at flytning motiveret af ændret familiestruktur udskydes, hvilket dæmper faldet i søgningen mod ejerboliger, jf. Figur 2.14¹⁷. Den relativt lave flyttesandsynlighed for ældre er endvidere en del af forklaringen på, at antallet af offentlige udlejningsboliger ikke stiger væsentligt.

At andelen af befolkningen med en videregående uddannelse stiger, mens andelen af personer med en grundskoleuddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse falder, vil isoleret set også bidrage til at opretholde og øge efterspørgslen efter henholdsvis ejerboliger, almene boliger og private udlejningsboliger, da disse ved flytning er de foretrukne valg for højt uddannede. Den stigende erhvervsdeltagelse i form af en over tid stigende erhvervsfrekvens motiverer ligeledes det observerede mønster¹⁸.

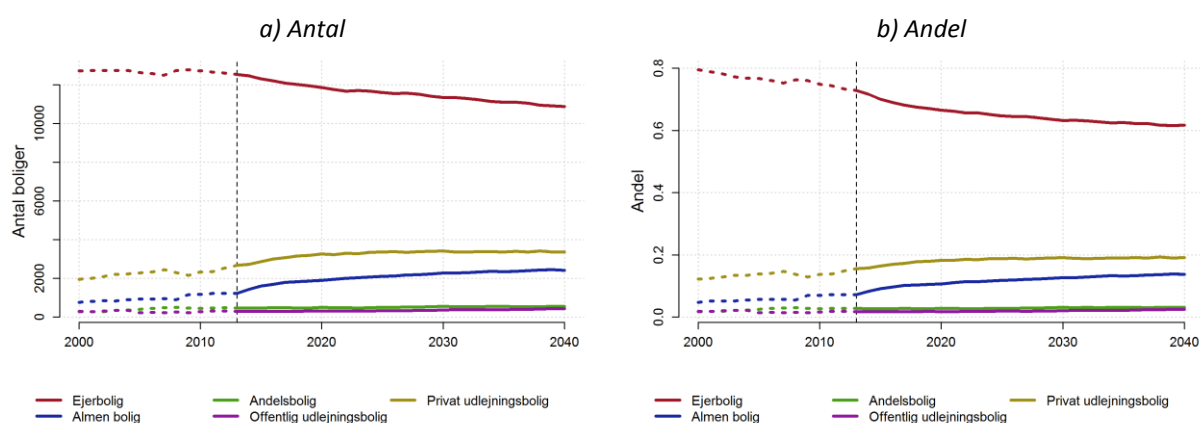
¹⁶ Samme konklusion finder man i Andersen (2015) om end, der anvendes et andet datasæt og definitionen af ikke-vestlige indvandrere adskiller sig i forhold til den anvendte i SMILE. I SMILE anvendes Danmarks Statistiks definitioner, hvor personer med oprindelse i EU-lande betragtes som vestlige indvandrere, mens Andersen (2015) også definerer personer med oprindelse i østeuropæiske EU-lande som ikke-vestlige indvandrere.

¹⁷ Bemærk, at udskydelsen af flyttebegivenheden for par til en stigende alder alene er motiveret af, at den stigende levealder fastholder familiens status som parfamilie i længere tid og dermed den relativt mindre sandsynlighed i forhold til enlige for at fraflytte en ejerbolig, der typisk er et parcelhus. Med stigende levealder formodes befolkningens sundhedstilstand for en given alder også at blive forbedret. Dette fænomen betegnes som sund aldring. Med rimelighed må dette formodes også at udskyde flytning mod mere ældrevenlige boliger, men effekten heraf indgår ikke i modellens adfærdsmønster. Søgningen mod ældrevenlige boliger i den nærværende fremskrivning kan dermed siges at være et overkantsskøn.

¹⁸ Se evt. Hansen og Markebrand (2015), s. 63 f.

Specielt befolkningens aldring og ændrede familiestruktur udfordrer fremadrettet de overordnede præferencer for valg af boligtype, der historisk har kendetegnet den samlede flytning til og inden for Jammerbugt Kommune. På tværs af samtlige karakteristika har 38 pct. af flytningerne været målrettet ejerboliger, mens 29 pct. har været rettet mod private udlejningsboliger. I 21 pct. af tilfældene har en flytning været målrettet en almen bolig, mens 13 pct. af tilflytningsboligerne har været en andelsbolig eller en offentlig udlejningsbolig¹⁹. Dette søgemønster forskydes fremadrettet til fordel for almene boliger og private udlejningsboliger grundet den ændrede sammensætning af befolkningen på underliggende karakteristika.

Figur 5.1. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligtype

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt type, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt type i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

5.2 Boligart

Efterspørgslen efter rækkehuse og etageboliger ventes fremadrettet at stige på bekostning af en mindre søgning mod parcelhuse og stuehuse. For rækkehuse og etageboliger observeres historisk en svagt stigende søgning, mens faldende efterspørgsel efter stuehuse kendetegner perioden forud for fremskrivningens startår. Søgningen mod parcelhuse har omvendt været relativt stabil over perioden, hvorfor udviklingen fremadrettet i denne boligart primært skal knyttes til forholdet mellem ejerboliger og parcelhuse. Der ventes endvidere en øget efterspørgsel efter de mindre udbredte boligarter omfattet af kategorien "andet", jf. Figur 5.2a. Som tilfældet er det for boligtype, vil udviklingen i efterspørgslen efter boliger fordelt på art afstedkomme, at der over tid indtræder en gradvis forskydning i præferencestrukturen til fordel for rækkehuse, etageboliger samt de mindre boligarter, jf. Figur 5.2b.

¹⁹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 145, Tabel A.9.8. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser.

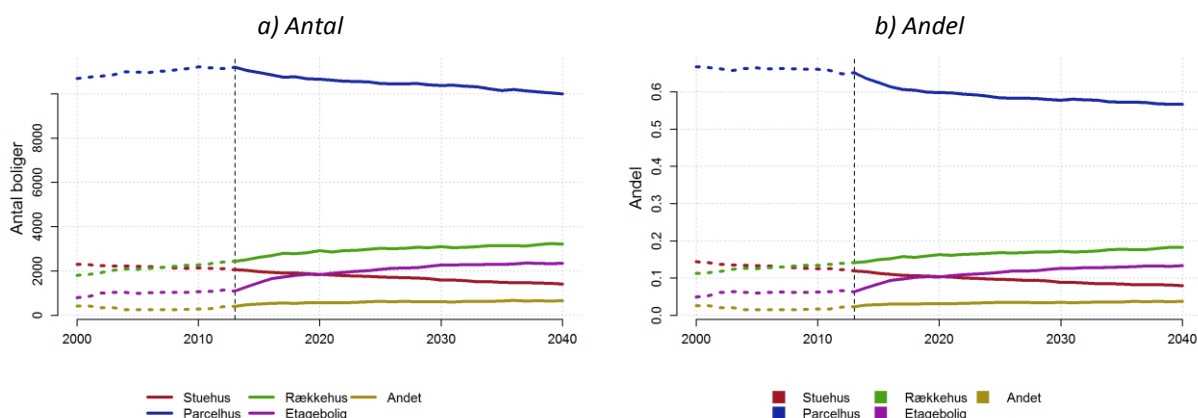
Indholdet i Figur 5.2 er sammenfattet i Tabel 9.5 i appendikset, hvor udviklingen i Jammerbugt Kommune også sammenholdes med tendenserne i Landsdel Nordjylland og på landsplan. Det fremgår heraf, at parcelhuse er betragteligt mere udbredte i Jammerbugt Kommune end i landsdelen og på nationalt plan. I udgangsåret udgør parcelhuse således næsten 67 pct. af den samlede boligmasse i Jammerbugt mod 40 pct. på landsplan. I Landsdel Nordjylland er den initiale andel af parcelhuse til sammenligning ca. 51 pct. Parcelhuse er også mod fremskrivningens slutning den foretrukne boligart om end, andelen af efterspørgslen rettet mod rækkehuse og etageboliger er stigende over tid på bekostning af en relativt mindre søgning mod parcelhuse. Søgningen mod parcelhuse vil også i landsdelen og på nationalt plan fortrænges til fordel for større efterspørgsel efter etageboliger og rækkehuse.

Den forventede stigning i søgningen mod etageboliger og rækkehuse samt den stabile søgning mod parcelhuse i Jammerbugt Kommune forklares ikke blot af, at disse er de foretrukne valg for personer med et relativt højt uddannelsesniveau og høj tilknytning til arbejdsmarkedet, men vil også i udpræget grad afspejle det ændrede søgemønster hvad boligtyper angår. Såfremt man flytter i en ejerbolig er der på landsplan sammenlagt godt 70 pct. sandsynlighed for, at der er tale om et parcel- eller stuehus. I Jammerbugt Kommune motiverer flytning til en ejerbolig i mere end 86 pct. af tilfældene, at der er tale om et parcel- eller stuehus.

På landsplan er rækkehuse og etageboliger med 25 pct. sandsynlighed mål for søgning, hvis man flytter til en ejerbolig, mens det tilsvarende tal for Jammerbugt Kommune er lige under 10 pct. En etagebolig er på landsplan det hyppigste valg, hvis man er søgt mod en almen bolig eller privat udlejningsbolig, mens flytning til en almen bolig på kommunalt niveau i mere end halvdelen af tilfældene vil indebære valg af et rækkehus. På landsplan er dette tal godt 20 pct. Valg af en privat udlejningsbolig vil næsten lige så hyppigt betyde, at der flyttes til et parcelhus, mens der for Jammerbugt Kommune vil være godt 30 pct. sandsynlighed for, at flytning til en privat udlejningsbolig indebærer flytning til et parcelhus. Herudover vil næsten 10 pct. af de nationale flytninger til private udlejningsboliger indebære, at der flyttes i rækkehus²⁰. For enlige er etageboliger på landsplan den foretrukne boligart i de aldersgrupper, hvor flytninger er hyppige. Parcel- og rækkehuse følger umiddelbart efter. Efter tilbagetrækningsalderen dominerer søgningen efter etageboliger og rækkehuse tilbøjeligheden til at flytte i et parcelhus. Fordoblingen i antallet af ældre over 70 år fra 2013 til 2040, jf. Figur 2.2, vil således styrke søgningen mod rækkehuse og etageboliger. Det samme vil den stigende andel af enlige.

²⁰ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 66 ff.

Figur 5.2. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligart

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt art, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt art i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Kategorien "Øvrige" er en sammenlægning af kategorierne "Kollegium", "Anden helårsbeboelse", "Erhvervsbolig", "Døgninstitution" og "Fritidshus". Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

Historisk har tilflytningen til Jammerbugt Kommune i 46 pct. af tilfældene rettet sig mod et parcelhus, mens etageboliger og rækkehuse har udgjort de næsthøypigste valg med en overordnet sandsynlighed på hhv. 22 pct. og 18 pct.²¹ Som tilfældet var det med forventningerne til udviklingen i strukturen karakteriserende boligtypen, vil sammensætningen af den overordnede efterspørgsel efter de enkelte boligarter også ændres fremadrettet grundet forskydning i befolkningens bagvedliggende karakteristika.

5.3 Boligstørrelse

Der forventes gennem fremskrivningen en relativt stabil udvikling i efterspørgslen efter boliger med et areal under 60 m² og en faldende udvikling i søgningen mod boliger større end 120 m². Sidstnævnte fortrænges gradvist til fordel for boliger, der arealmæssigt er mellem 60 og 120 m², jf. Figur 5.3. Udviklingen i boligmassens foretrukne areal i Jammerbugt Kommune er i Tabel 9.6 i appendikset sammenholdt med præferencerne for Nordjylland og hele landet, der overordnet gengiver den lokale tendens. I udgangspunktet er det gennemsnitlige boligareal dog højere i Jammerbugt Kommune relativt til resten af landet. Således er næsten 74 pct. af boligmassen i Jammerbugt Kommune i år 2013 på mere end 100 m², mens det tilsvarende blot gør sig gældende for mellem 55 pct. og 59 pct. af boligmassen på landsplan og i landsdelen.

Den øgede søgning mod etageboliger og rækkehuse er forenelig med, at flytning til disse boligarter på landsplan typisk vil rette sig mod boliger med et areal på mellem 60 og 120 m². Flytning til et

²¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 147, Tabel A.9.9. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser.

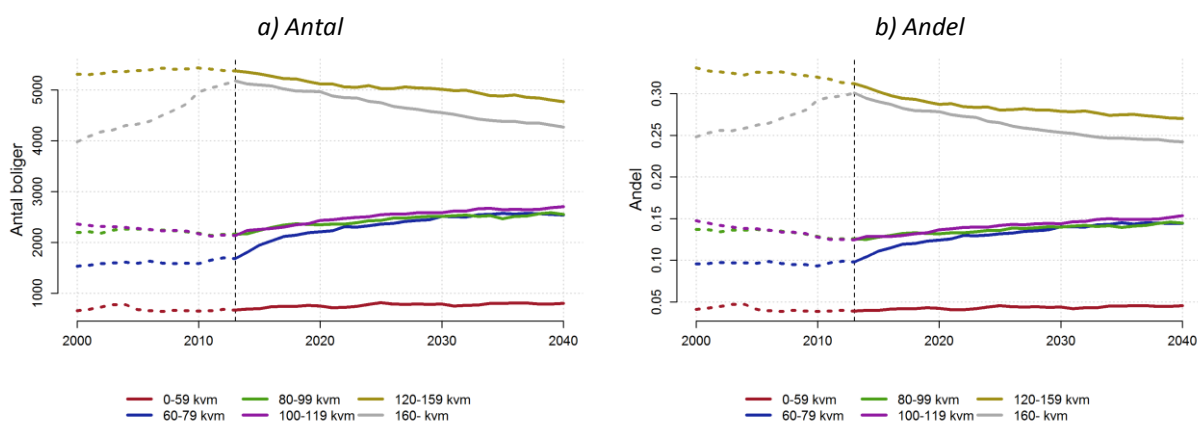
parcelhus indebærer hyppigst, at tilflytningsboligen er af en størrelse mellem 120 og 160 m², mens flytning til et stuehus oftest afstedkommer søgning mod en bolig større end 200 m². Tendenserne er gældende på såvel kommunalt som nationalt plan. Den aftagende efterspørgsel rettet mod større boliger er dermed forenelig med den forventede udvikling i efterspørgslen efter stuehuse og parcelhuse²². Den indbyrdes sammenhæng mellem boligkarakteristika har her afgørende betydning for udviklingen i præferencerne relateret til boligmassens areal. På landsplan gælder dog, at boliger på 80-99 m² uanset alder er en af de foretrukne boligstørrelser ved flytning for såvel enlige som par. For par er søgningen mod denne boligstørrelse specielt udpræget for par over pensionsalderen. Omvendt er det for enlige udpræget mest populært at vælge en bolig på mellem 60 og 79 m², hvorfor den stigende andel af enlige medvirker til at styrke søgningen mod denne boligstørrelse i Jammerbugt Kommune.

Som tidligere anført kan estimaterne for de lokale præferencer sagtens variere relativt til forholdene på landsplan. Eksempelvis kan de enliges præferencer på landsplan meget vel være præget af tendenserne i de større byer, hvor et større boligareal ikke er typisk for en enlig familie, selv om dette meget vel kan være tilfældet i Jammerbugt Kommune. I bykommuner er den gennemsnitlige boligstørrelse som tidligere nævnt også typisk mindre grundet pladmæssige restriktioner. Hvis der flyttes til København vil sandsynligheden for, at der vælges en bolig af størrelsen 60-79 m², historisk estimeres til 28 pct., mens det samme kun vil gøre sig gældende i 17 pct. af tilfældene, hvis der flyttes til Jammerbugt Kommune. Betinges der imidlertid på, at man forudgående er flyttet til et rækkehus er sandsynligheden for at flytte til den pågældende boligstørrelse næsten 40 pct. i Jammerbugt Kommune mod 10 pct. i København og 30 pct. på landsplan. En flytning til Jammerbugt Kommune indebærer med en sandsynlighed på 45 pct., at der flyttes til en bolig større end 120 m², mens den tilsvarende sandsynlighed estimeres til 11 pct. ved flytning til Københavns Kommune²³. Forventningen til et stigende uddannelsesniveau og en øget arbejdsmarkedsdeltagelse underbygger også udviklingen i søgningen mod boliger mellem 60 og 120 m².

²² Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 68 ff.

²³ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 148, Tabel A.9.10. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser.

Figur 5.3. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligstørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt størrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt størrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

5.4 Bystørrelse

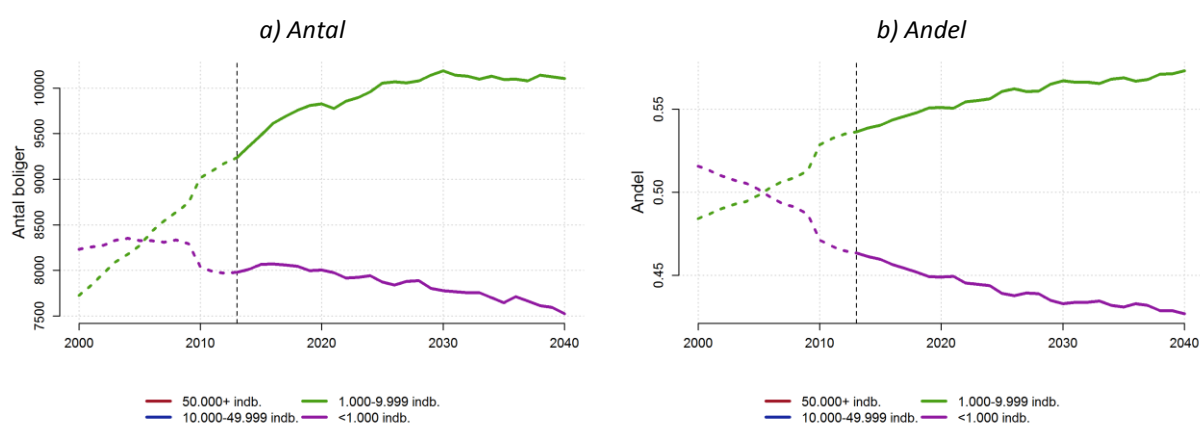
I SMILE er kategorisering af boligen i henhold til bystørrelse et statisk begreb forstået på den måde, at bystørrelsen refererer til det indbyggerantal, der karakteriserede byen ved fremskrivningens start. Selv om indbyggerantallet i en kommune øges over tid, vil dette altså ikke give anledning til, at den samme bolig omklassificeres til en større bystørrelse. På samme vis kan der heller ikke over tid opstå bystørrelser, der ikke fandtes i en kommune i basisåret 2013.

Figur 5.4a viser udviklingen i boligefterspørgslen fordelt i henhold til indbyggerantallet i den by, hvor boligen er beliggende. Over tid kan noteres en stigende efterspørgsel efter boliger beliggende i byområder med mellem 1.000 og 10.000 indbyggere, mens en mindre søgning fremadrettet forventes at rette sig mod områder med et indbyggerantal under 1.000. På landsplan vil flytning til et rækkehus i omkring 60 pct. af tilfældene være målrettet et byområde med færre end 50.000 indbyggere, mens flytning til et rækkehus i Jammerbugt Kommune med nogenlunde samme tilbøjelighed vil være koncentreret mod en bystørrelse med færre end 10.000 indbyggere. Søgning mod etageboliger styrker ligeledes søgningen på denne bystørrelse i Jammerbugt Kommune, mens den på landsplan i mindre end 10 pct. af tilfældene vil være forenelig med flytning til en by med et indbyggertal på mellem 1.000 og 10.000 personer. Nedgangen i det mindste byområde forklares af den faldende efterspørgsel mod parcel- og stuehuse, der uagtet geografi er forenelig med et byområde af den pågældende størrelse²⁴.

²⁴ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

I Jammerbugt Kommune estimeres de historiske præferencer for valg af bystørrelse ved flytning til, at der på tværs af alle baggrundkarakteristika med næsten 51 pct. sandsynlighed vælges en bolig beliggende i en by med 1.000 til 10.000 indbyggere, mens der med 49 pct. sandsynlighed foretrækkes et mindre byområde²⁵. Således forventes andelen af den samlede boligsøgning rettet mod boliger beliggende i områder med mellem 1.000 og 10.000 indbyggere at stige fremadrettet, jf. Figur 5.4b. Tabel 9.7 i appendiks opsummerer for udvalgte år indholdet i Figur 5.4b og sammenholder udviklingen med tendenserne for Nordjylland og hele landet. Udviklingen i Jammerbugt Kommune gengiver tendensen for landsdelen, mens søgningen mod byer med mellem 1.000 og 10.000 indbyggere stiger absolut på landsplan, men overordnet udgør samme andel af den samlede boligefterspørgsel som ved fremskrivningens begyndelse.

Figur 5.4. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på bystørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt bystørrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt bystørrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

²⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 150, Tabel A.9.11. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser. Sandsynlighederne i denne tabel er ikke korrigeret for, at visse bystørrelser ikke er konsistente med, hvad der initialt forekommer i de enkelte kommuner. I SMILE undergår estimerne derfor en skalering således, at sandsynligheden for valg af ikke gyldige bystørrelser fordeles forholdsmæssigt på de relevante bystørrelser.

6 Marginaleksperimenter

I det følgende præsenteres en serie af marginaleksperimenter, der primært har til formål at give illustrative eksempler på, hvorledes ændrede adfærdsmønstre selv på kort eller mellemlangt sigt kan dæmpe eller øge de negative økonomiske konsekvenser, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Viden om den grundlæggende udviklings følsomhed over for ændringer i adfærdsstrukturen kan således betyde forbedrede muligheder for at imødekomme kommunens langsigtede servicebehov, herunder eksempelvis forbedrede vilkår for at tilvejebringe den finansiering, der er knyttet til børnepasning, ældrepleje og udbetaling af indkomstoverførsler. Ved at afdække adfærdskorrektionens konsekvenser for centrale størrelser som befolkningens alderssammensætning, familiestruktur og boligpræferencer, kan eksperimenterne desuden potentielt finde anvendelse som et redskab til brug for eksempelvis planlægning af udstykning af jord, omlægning af jord og opførelse eller nedrivning af bestemte boligtyper, der vil være eksponeret for ændret søgning, hvis antagelserne i marginaleksperimenterne opfyldes. Resultaterne af eksperimenterne er grundlæggende symmetriske. En modsatrettet ændring i adfærdsmønstret kan dermed, alt andet lige, forventes at give et nogenlunde tilsvarende resultat som oprindeligt, blot med omvendt fortegn. Eksperimenter, der i den her præsenterede form ikke giver anledning til en udvikling i erhvervsdeltagelsen, der styrker den kommunale budgetbalance, kan således tænkes som havende den omvendte effekt, hvis adfærden ændres i modsat retning.

Som anført i kapitel 1, skal modellens resultater fortolkes med varsomhed. Ud over, at resultaterne er behæftet med en modelteknisk usikkerhed, er udviklingen også udtryk for en videreførelse af de historiske strukturelle adfærdsmønstre. Modellens resultater repræsenterer dermed den udvikling, der forventes på sigt i fravær af vedvarende ændringer i befolkningens adfærdsstruktur. Resultaterne skal dermed tænkes som beskrivende en overordnet retning for udviklingen i kommunale forhold omkring hvilken, der med stor sandsynlighed vil forekomme betydelige udsving. En ændring i kommunens lokalplaner, en ændring i det økonomiske klima eller en ændring i udbuddet af finansielle produkter er eksempler på faktorer, der alle betyder, at udviklingen i kortere eller længere perioder afviger fra, hvad modellens resultater umiddelbart tilsiger. Hvis grundlæggende strukturer undergår en vedvarende ændring, vil dette typisk betyde, at kommunen på langt sigt udvikler sig i en markant anden retning, end hvad kan udledes af fremskrivningen. Eftersom udviklingen i Jammerbugt Kommune er tæt knyttet til udviklingen i nabokommunerne, vil ændringer her også kunne få afgørende betydning for Jammerbugt Kommune. Eksempelvis kan opretholdelse af en øget tilflytning til Jammerbugt Kommune af højudannede vanskeliggøres, hvis forholdene uden for kommunen ændres væsentligt. Som grundforløbet har marginalbetragtningerne altså primært til formål at belyse konsekvenserne af udvalgte adfærdsændringer uden sideløbende ændringer i andre grundlæggende forhold.

For en bedre forståelse for eksperimenternes udformning præsenteres hovedidéen bag SMILE's opbygning kort. SMILE er bygget op omkring, at hver familie og person i modellen hvert år udsættes for en lang række begivenheder, som bestemmer, om familien flytter, får børn, familiens personer får et arbejde mv. Eksempelvis bestemmer modellen om en familie flytter ved at trække et tilfældigt tal mellem 0 og 1. Hvis tallet er mindre end den estimerede sandsynlighed for, at familien flytter, så indtræffer flytningen, mens familien bliver boende, hvis tallet er større end den estimerede sandsynlighed. Hvis det tilfældige tal, der trækkes, eksempelvis er 0,15 og den estimerede

sandsynlighed for at flytte er 20 pct. (= 0,2), så flytter familien, mens den bliver boende, hvis tallet er større end 0,2.

Metaforisk svarer ovenstående til, at alle familier årligt trækker en seddel fra en tombola, der afgør, hvorvidt den flytter. Der trækkes enten en seddel med "Bliv boende" eller "Flyt". Antallet af sedler, hvor der står hhv. "Bliv boende" eller "Flyt" afhænger af de estimerede sandsynligheder. Hvis der eksempelvis er 20 pct. sandsynlighed for, at en familie med bestemte karakteristika flytter, kan man forestille sig en tombola med 20 sedler, der viser "Flyt" og 80 sedler, der viser "Bliv boende". Hvis der er få familier (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), der trækker en seddel fra tombolaen, kan der være betydelig variation i hvor mange, der flytter. Hvis der derimod er mange, der trækker en seddel fra tombolaen (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), vil der være meget tæt på 20 pct. flytter. Jo flere familier en begivenhed berører, des større sikkerhed vil der være om resultatet af begivenheden. Dette fænomen kaldes "Store tals lov". Ideelt set bør man gentage et eksperiment et stort antal gange og lade resultatet være et gennemsnit af udfaldet af de enkelte eksperimenter. Afviklingstiden i SMILE tillader desværre ikke denne tilgang, hvorfor en gentagelse af et eksperiment ville føre til et andet resultat opgjort kvantitativt. Forskellen mellem resultaterne af gentagne afviklinger er et udtryk for modellens usikkerhed. Ambitionen med eksperimenterne er således ikke at afgøre om der i 2040 efterspørges 1.527 eller 1.586 flere boliger end i grundforløbet, for det berettiger modelrammen ikke til, at man kan udtale sig om, men man skulle gerne kunne konkludere, at den ændrede adfærd resulterer i en større boligsøgning i omegnen af 1.500 flere boliger. Der sigtes således mod, at det kvalitative udfald af eksperimentet er forholdsvist entydigt og at ændringen kan approksimeres kvantitativt. Er disse kriterier opfyldt anses resultatet for robust²⁶.

Et eksperiment udformes ved at skalere en given sandsynlighed. Hvis sandsynligheden for at flytte skaleres ned med 50 pct., svarer det til, at vi erstatter 10 sedler i tombolaen med "Flyt" til fordel for 10 sedler med "Bliv boende", således fordelingen af sedler nu er 90/10 fremfor 80/20. Hvis eksperimentet berører få familier, kan tilfældigheder resultere i, at *flere* flytter i eksperimentet relativt til grundforløbet. Derfor er det som nævnt ovenfor vigtigt, at eksperimentet er stort nok til at give "robuste" resultater.

I SMILE er der overordnet to måder at gøre et eksperiment mere robust på. For det første kan et eksperiment gøres mere robust ved at udvide størrelsen af den risikogruppe, som eksperimentet berører. Det kan eksempelvis være ved at udvide aldersgruppen, som skal have reduceret sandsynligheden for at flytte fra 18-20 år til 15-30 år. For det andet kan udfaldet af eksperimentet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne med mere end det, der ville være nødvendigt, hvis den risikogruppe, eksperimentet berører, er stor nok. Hvis eksperimentet berører en lille gruppe (unge fra 18-20 år), og der ønskes et robust resultat af ændret adfærd (sandsynlighed for at flytte), kan resultatet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne kraftigere (nedskalér sandsynligheden med 75 pct. i stedet for 50 pct.). Det sikrer, at en større del af gruppen ændrer adfærd relativt til grundforløbet, så effekterne af eksperimentet fremstår tydeligere.

For hvert af de fire marginaleksperimenter præsenteres resultaterne som afvigelse relativt til grundforløbet. Modellens stokastiske struktur betyder dog, at et eksperiment, der sigter mod enten en bestemt stigning eller et fald i en given størrelse ikke nødvendigvis vil resultere i et forløb, hvor

²⁶ For en generel vejledning til fortolkning af modellens resultater henvises til kapitel 2 i Hansen & Markeprand (2015).

dette er kvalitativt eller kvantitativt opfyldt for samtlige fremskrivningsår. Adfærden i eksperimenterne er derfor fastlagt således, at den gennemsnitlige årlige ændring relativt til grundforløbet i perioden 2020 til 2040 svarer til det ønskede. Modellens stokastik nødvendiggør altså, at ændringen vurderes på baggrund af en længere årrække efter indfasningen er fuldført. Samtlige eksperimenter er indfaset fra 2016 til 2020, hvorefter ændringen fastholdes i den resterende del af fremskrivningen. Relativt til grundforløbet vurderes marginaleksperimenterne med hensyn til effekten på befolkningens overordnede aldersfordeling, familiestrukturen, befolkningens uddannelsesniveau samt tilknytning til arbejdsmarkedet. Endvidere betragtes ændringen i boligefterspørgslen nuanceret på de fire centrale boligkarakteristika. Ændringerne præsenteres som absolutte ændringer relativt til grundforløbet, men eventuelle konsekvenser vedrørende den langsigtede sammensætning af befolkningen og boligmassen på underliggende karakteristika belyses også.

6.1 Flere ældre fraflytter deres parcelhuse

Sandsynligheden for, at familier i alderen 60 år²⁷ og opefter bosiddende i et parcelhus flytter, justeres således, at den samlede bestand af familier med disse karakteristika reduceres med ca. 20 pct. på sigt relativt til grundforløbet. Ændringen i flyttemønsteret indfases frem mod år 2020 og fastholdes efterfølgende i den resterende del af fremskrivningen²⁸. I grundforløbet flytter der hvert år i gennemsnit ca. 300 personer i den relevante aldersklasse fra et parcelhus, mens det gennemsnitlige antal i alternativforløbet er omkring 400 personer vurderet fra og med år 2016. Dette svarer til en stigning i flytteomfanget for de pågældende med ca. 40 pct.²⁹

Personer, der i den pågældende aldersklasse fraflytter deres parcelhus, vil hyppigst finde en ny bolig inden for kommunen. Således er det blot godt 20 pct., der finder en ny bolig uden for kommunen. Dette fordelingsforhold bevares i alternativforløbet, hvorfor stigningen i flytteomfanget på sigt afstedkommer en nedskrivning af befolkningen i Jammerbugt Kommune sammenlignet med grundforløbet. Frem mod 2040 vil den samlede befolkning bosiddende i Jammerbugt Kommune falde med ca. 1.400 personer relativt til grundforløbet, hvilket dækker over et fald i antallet af personer i alderen 0-15 år på ca. 200 personer, mens befolkningen i hver af de to øvrige aldersgrupper, som adfærdsændringen direkte er målrettet, falder med godt 600 personer hver, jf. Figur 6.1a. Reduktionen i antallet af personer i den yngste aldersgruppe skal i vidt omfang tilskrives modellens usikkerhed, om end det ikke kan udelukkes, at nogle få par har hjemmeboende børn, der forlader kommunen sammen med deres forældre. Ændringen i de øvrige aldersgrupper skal både forklares af den direkte effekt som fraflytningen giver anledning til, men herudover får det over tid dynamiske konsekvenser, at flere personer er fraflyttet tidligere i fremskrivningen. Nedskrivningen af

²⁷ Gennemsnitsalderen for de voksne medlemmer af familien.

²⁸ Det har vist sig nødvendigt at sigte mod en relativ markant nedskrivning i antallet af ældre familier bosiddende i et parcelhus. Flytteomfanget for ældre er i forvejen relativt begrænset og da risikogruppen er relativt lille grundet kommunens størrelse, er der risiko for, at modellens usikkerhed i tilfælde af en kvantitativ mindre korrektion, vil dominere resultatet.

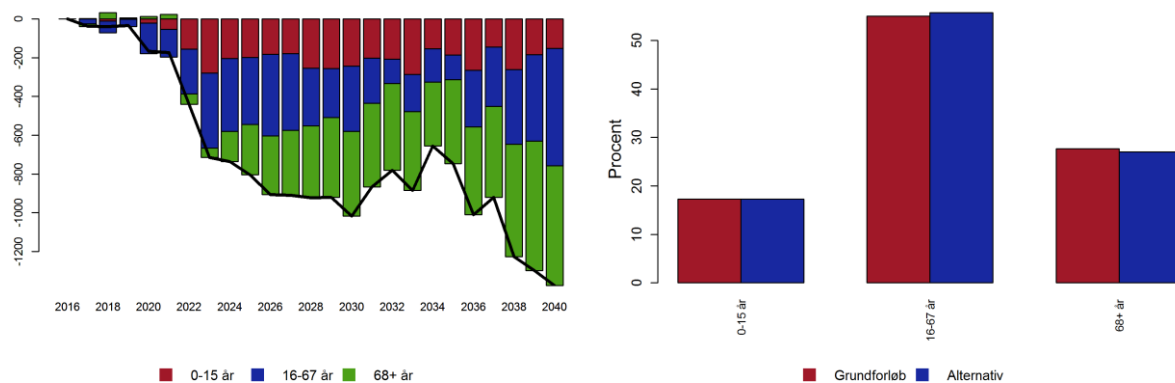
²⁹ Af modeltekniske årsager målrettes adfærdsændringen familier, hvor gennemsnitsalderen blandt de voksne medlemmer er 60 år eller højere. Det er imidlertid ikke muligt at opgøre flytteomfanget af familier, hvorfor der alternativt ses på ændringen i flytteomfanget opgjort på baggrund af antallet af personer ældre end 59 år. Eftersom der typisk er aldersforskel mellem familiens voksne medlemmer og eftersom nogle familier har hjemmeboende børn, der flytter med, vil der dog også være en direkte effekt af adfærdsændringen på flytteomfanget for personer i andre aldersklasser end blandt 60+-årige.

befolkningen giver anledning til en marginal forskydning i den indbyrdes langsigtede fordeling³⁰ mellem aldersgrupperne relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.1b. Således udgør den ældre befolkningsgruppe på sigt ca. 0,5 pct. point mindre af den samlede befolkning end tilfældet er i grundforløbet.

Figur 6.1. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

I år 2013 boede i alt ca. 12.000 familier i et parcelhus, hvoraf ca. 65 pct. beboedes af en parfamilie. Eftersom parfamilier gradvist fraflytter deres parcelhus med stigende alder til fordel for andre boligtyper eller omklassificeres til enlige familier grundet dødsfald, er fordelingsforholdet på tværs af familietype lidt anderledes for familier, hvor gennemsnitsalderen på de voksne medlemmer er 60 år og ældre. For de pågældende udgør parfamilier godt 61 pct. af de godt 4.300 familier, der bor i parcelhus i modellens basisår. Frem mod år 2040 stiger antallet af ældre familier i parcelhus med omkring 1.000 familier til 5.300 i grundforløbet. Mod fremskrivningens slutning er det samlede antal af ældre familier bosiddende i et parcelhus nedbragt til omkring 4.200 familier i alternativforløbet. I grundforløbet forventes ældre parfamilier i parcelhus på sigt at udgøre 55 pct. af det samlede antal ældre familier i denne boligart, mens den tilsvarende andel forventes at være 60 pct. i alternativforløbet. Nedjusteringen er forholdsmæssigt størst for enlige familier, der relativt til grundforløbet er reduceret med ca. 30 pct. på sigt, mens antallet af parfamilier er nedbragt med omkring 15 pct. relativt til grundforløbet. Enlige ældre har typisk en større flyttetilbøjelighed end parfamilier, hvorfor korrektionen i relativt større udstrækning berører enlige familier.

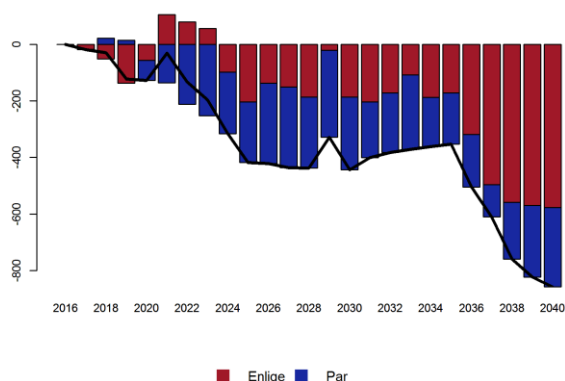
På sigt er der omkring 800 færre familier bosiddende i Jammerbugt Kommune end tilfældet er i grundforløbet. Næsten 70 pct. af ændringen kan forklares ved en nedgang i antallet af enlige familier, jf. Figur 6.2a. Nedskrivningen i antallet af enlige familier skal både tilskrives den direkte effekt foranlediget af større fraflytning fra parcelhuse beboet af enlige familier målrettet andre kommuner og af den indirekte effekt, der opstår gennem fremskrivningen, når flere par fraflytter, og der dermed bliver færre end i grundforløbet, der får status som enlige ved partnerens død. Da

³⁰ Vurderingen er baseret for en sammenligning af aldersfordelingen de sidste fem fremskrivningsår i hhv. grund- og alternativforløbet. Inddragelsen af flere år medvirker til at sikre en større robusthed af fordelingsbetragtningen.

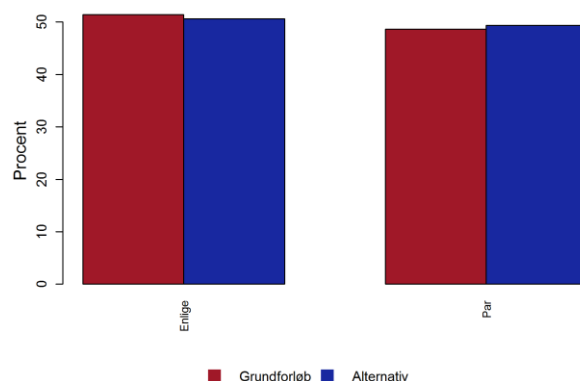
marginaleksperimentet således fortrinsvist berører enlige familier, der er bosiddende i et parcelhus, vil den øgede fraflytning fra denne boligart betyde, at familiestrukturen i kommunen ændres i retning af en marginalt mindre andel af enlige på sigt, jf. Figur 6.2b.

Figur 6.2. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

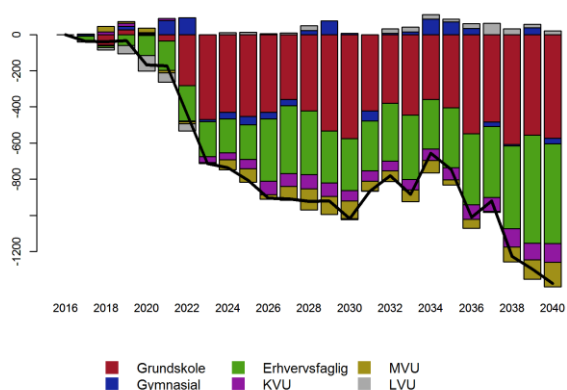

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

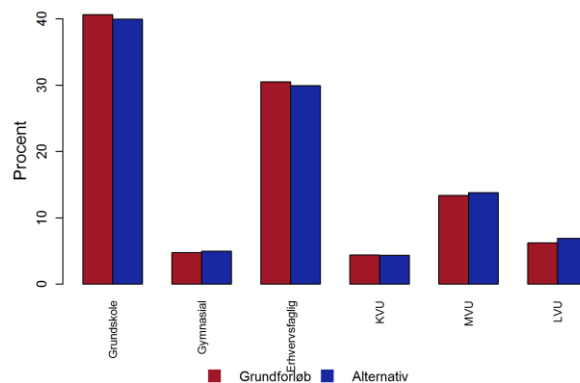
Nedgangen i befolkningen i Jammerbugt Kommune vedrører i fremskrivningens begyndelse primært personer med en grundskole- eller erhvervsfaglig uddannelse, mens fraflytningen på sigt også udmønter sig i en nedgang i antallet af personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse, jf. Figur 6.3a. Sammensætningen af nedgangen på uddannelse afspejler, at uddannelsesniveaet for befolkningen er stigende over tid og den fraflyttede ældrebefolkning således også bliver gradvist bedre uddannet over tid. Herudover vil fraværet af den yngre befolkning, der typisk er bedre uddannet end forældrene, også medvirke til reduktionen i antallet af personer med en kompetencegivende uddannelse. En væsentlig del af nedgangen i antallet af personer med en grundskoleuddannelse, skal henføres til nedgangen i den yngste aldersgruppe, der vil være registreret som havende en grundskoleuddannelse som højst fuldførte uagtet, at de fleste ikke har afsluttet det pågældende uddannelsesforløb. På sigt sker en mindre forskydning i befolkningens uddannelsessammensætning. Således vil andelen af befolkningen med en videregående uddannelse øges med omkring 0,5 pct. point relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.3b. Udviklingen giver anledning til et marginalt højere uddannelsesindeks i alternativforløbet end i grundforløbet.

Figur 6.3. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

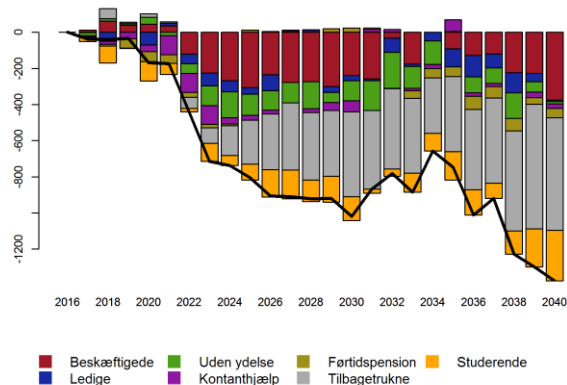

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

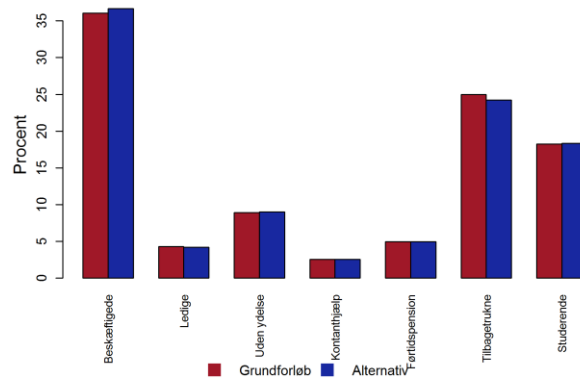
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.4. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknøytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer

b) Tilknøytning til arbejdsmarkedet, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

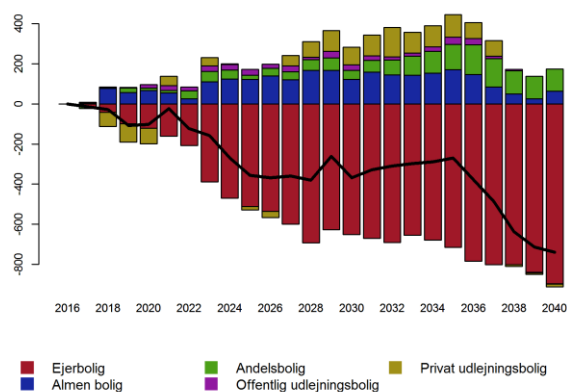
Betragtes ændringen i befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse, vil nedgangen i befolkningen over 67 år stort set svare til nedgangen i antallet af tilbagetrukne om end denne kategori også omfatter personer tilknyttet efterlønsordningen, jf. Figur 6.4a. Ændringen i antallet af personer yngre end 16 år kan tilnærmelsesvist henføres til det lavere antal af studerende og personer uden ydelse, idet der påmindes om, at alle børn yngre end 6 år automatisk opgøres som værende uden ydelse, mens de studerende også omfatter børn fra 6 års alderen, der er i gang med en grundskoleuddannelse. Såvel

studerende som personer uden ydelse vil dog også optræde i aldersklassen 16-67 år, hvor nedgangen i antallet af personer tilknyttet arbejdsstyrken også typisk vil kunne henføres til. Fordelingen af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet i Jammerbugt Kommune, vil i fremskrivningens sidste år relativt til grundforløbet være forskudt til fordel for en større andel af beskæftigede på bekostning af tilbagetrukne, jf. Figur 6.4b. Overordnet vil den øgede fraflytning fra parcelhuse dog ikke give anledning til en monoton ændring i den samlede erhvervsfrekvens for de 16-67-årige, der fluktuerer omkring niveauet fra grundforløbet gennem fremskrivningen.

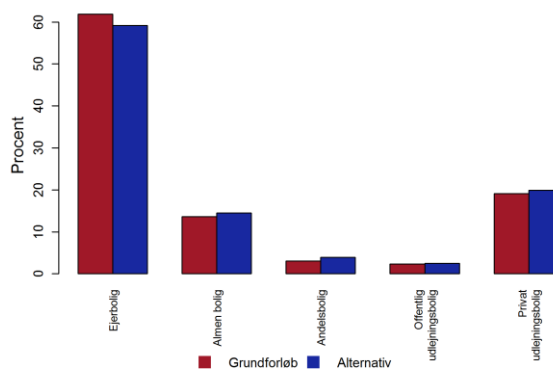
På sigt efterspørges omkring 700 færre boliger i alternativforløbet, hvilket er en lidt mindre nedgang end, der observeres i antallet af familier, hvilket skal forklares af, at én bolig kan huse flere familier. Som følge af den øgede fraflytning fra parcelhuse i Jammerbugt Kommune ses specielt en nedgang i antallet af ejerboliger, da denne boligtype som anført i beskrivelsen af grundforløbet er kendetegnende for et parcelhus. I gennemsnit efterspørges der årligt omkring 500 færre ejerboliger relativt til grundforløbet, og på sigt er der tale om en nedgang i søgningen mod denne boligtype på næsten 900 boliger, jf. Figur 6.5a. Omvendt ses en øget søgning mod specielt almene boliger og boliger med privat udlejning, der uafhængigt af familietype er et populært boligvalg for familier, der flytter i de ældre aldersklasser. Således er søgningen mod almene boliger i gennemsnit rettet mod 100 flere boliger årligt, mens efterspørgslen efter privat udlejning gennemsnitligt er øget med omkring 30 boliger årligt. På sigt er også andelsboliger genstand for øget søgning, hvor den øgede efterspørgsel primært er forenelig med præferencerne for de yngste ældre, der fraflytter deres parcelhus og bliver i kommunen. På sigt er efterspørgslen efter andelsboliger og almene boliger tilsammen steget med næsten 200 boliger relativt til grundforløbet. Den ændrede søgning har en vis indflydelse på den overordnede boligstruktur på langt sigt. Således er fordelingen på boligtype forskudt i retning mod en mindre andel af ejerboliger, jf. Figur 6.5b og Tabel 9.8 i appendiks.

Figur 6.5. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

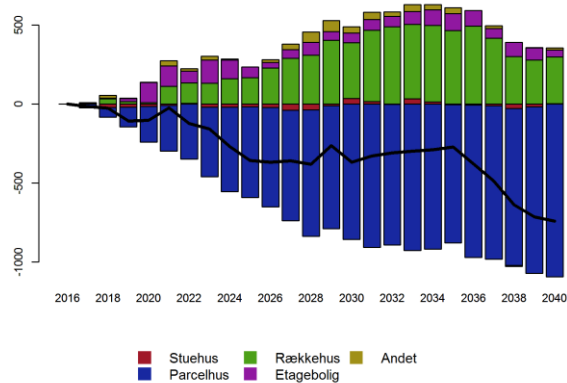
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Eksperimentet giver naturligt anledning til en markant nedskrivning i antallet af parcelhuse i Jammerbugt Kommune. Relativt til grundforløbet vil der således et gennemsnitligt år være næsten 700 færre parcelhuse. På lang sigt er bestanden af denne boligart reduceret med omkring 1.100 boliger eller godt 10 pct. i forhold til grundforløbet. Da et parcelhus typisk bebos af netop en familie

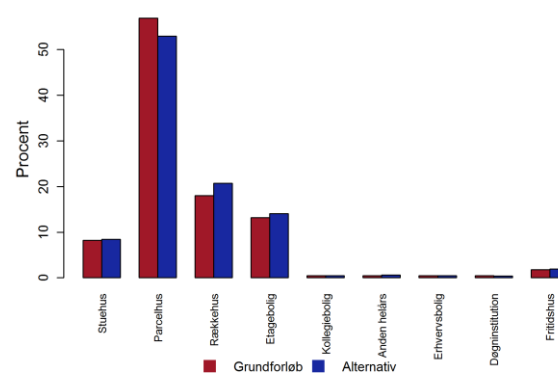
svarer nedgangen i antallet af boliger her stort set til den tilsigtede reduktion i antallet af ældre familier, der bor i parcelhus. Den ovenfor beskrevne stigning på mellemlangt sigt i antallet af almene boliger, andelsboliger og private udlejningsboliger vil afstedkomme en stigning i rækkehuse og etageboliger, jf. Figur 6.6a. På langt sigt tegner parcelhuse sig i alternativforløbet for ca. 53 pct. af den samlede boligefterspørgsel i Jammerbugt Kommune, hvilket er et fald på omkring 4 pct. point relativt til grundforløbet. Andelen af rækkehuse og etageboliger opskrives tilsvarende, jf. Figur 6.6b. Inden for kommunen er det årlige flytteomfang af personer i alderen 60 år og opefter i gennemsnit ca. 80 personer højere om året i forhold til flytteomfanget i grundforløbet. Heraf vil omkring 40 pct. søge mod et rækkehus, lidt under 20 pct. flytter til en etagebolig, mens de resterende primært søger mod et nyt parcelhus.

Figur 6.6. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligarter, antal boliger

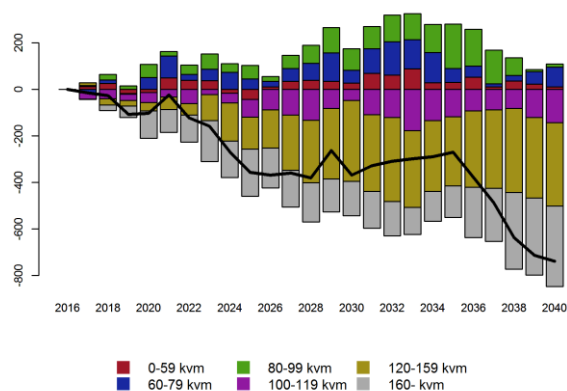
b) Boliger fordelt på art, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

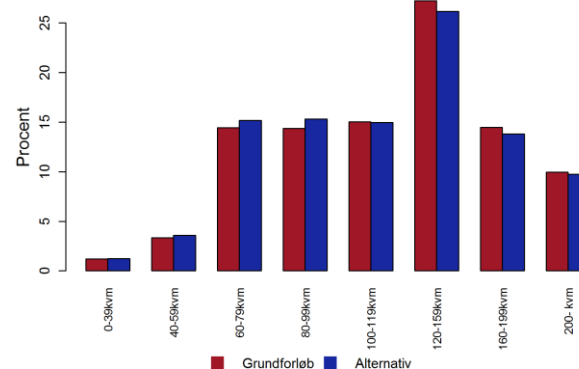
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.7. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

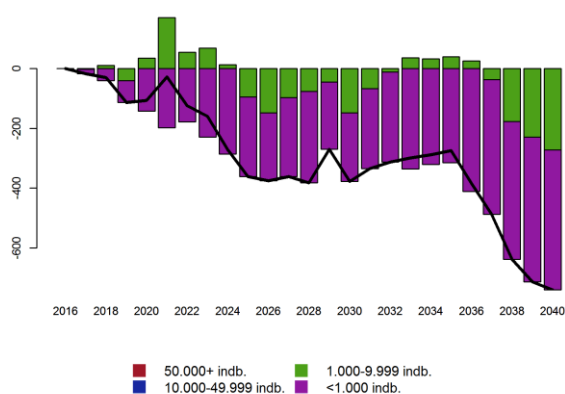
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Eftersom det typiske parcelhus i udpræget grad vil være af størrelsen 100-200 m², vil faldet i søgningen efter boliger med disse karakteristika være mest markant relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.7a. Omvendt vil den øgede søgning efter rækkehuse og etageboliger være forenelig med en stigning i søgningen mod boliger mellem 60 og 100 m². Boligefterspørgsels sammensætning på størrelse vil på sigt afspejle nedgangen i søgningen mod boliger med et større areal, jf. Figur 6.7b.

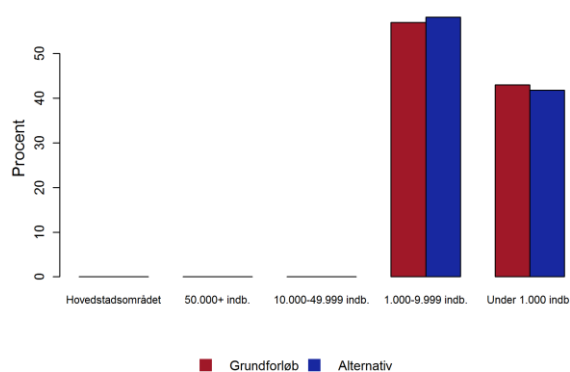
Nedskrivningen i søgningen mod parcelhuse afstedkommer en mindre efterspørgsel efter boliger beliggende i byområder med færre end 10.000 indbyggere, hvor denne boligart er hyppigst forekommende. Faldet i søgningen mod områder med flere end 1.000 indbyggere dæmpes dog af den øgede søgning mod rækkehuse, der hyppigst er beliggende i de lidt større byområder, jf. Figur 6.8a. Befolkningens boligpræferencer i alternativforløbet relativt til grundscenariet afspejler, at der er en større søgning mod boliger beliggende i de større byområder, jf. Figur 6.8b.

Figur 6.8. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

6.2 Øget tilflytning af familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet

I dette eksperiment øges tilflytningen til Jammerbugt Kommune af familier uden eller med delvis tilknytning til arbejdsmarkedet på en sådan måde, at det samlede årlige flytteomfang af de pågældende stiger med omkring 30 pct. relativt til grundforløbet. En person er som udgangspunkt udenfor arbejdsmarkedet, såfremt personen ikke er beskæftiget eller ledig. I dette eksperiment benyttes dog en mere snæver definition, idet man karakteriseres som værende uden tilknytning til arbejdsmarkedet, hvis man modtager førtidspension, kontanthjælp eller ingen ydelse overhovedet. Således betragtes altså personer for hvilke, der typisk er en relativ lav tilbøjelighed for (gen)indtræden på arbejdsmarkedet. Ændringen indføres gradvist frem mod år 2020, hvorefter det nye adfærdsmønster fastholdes i den resterende del af fremskrivningen. Konkret udføres eksperimentet ved at opjustere sandsynligheden for at flytte til Jammerbugt Kommune for familier, der har valgt at fraflytte sin forhenværende kommune og hvor mindst et voksent medlem står udenfor arbejdsmarkedet. Samtidig skaleres sandsynligheden forholdsmæssigt ned for, at de pågældende familier flytter til en af de øvrige kommuner. Således påvirkes adfærden for parfamilier både, når begge parter står uden for arbejdsmarkedet og når det blot gælder den ene part. At kravet

ikke pålægges begge voksne udspringer af et ønske om rimelig robusthed af resultatet. Flyttetilbøjeligheden for par, hvor begge voksne står uden for arbejdsmarkedet ifølge den her anvendte definition, er relativt lav, hvorfor risikogruppens ringe størrelse ville give anledning til øget usikkerhed.

Tilflytningen til Jammerbugt Kommune øges forholdsmæssigt på tværs af underliggende karakteristika som køn, alder, familietype, fraflytningskommune og karakteristika for fraflytningsboligen. Således svarer karakteristika for de nye tilflyttere til dem, der kendetegnede tilflytningen for personer, der i grundforløbet er medlem af en familie med ingen eller delvis tilknytning til arbejdsmarkedet.

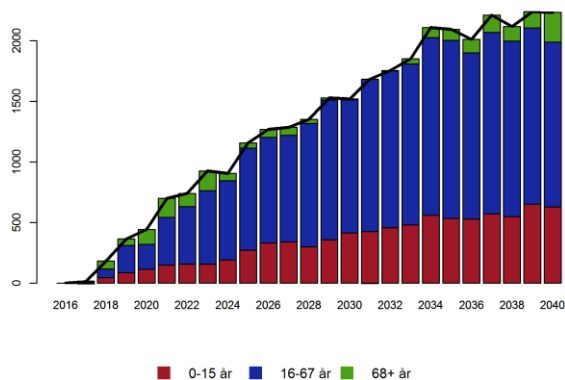
Baseret på udviklingen fra 2016 og frem flytter der årligt i gennemsnit ca. 1.300 personer til Jammerbugt Kommune i grundforløbet, hvoraf næsten 20 pct. eller næsten 250 personer er uden ydelse, førtidspensionister eller kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedet. I alternativforløbet er det gennemsnitlige årlige tilflytningsomfang af personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet øget med små 100 personer. Dette giver anledning til en gennemsnitlig årlig stigning i den samlede tilflytning af lidt større omfang, hvor den yderligere stigning skal henføres til, at en del af tilflytterne blot er samboende med personer, der står uden for arbejdsmarkedet, men ikke selv gør det. Hertil kommer evt. medflyttende børn.

I år 2040 har den vedvarende ændring i flytteomfanget givet anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Jammerbugt Kommune på omkring 2.200 personer relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.9a. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen er øget med ca. 1.400 personer relativt til grundforløbet. Antallet af personer under 16 år øges frem mod fremskrivningens sidste år med omkring 600 personer, mens ændringen i befolkningen i de ældste aldersgrupper på sigt blot øges med ca. 200 personer. Alderssammensætningen afspejler dels alderssammensætningen i de kommuner, hvorfra tilflytterne typisk kommer, men udtrykker også, at den ældste aldersgruppe har en relativt mindre mobilitet såvel generelt som på tværs af kommunegrænser³¹. På sigt vil den øgede tilflytning af familier helt uden eller med delvis tilknytning til arbejdsmarkedet ikke betyde, at alderssammensætningen i kommunen forskydes væsentligt, jf. Figur 6.9b.

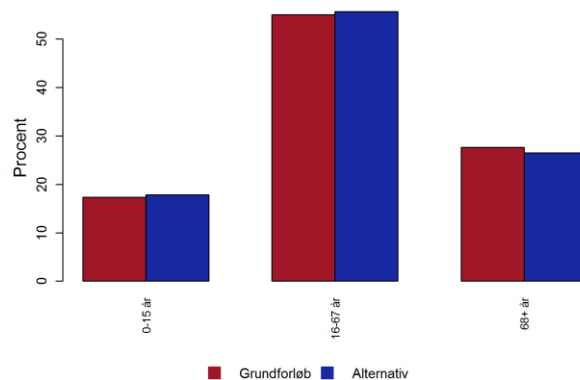
³¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58.

Figur 6.9. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den større tilflytning giver ikke blot anledning til en stigning i befolkningen, men også i det samlede antal familier, der på sigt er bosiddende i Jammerbugt Kommune. Frem mod 2040 er det samlede antal familier øget med godt 900 relativt til grundforløbet, hvor omkring 500 på sigt udgøres af parfamilier, jf. Figur 6.10a. I udgangspunktet udviser enlige familier i gennemsnit en større grad af tværkommunal mobilitet relativt til parfamilier og denne forskel bevares, når der alene ses på flytninger af familier kendetegnet ved ingen eller blot delvis tilknytning til arbejdsmarkedet³². På landsplan forventes enlige fremadrettet at udgøre den dominerede familietype³³, og risikogruppen for tværkommunale flytninger er dermed i gennemsnit større end for par. Omvendt er koncentrationen af parfamilier relativt til resten af landet højere i de kommuner, der historisk tegner sig for størstedelen af tilflytningen til Jammerbugt Kommune. I grundforløbet dominerer effekten af enliges flyttetilbøjelighed effekten af en højere koncentration af par, hvilket resulterer i, at tilflytningen af enlige er dobbelt så stor som tilflytningen af par³⁴. Ses imidlertid alene på tilflytningen af familier med ingen eller dårlig tilknytning til arbejdsmarkedet er fordelingen på familietype mere ligelig, dog fortsat med en overrepræsentation af par. En forøgelse af netop denne tilflytning vil dermed naturligt afstedkomme, at ændringen i antallet familier fordeler sig mere jævnt på tværs af familietype. Selv om sammensætningen af mertilflytningen på karakteristika ikke er repræsentativ for strukturen af den samlede tilflytning til Jammerbugt Kommune, vil familiestrukturen dog ikke ændre sig væsentligt på sigt relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.10b.

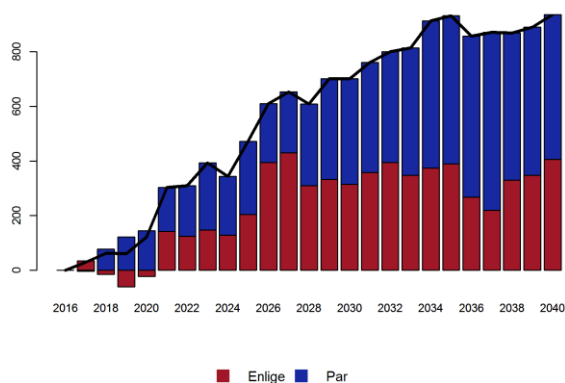
³² Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33 og figur 3.34.

³³ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 97, figur 4.16.

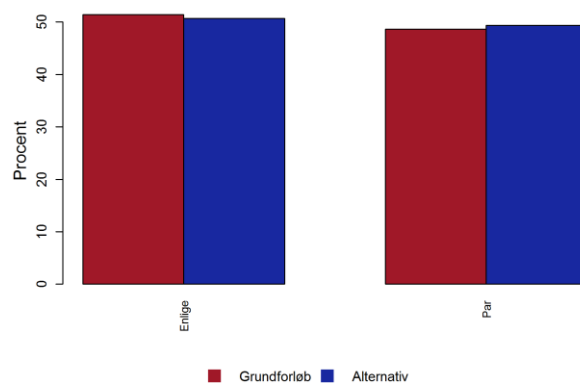
³⁴ Vurderingen er baseret på familier, der i grundforløbet flytter til Jammerbugt, og hvor flytnehændelsen ikke skal henføres til flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse.

Figur 6.10. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familienstrukturen, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

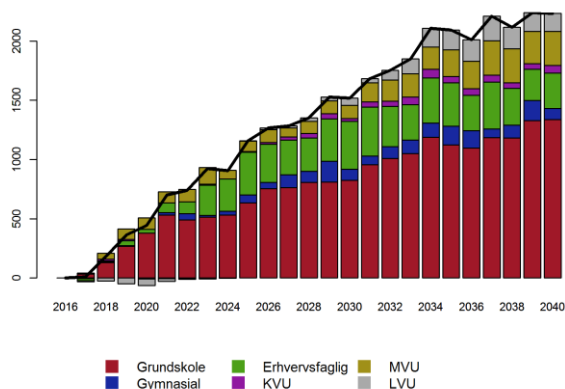

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

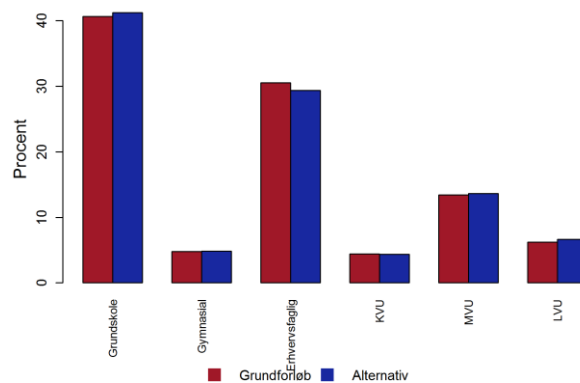
Ud af den samlede langsigtede befolkningsstigning på omkring 2.200 personer kan næsten 80 pct. eller omkring 1.700 personer henføres til en stigning i befolkningen med en erhvervsfaglig, gymnasial eller grundskole uddannelse, jf. Figur 6.11a. At hovedparten af den samlede befolkningsændring kan henføres til personer med et relativt lavt uddannelsesniveau, er i overensstemmelse med, at personer med en lav grad af tilknytning til arbejdsmarkedet typisk har et relativt lavere uddannelsesniveau end personer med et stærkt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet.

Figur 6.11. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højst fuldførte uddannelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Delvist på grund af børn, vil den langsigtede stigning i personer med en grundskole herunder ukendt uddannelse udgøre omkring 60 pct. af den samlede langsigtede befolkningsstigning. Betragtes således alene aldersgrupperne 16-67 år, er det omkring godt 40 pct. af den samlede

befolkningsstigning, der skal henføres til personer med en grundskoleuddannelse. Idet eksperimentet er målrettet familier med en lav tilknytning til arbejdsmarkedet, vil grundskoleuddannedes andel af den samlede befolkningsændring i alderen 16-67 år dog være væsentligt højere end set i de øvrige marginaleksperimenter. Personer med en erhvervsfaglig uddannelse tegner sig for en lidt mindre andel af ændringen (ca. 15 pct.), end hvad der kan henføres til personer med en videregående uddannelse (ca. 25 pct.), når alle aldre betragtes. Ses alene på uddannelsessammensætningen for de 16-67-årige skal de pågældende andele opjusteres med 5 pct. point.

Selvom personer uden for arbejdsstyrken typisk har et lavere uddannelsesniveau end personer tilknyttet arbejdsmarkedet, udmønter den øgede tilflytning sig ikke i væsentlige forskydninger i den bosiddende befolknings langsigtede sammensætning på højst fuldførte uddannelse³⁵. Dette gælder både, når hele befolkningen betragtes og når der alene ses på personer i aldersgruppen 16-67 år. For det første er den kvantitative ændring i befolkningsomfanget af mindre omfang og herudover, vil en del af de tilflyttende par have forskellig tilknytningsgrad til arbejdsmarkedet og dermed i stor udtrækning også typisk forskellige niveauer for højst fuldførte uddannelse. Marginaleksperimentet giver primært anledning til, at personer med en grundskoleuddannelse fortrænger personer med en erhvervsfaglig uddannelse, jf. Figur 6.11b. Uddannelsesindekset er konsekvent lavere end i grundforløbet.

Ændringen i befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse relativt til grundforløbet er per konstruktion præget af en stigning i antallet af personer i kategorierne uden for arbejdsmarkedet, herunder også de socioøkonomiske grupper, der ikke direkte er genstand for adfærdskorrektion. Specielt vil ændringen i antallet af studerende og antallet uden ydelse, delvist være udtryk for enten medflyttende børn eller børn født efter tilflytningen³⁶. Eksempelvis vil næsten 80 pct. af ændringen i antallet af studerende kunne henføres til en person under 16 år fremfor en person, der danner par med en tilflyttende kontanthjælpsmodtager, førtidspensionist eller person uden ydelse. På sigt vil godt 60 pct. af stigningen i befolkningen vedrører personer i samtlige kategorier uden for arbejdsmarkedet. Næsten halvdelen af stigningen i befolkningen uden tilknytning til arbejdsmarkedet skal tilskrives studerende, når samtlige aldersgrupper betragtes. Grundet medflyttende partnere med arbejdsmarkedstilknytning øges arbejdsstyrken på sigt med godt 800 personer, jf. Figur 6.20a. Hertil kommer dog også, at en del af de personer, der på tilflytningstidspunktet var modtagere af kontanthjælp eller uden ydelse, over tid har tendens til at overgå til ledighed eller beskæftigelse for en kortere eller længere periode³⁷.

Grundet det gradvist stigende antal børn og den relativt lille tilvækst i antallet af tilbagetrukne, vil den samlede befolknings fordeling på arbejdskategorier på sigt været præget af en mindre indbyrdes forskydning mellem studerende og tilbagetrukne, jf. Figur 6.20b. Overordnet vil den øgede tilflytning af familier med ingen eller delvis tilknytning til arbejdsmarkedet give anledning til et fald i den samlede erhvervsfrekvens for de 16-67-årige på omkring 1 pct. point.

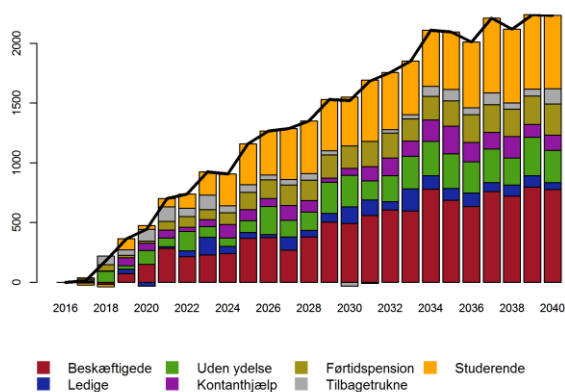
³⁵ Jf. Hansen & Markeprand (2015) s. 45, figur 3.23.

³⁶ Børn i alderen 0-5 år opgøres som personer uden ydelse, mens børn i alderen 6-15 år primært er registreret som studerende. For ældre aldersgrupper fastlægges tilknytningen til uddannelsessystemet af uddannelsesmodulet i SMILE.

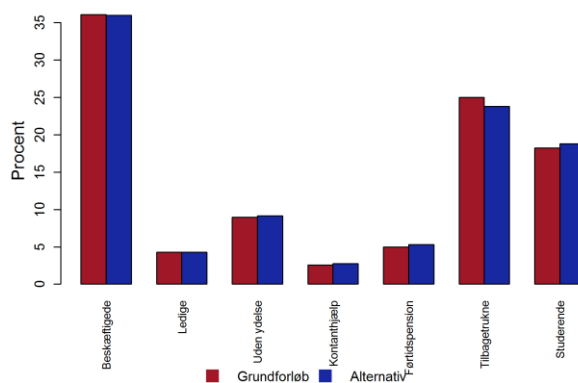
³⁷ Se evt. Hansen & Markeprand (2015) s. 41-42, figur 3.18 og figur 3.20.

Figur 6.12. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer

b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

På langt sigt er der efterspørgsel efter omkring 900 flere boliger i alternativforløbet relativt til grundforløbet. I overvejende grad er den øgede efterspørgsel rettet mod ejerboliger, private udlejningsboliger og almene boliger, hvilket også er de tre mest udbredte boligtyper i Jammerbugt Kommune, jf. Figur 5.1. Således efterspørges der på langt sigt omkring 400 flere ejerboliger, ca. 300 flere private udlejningsboliger og knap 100 flere almene boliger relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.13a og Tabel 9.9 i appendiks. På sigt vil der også registreres en øget søgning mod andelsboliger af samme omfang som stigningen i efterspørgslen efter almene boliger, mens der blot er en mindre stigning i søgningen mod denne boligtype på kort og mellemlangt sigt. Den langsigtede stigning er konsistent med, at boligtypen fortrækkes blandt de ældre tilflyttere.

Valget af boligtype understøttes desuden af tilflytningens familiemønstre, uddannelsesniveau og til dels arbejdsmarkedstilknytning. I de aldersgrupper, hvor tilbøjeligheden til at flytte til en ny kommune er størst, vil både private udlejningsboliger og almene boliger være blandt de foretrukne boligtyper for såvel enlige som par. Par udviser generelt en større tilbøjelighed til at flytte i ejerbolig relativt til enlige, der omvendt foretrækker almene boliger i større udstrækning end tilfældet er for parfamilier. På landsplan vil begge familietyper på tværs af alle øvrige karakteristika udvise en stor og relativt ensartet tilbøjelighed til at flytte til en privat udlejningsbolig.

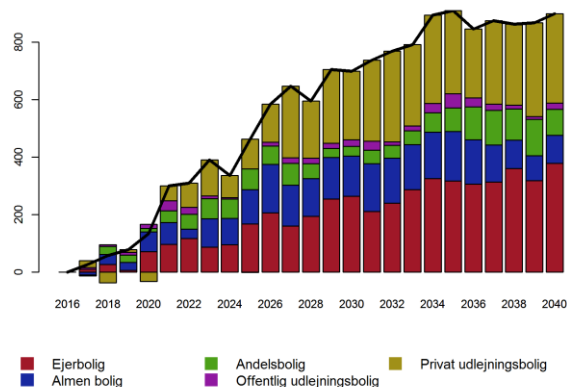
For familier med en grundskoleuddannelse er boligsøgningen næsten ligeligt fordelt mellem ejerboliger, almene boliger og private udlejningsboliger. Privat udlejning er genstand for en relativt ensartet søgning på tværs af uddannelsesniveauer, men den øgede søgning på ejerboliger styrkes af en videregående uddannelse.

Efterspørgslen efter private udlejningsboliger er relativ høj og ensartet uagtet tilhørsforholdet til arbejdsmarkedet. For familier for alle voksne medlemmer står uden for arbejdsmarkedet, vil efterspørgslen efter private udlejningsboliger dog domineres af efterspørgslen efter almene boliger. Er blot den ene part i en parfamilie uden for arbejdsmarkedet, vil ejerboliger være den foretrukne valg efterfulgt af private udlejningsboliger og almene boliger. Ændringen i søgningen fordelt på

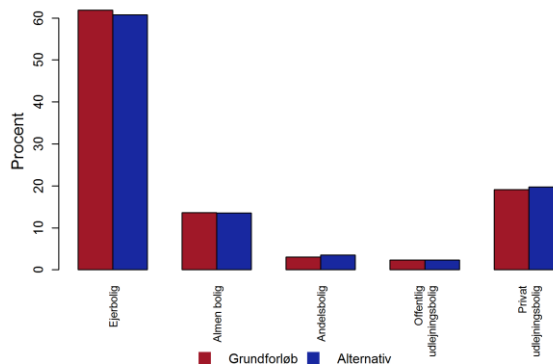
boligtype har på sigt ingen væsentlig indflydelse på den overordnede præferencestruktur, jf. Figur 6.13b.

Figur 6.13. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

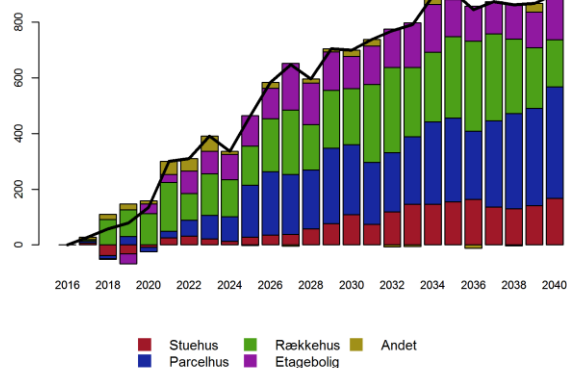
b) Boliger fordelt på type, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

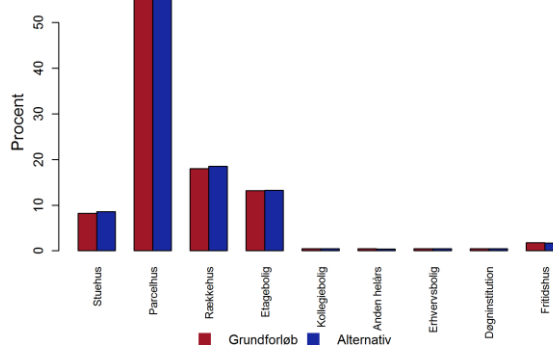
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.14. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart.

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

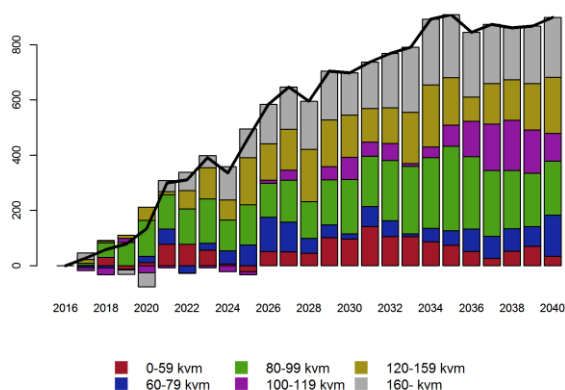
Den langsigtede stigning i boligefterspørgslen på omkring 900 boliger ift. grundforløbet, vil rette sig mod parcelhuse, rækkehuse, etageboliger og stuehuse. I alternativforløbet efterspørges på sigt næsten 600 flere parcel- og stuehuse og ca. 300 flere rækkehuse og etageboliger end tilfældet er i grundforløbet, jf. Figur 6.14a. Ændringen i parcel- og stuehuse motiveres hovedsageligt af den ændrede søgning mod ejerboliger og private udlejningsboliger, mens den øgede efterspørgsel efter rækkehuse primært følger i forlængelse af den øgede søgning mod almene boliger og i nogen udstrækning private udlejningsboliger. Ændringen i søgningen mod etageboliger kan henføres til en kombination af den øgede efterspørgsel efter almene boliger og private udlejningsboliger. Det højere

tilflytningsomfang af familier uden eller med delvis tilknytning til arbejdsmarkedet vil ikke give anledning til markante forskydninger i præferencestrukturen vedrørende boligarter, jf. Figur 6.14b.

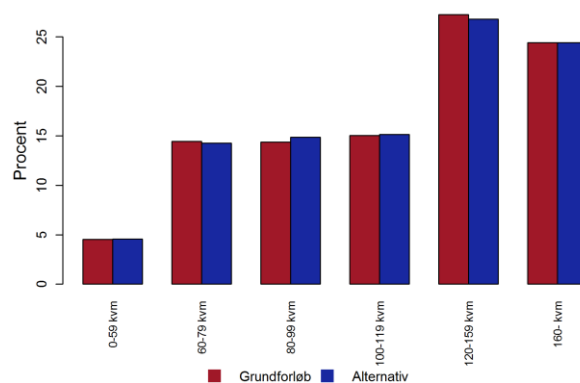
Overordnet vil den øgede efterspørgsel efter boliger på sigt i næsten 60 pct. af tilfældene rette sig mod boliger over 100 m², jf. Figur 6.15a. Det typiske parcel- og stuehus er af størrelsen 100-200 m², hvilket derfor sammen med nogle enkelte rækkehuse over 100 m² forklarer stigningen i søgningen mod de større boliger³⁸. Herudover er arealet for et typisk rækkehus eller etagebolig på såvel landsplan som kommunalt plan 60-99 m², hvilket således motiverer udviklingen i efterspørgslen efter boliger med dette areal. Stigningen i de mindre boligstørrelser er relativt begrænset og kan derfor være vanskelig at adskille fra modellens usikkerhed. Dog er efterspørgslen efter boliger under 60 m² typisk konsistent med søgning mod en kollegiebolig, der er klassificeret under kategorien "Andet" i Figur 6.14a. Den øgede boligsøgning foranlediger blot marginale forskydninger i præferencerne, jf. Figur 6.15b.

Figur 6.15. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

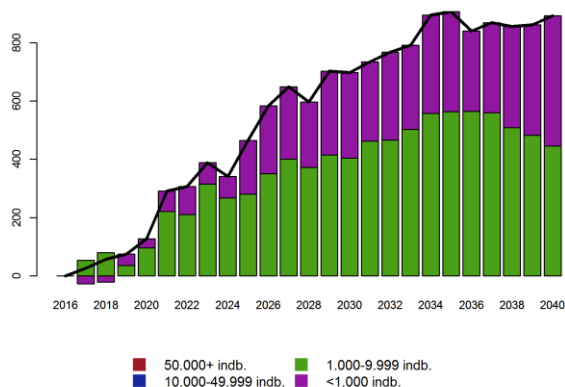
Den øgede søgning mod parcelhuse giver anledning til øget efterspørgsel efter boliger beliggende i byområder med færre end 10.000 indbyggere, hvor tilflytning til denne boligart er mest udbredt, jf. Figur 6.16a. Søgningen mod byområder med færre end 1.000 indbyggere understøttes desuden også af stigningen i søgningen mod stuehuse. Ændringen i den geografiske søgning er ligeledes forenelig med den større efterspørgsel efter rækkehuse og etageboliger, der hovedsageligt er beliggende i et byområde med færre end 10.000 indbyggere, men flere end 1.000 indbyggere³⁹. Der observeres her ingen nævneværdig forskydning i den indbyrdes fordeling af boligmassen på bystørrelse, Figur 6.16b.

³⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 70, figur 3.45.

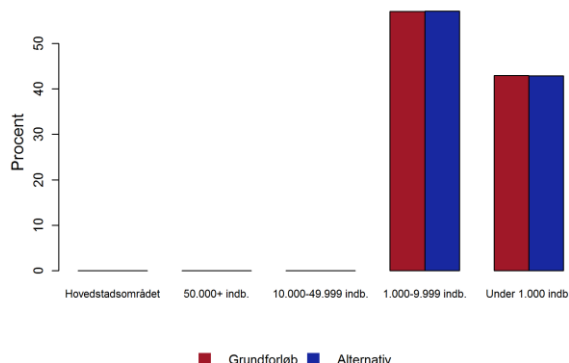
³⁹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

Figur 6.16. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

6.3 Øget tilflytning af familier med et højt uddannelsesniveau

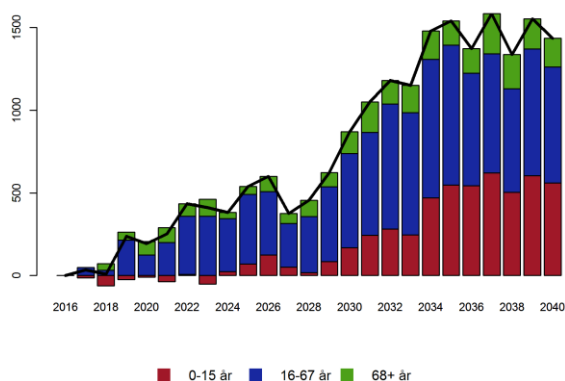
I dette eksperiment øges tilflytningen af højt uddannede til Jammerbugt Kommune på en sådan måde, at det samlede årlige flytteomfang stiger med omkring 20 pct. relativt til grundforløbet. Ændringen indføres gradvist frem mod år 2020, hvorefter det nye adfærdsmønster fastholdes i den resterende del af fremskrivningen. Konkret øges tilflytningen af højtuddannede ved at opjustere sandsynligheden for, at en familie fra en anden kommune, hvor mindst et voksent medlem har en videregående uddannelse, flytter til Jammerbugt kommune. Samtidig skaleres sandsynligheden for, at den fraflyttende familie vælger en anden kommune end Jammerbugt forholds-mæssigt ned. Tilflytningen øges forholds-mæssigt på tværs af underliggende karakteristika som køn, alder, familietype, arbejdsmarkedstilknyning, fraflytningskommune og karakteristika for fraflytningsboligen. Således svarer karakteristika for de nye tilflyttere til dem, der kendetegnede tilflytningen for personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse i grundforløbet.

Baseret på udviklingen fra 2016 og frem flytter der årligt i gennemsnit ca. 1.300 personer til Jammerbugt Kommune i grundforløbet, hvoraf næsten 25 pct. eller godt 300 personer har en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. I alternativforløbet er det gennemsnitlige årlige tilflytningsomfang af personer med en videregående uddannede øget med omkring 50 personer, hvilket giver anledning til en gennemsnitlig årlig stigning i det samlede flytteomfang af lidt større omfang, hvor den yderligere stigning skal henføres til, at en del af tilflytterne enten har eller får hjemmeboende børn. I år 2040 har den vedvarende ændring i flytteomfanget givet anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Jammerbugt Kommune på omkring 1.500 personer, jf. Figur 6.17a. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen er øget med ca. 700 personer relativt til grundforløbet. Den primære del af ændringen i denne aldersgruppe skal tilskrives tilflytning af personer under 40 år, hvor flyttetilbøjeligheden er størst og hvor andelen af befolkningen med de relevante uddannelseskvalifikationer er relativt høj. Antallet af personer under 16 år øges frem mod fremskrivningens sidste år med næsten 600 personer, mens ændringen i de ældste aldersgrupper gennem fremskrivningsperioden har været akkurat positiv for afslutningsvist at nå et niveau, der er

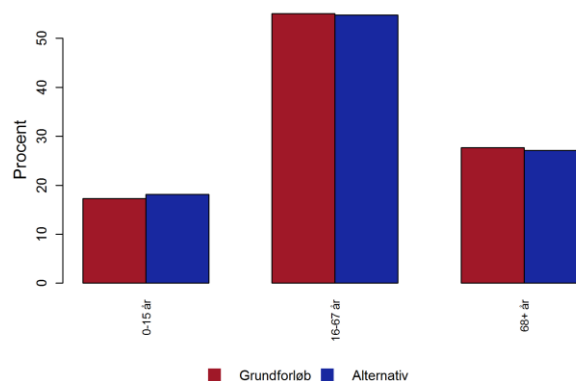
omkring 200 personer højere end i grundforløbet. Selvom den ældste aldersgruppe udgør en relativt stor andel af den samlede befolkning uden for Jammerbugt Kommune, vil en relativt lille andel have en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Herudover dæmpes tilflytningen af ældre yderligere, eftersom denne aldersgruppe typisk har en lav tilbøjelighed til både at flytte og til at skifte kommune i tilfælde af flytning⁴⁰. På sigt vil den øgede tilflytning af personer med en videregående uddannelse betyde, at alderssammensætningen i kommunen forskydes marginalt til fordel for en yngre befolkning, jf. Figur 6.17b.

Figur 6.17. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den større tilflytning af højtuddannede giver ikke blot anledning til en stigning i befolkningen, men også i det samlede antal familier, der på sigt er bosiddende i Jammerbugt Kommune. Frem mod 2040 er det samlede antal familier øget med omkring 600 relativt til grundforløbet, hvor omkring halvdelen på sigt udgøres af parfamilier, jf. Figur 6.18a. I udgangspunktet udviser enlige familier i gennemsnit en større grad af tværkommunal mobilitet relativt til parfamilier, men denne forskel udjævnes dog i nogen udstrækning, når der alene ses på flytninger af familier kendetegnet af et videregående uddannelsesniveau. Specielt vil parfamilier med en lang videregående uddannelse i gennemsnit være mere mobile på tværs af kommunegrænser end enlige med samme uddannelsesniveau⁴¹. Selvom enlige fremadrettet på landsplan forventes at udgøre den dominerede familietype⁴² og risikogruppen for tværkommunale flytninger dermed i gennemsnit er større end for par, er koncentrationen af parfamilier højere i de kommuner, der historisk tegner sig for størstedelen af tilflytningen til Jammerbugt relativt til resten af landet. I grundforløbet er den samlede tilflytning til Jammerbugt domineret af enlige familier. Således er tilflytningen af enlige familier omkring dobbelt så stor som tilflytningen af par, hvilket er i overensstemmelse med, at enlige udviser en større grad af mobilitet på tværs af kommunegrænser⁴³. Ses imidlertid alene på tilflytningen med et

⁴⁰ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58.

⁴¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33 og figur 3.34.

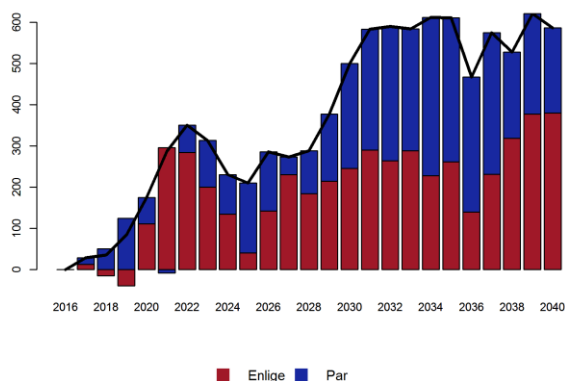
⁴² Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 97, figur 4.16.

⁴³ Vurderingen er baseret på familier, der i grundforløbet flytter til Jammerbugt, og hvor flytnehændelsen ikke skal henføres til flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse.

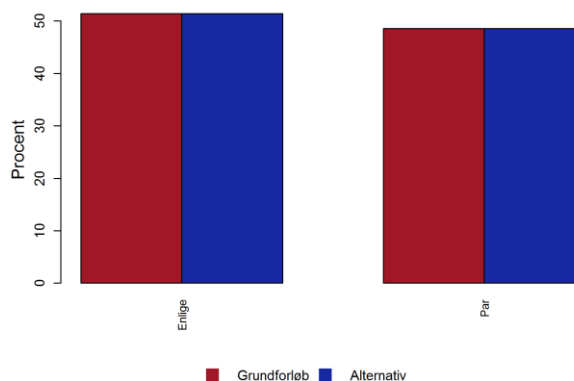
videregående uddannelsesniveau, udgør den årlige tilflytning af enlige lige under halvdelen af den samlede tilflytning af familier. En forøgelse af netop denne tilflytning vil dermed naturligt afstedkomme, at ændringen i antallet familier fordeler sig nogenlunde ligeligt på tværs af familietype. Selv om sammensætningen af tilflytningen på karakteristika ikke er repræsentativ for den samlede tilflytning til Jammerbugt Kommune, vil familiestrukturen dog ikke ændre sig væsentligt på sigt relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.18b.

Figur 6.18. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

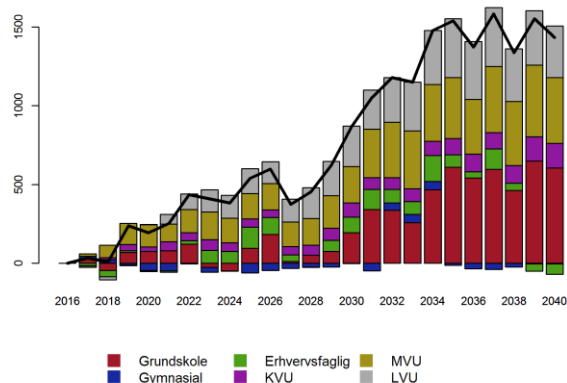
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Ud af den samlede langsigtede befolkningsstigning på omkring 1.500 personer, kan godt 60 pct. eller omkring 900 personer henføres til en stigning i befolkningen med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, jf. Figur 6.19a. Mens den samlede befolkning øges med ca. 4 pct. på sigt relativt til grundforløbet, vil befolkningen med de uddannelsesniveauer, der er genstand for øget tilflytning, øges med væsentligt mere. Således øges antallet af personer med en kort videregående uddannelse med ca. 10 pct. på sigt, antallet med en mellemlang videregående uddannelse stiger med lidt mindre relativt til grundforløbet, mens det langsigtede skøn for personer med en lang videregående uddannelse omkring fremskrivningens slutår er øget med næsten 14 pct. relativt til grundforløbet. Samlet set er befolkningen med en videregående uddannelse på sigt øget med mere end 10 pct. relativt til grundforløbet.

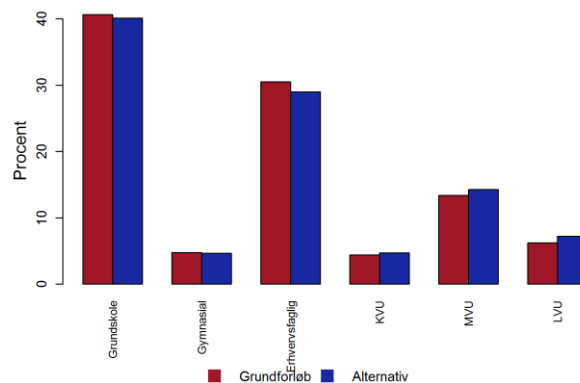
Primært på grund af børn, vil den langsigtede stigning i personer med en grundskole herunder ukendt uddannelse udgøre næsten 40 pct. af den samlede langsigtede befolkningsstigning. På sigt ses også en gradvis stigning i antallet af personer med en erhvervsfaglig uddannelse. Ændringen er dog af en størrelsesorden, der gør det vanskeligt at klarlægge, hvorvidt den skal tilskrives, at de medflyttende børn opnår en uddannelse eller om den skal henføres til modellens stokastik. Betragtes alene aldersgrupperne 16-67 år, skal mere end 90 pct. af den samlede befolkningsstigning henføres til personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Ændringen i antallet af personer med en grundskoleuddannelse repræsenterer nu under 3 pct. af den samlede ændring, mens ændringen i antallet af personer med en erhvervsfaglig uddannelse nu udgør omkring 5 pct. af den langsigtede befolkningsstigning.

Figur 6.19. Ændring i befolkningens uddannelsesnivea

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesnivea. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Eftersom ændringen i antallet med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse per konstruktion tegner sig for langt den største del af den samlede befolkningsstigning og da mertilflytningens uddannelsesnivea ikke fuldt ud repræsenterer mønsteret for den samlede tilflytning i grundscenariet, vil befolkningens uddannelsessammensætning på sigt forskydes i retning mod en større andel med en videregående uddannelse som højest fuldførte. De lavere uddannelser fortrænges i et omfang svarende til, at andelen med en videregående uddannelse på sigt er omkring 2 pct. point højere end i grundforløbet, hvormed de pågældende uddannelser forventes at repræsentere uddannelsesniveaet for godt 35 pct. af den samlede befolkning, jf. Figur 6.19b. Uddannelsesindekset er konsekvent højere end i grundforløbet.

Ændringen i befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse relativt til grundforløbet er overordnet præget af en stigning i antallet af beskæftigede. På sigt er beskæftigelsesomfanget godt 600 personer højere end i referenceforløbet, hvilket udgør omkring 45 pct. af den samlede ændring i befolkningen, jf. Figur 6.20a. Ændringen i arbejdsstyrken svarer stort set til ændringen i beskæftigelsen, hvorfor antallet af ledige er stabilt relativt til grundforløbet. Denne udvikling er konsistent med, at tilflytningen domineres af personer med en videregående uddannelse, der er kendetegnet ved en relativt højere grad af tilknytning til arbejdsmarkedet og lavere ledighedsprocent end de øvrige uddannelsesgrupper⁴⁴. Efterhånden som tilflytterne får børn, og evt. medflyttende børn indtræder i uddannelsessystemet, sker en gradvis stigning i antallet af studerende og personer uden ydelse⁴⁵. På sigt øges befolkningen i de pågældende kategorier med ca. 600 personer årligt, en stigning, der svarer til godt 40 pct. af den samlede befolkningstilvækst. Grundet det gradvist stigende antal børn vil den samlede befolknings fordeling på arbejdskategorier i år 2040 ikke være ændret væsentligt i forhold til grundforløbet, jf. Figur 6.20b. Overordnet vil den øgede tilflytning af højt uddannede

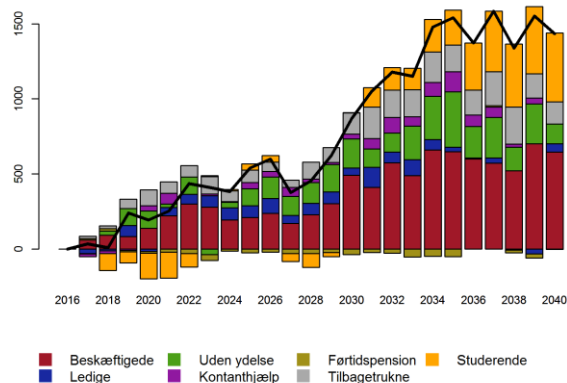
⁴⁴ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 45, figur 3.23.

⁴⁵ Børn i alderen 0-5 år opgøres som personer uden ydelse, mens børn i alderen 6-15 år primært er registreret som studerende. For ældre aldersgrupper fastlægges tilknytningen til uddannelsessystemet af uddannelsesmodulet i SMILE.

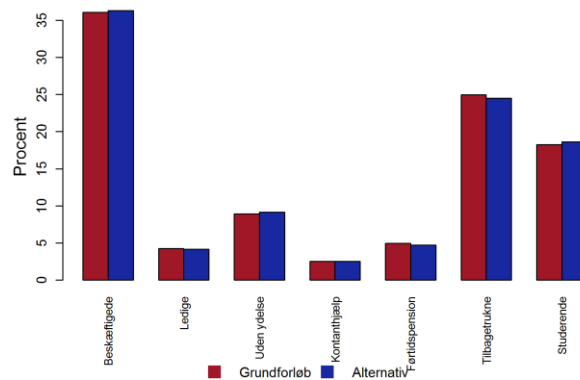
gennem hele fremskrivningen give anledning til et løft i den samlede erhvervsfrekvens for de 16-67-årige.

Figur 6.20. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer

b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

På sigt er der efterspørgsel efter omkring 600 flere boliger i alternativforløbet relativt til grundforløbet. I overvejende grad er den øgede efterspørgsel rettet mod ejerboliger. Således efterspørges der på sigt godt 300 flere ejerboliger relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.21a og Tabel 9.10 i appendiks. På sigt noteres også en vedvarende ændring i søgningen mod private udlejningsboliger, der i fremskrivningens sidste år er godt 100 boliger større relativt til grundforløbet. Søgningen mod almene og offentlige udlejningsboliger er stort set uændret, mens der på sigt kan noteres en mindre stigning i efterspørgslen efter andelsboliger. At andelsboliger er genstand for større søgning end almene boliger bryder med de overordnede præferencer for valg af boligtype, der historisk har kendetegnet den samlede flytning til og inden for Jammerbugt Kommune⁴⁶, hvilket kan forklares med, at tilflytningen i det givne tilfælde ikke er af den gennemsnitlige type.

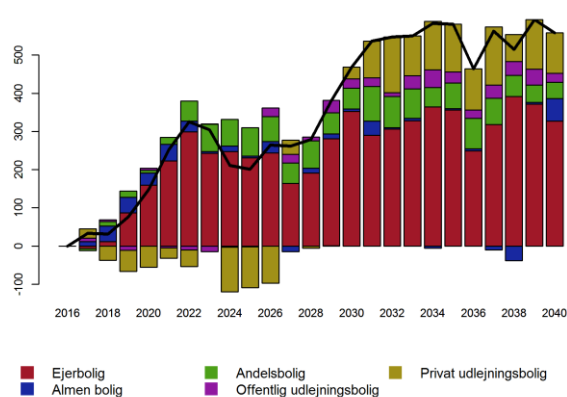
Valget af boligtype understøttes desuden af tilflytningens familiemønster, uddannelsesniveaue og til dels arbejdsmarkedstilknytning. I de aldersgrupper, hvor tilbøjeligheden til at flytte til en ny kommune er størst, vil både ejerboliger og andelsboliger være blandt de foretrukne boligtyper for såvel enlige som par. Mens par udviser en væsentlig større tilbøjelighed til at flytte i ejerbolig end enlige, er sandsynligheden for at flytte til en andelsbolig væsentlig højere for enlige tidligere i livet, mens tendensen først manifesterer sig for par omkring efterlønsalderen. På landsplan vil begge familietyper på tværs af alle øvrige karakteristika udvise en stor og relativt ensartet tilbøjelighed til at flytte til en privat udlejningsbolig. På tværs af familietype er disse tre boligtyper også det foretrukne valg for personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, mens en høj grad af tilknytning til arbejdsmarkedet i større udstrækning peger mod en almen bolig frem for en

⁴⁶ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 145, Tabel A.9.8. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser.

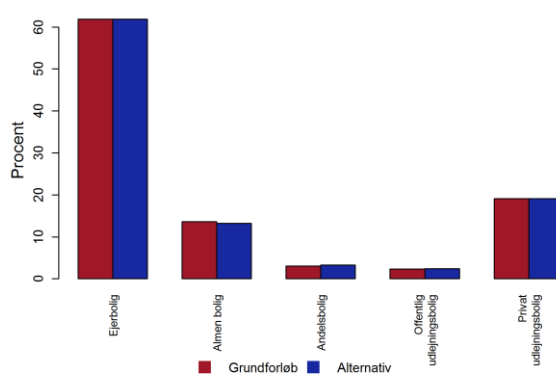
andelsbolig⁴⁷. Efterspørgslen efter private udlejningsboliger er i øvrigt specielt høj for personer uden for arbejdsmarkedet og kan dermed også delvist finde sin forklaring i det over tid stigende antal studerende. Der er her tale om overordnede gennemsnitlige tendenser på tværs af alle øvrige karakteristika. Ændringen i søgningen fordelt på boligtype har på sigt ingen væsentlig indflydelse på den overordnede præferencestruktur, jf. Figur 6.21b.

Figur 6.21. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den langsigtede stigning i boligefterspørgslen på omkring 600 boliger ift. grundforløbet, vil overordnet rette sig mod parcelhuse og rækkehuse. I alternativforløbet efterspørges på sigt 200 flere parcel- og stuehuse og godt 300 flere rækkehuse end tilfældet er i grundforløbet, jf. Figur 6.22a. Ændringen i parcel- og stuehuse motiveres hovedsageligt af den ændrede søgning mod ejerboliger og private udlejningsboliger, mens den øgede efterspørgsel efter rækkehuse primært følger i forlængelse af den øgede søgning mod andelsboliger og private udlejningsboliger. Et rækkehus kan dog også være kvalificeret som ejerbolig om end i mindre udstrækning. På landsplan vil søgningen mod en andelsbolig på tværs af alle øvrige karakteristika i størstedelen af tilfældene være forenelig med flytning til en etagebolig⁴⁸. Dette dækker dog over en underliggende variation på bl.a. tilflytningskommune, hvor tendensen i Jammerbugt Kommune tilsiger, at flytning til en andelsbolig primært er konsistent med valg af et rækkehus frem for en etagebolig. Den øgede søgning mod parcel- og rækkehuse er endvidere konsistent med, at disse boligarter er populære valg for begge familietyper og kan knyttes til familier med en videregående uddannelse, om end præferencen for rækkehuse på landsplan også for højt uddannede domineres af tilbøjeligheden til at flytte mod etageboliger, når der betinges på flytning til andelsbolig⁴⁹. Det højere tilflytningsomfang af højt uddannede giver anledning til en langsigtet forskydning i præferencestrukturen til fordel for rækkehuse på bekostning af de øvrige boligarter, jf. Figur 6.22b.

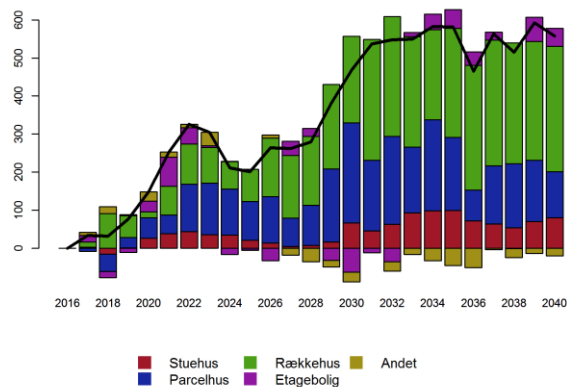
⁴⁷ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 63 f.

⁴⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 66, figur 3.41.

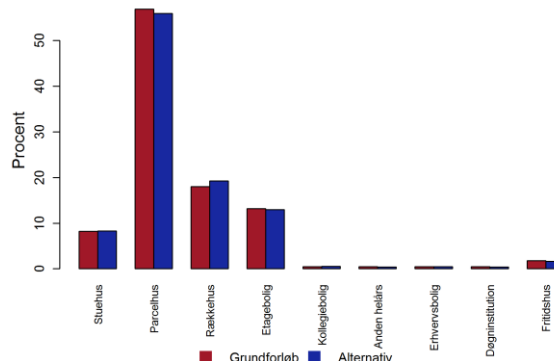
⁴⁹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 67, figur 3.42.

Figur 6.22. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart.

a) Ændring i boligarter, antal boliger

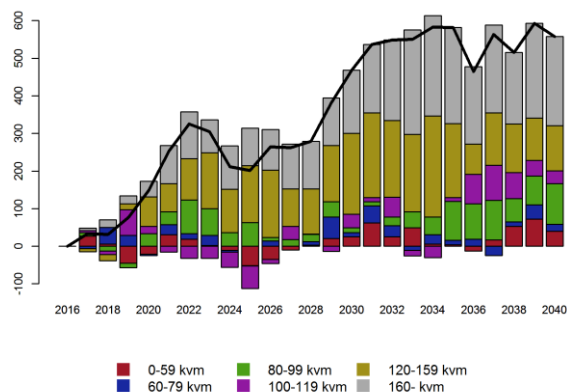
b) Boliger fordelt på art, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

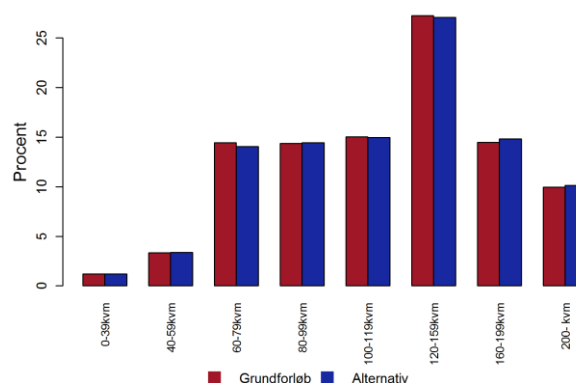
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.23. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

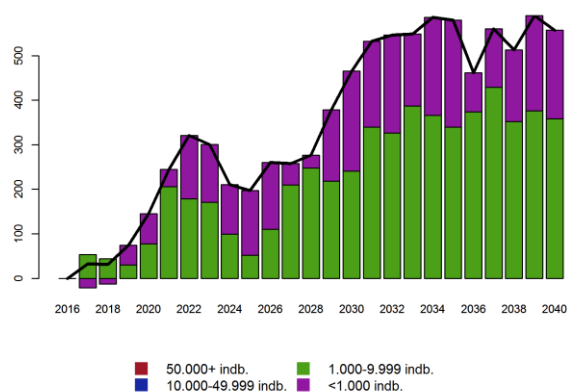
Overordnet vil den øgede efterspørgsel efter boliger på sigt i omkring 70 pct. af tilfældene rette sig mod boliger over 100 m². Det typiske parcel- og stuehus er af størrelsen 100-200 m², hvilket derfor sammen med nogle enkelte rækkehuse over 100 m² forklarer stigningen i søgningen mod de større boliger⁵⁰. Herudover er arealet for et typisk rækkehus på såvel landsplan som kommunalt plan 80-99 m², hvilket således motiverer udviklingen i efterspørgslen efter boliger med dette areal. Den markante stigning i søgningen mod større boliger foranlediger et skifte i præferencerne på bekostning af søgningen mod de arealmæssigt mindre boliger, jf. Figur 6.23a og Figur 6.23b.

⁵⁰ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 70, figur 3.45.

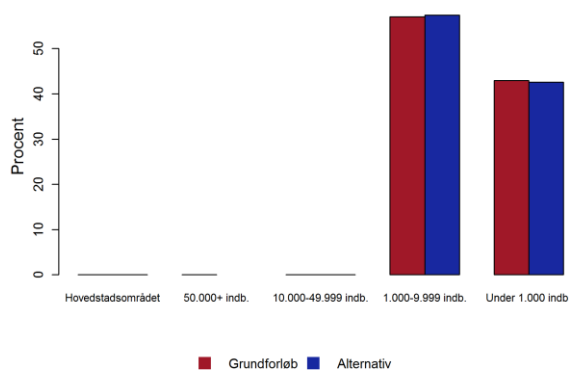
Den øgede søgning mod parcelhuse giver anledning til øget efterspørgsel efter boliger beliggende i byområder med færre end 10.000 indbyggere, hvor tilflytning til denne boligart er mest udbredt, jf. Figur 6.24a. Søgningen mod byområder med færre end 1.000 indbyggere understøttes også af stigningen i søgningen mod stuehuse. Ændringen i den geografiske søgning er ligeledes forenelig med den større efterspørgsel efter rækkehuse, der hovedsageligt er beliggende i et byområde med færre end 10.000 indbyggere, men flere end 1.000 indbyggere⁵¹. Der observeres her ingen nævneværdig forskydning i den indbyrdes fordeling af boligmassen på bystørrelse, Figur 6.24b.

Figur 6.24. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

6.4 Færre fraflyttere

I dette eksperiment øges befolkningstallet gennem en nedbringelse af sandsynligheden for at fraflytte Jammerbugt Kommune. Eksperimentet ændrer ikke på befolkningens generelle flyttetilbøjelighed, men korrigerer alene tilbøjeligheden til at forlade kommunen i tilfælde af, at en flyttebegivenhed indtræffer. Antallet af flytninger til andre kommuner nedbringes på sigt med 20 pct. relativt til grundforløbet. I grundforløbet er der årligt gennemsnitligt 1.400 personer, der forlader kommunen, mens dette antal i alternativforløbet er nedskrevet til godt 1.100 personer.

Nedgangen i fraflytningsomfanget afstedkommer på sigt en opjustering af befolkningstallet i Jammerbugt Kommune sammenlignet med grundforløbet. Frem mod 2040 vil den samlede befolkning bosiddende i Jammerbugt Kommune øges med ca. 5.900 personer relativt til grundforløbet. Forøgelsen dækker over en stigning i antallet af personer i alderen 0-15 år på ca. 1.350 personer, mens befolkningen i hver af de to øvrige aldersgrupper, som adfærdsændringen direkte er målrettet, øges med omkring 3.700 personer for de 16-67-åriges vedkommende og med ca. 850 personer, hvad angår befolkningen i den ældste aldersgruppe, jf. Figur 6.25a. Opskrivningen af befolkningen giver anledning til en marginal forskydning i den indbyrdes langsigtede fordeling⁵²

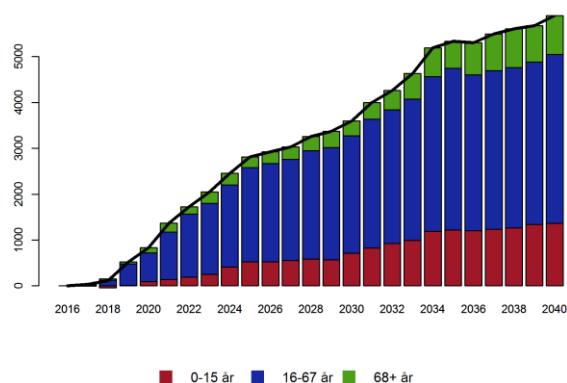
⁵¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

⁵² Vurderingen er baseret for en sammenligning af aldersfordelingen de sidste fem fremskrivningsår i hhv. grund- og alternativforløbet. Inddragelsen af flere år medvirker til at sikre en større robusthed af fordelingsbetragtningen.

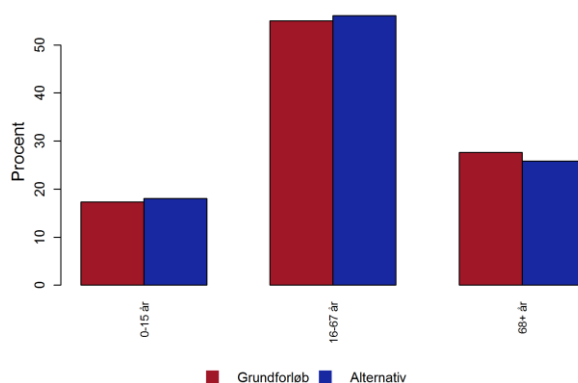
mellem aldersgrupperne relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.25b. Således udgør den ældre befolkningsgruppe på sigt ca. 2 pct. point mindre af den samlede befolkning, end tilfældet er i grundforløbet. Den ændrede aldersstruktur udspringer af, at flyttetilbøjeligheden varierer på tværs af alder og typisk vil være mindst for de ældste aldersklasser⁵³. Endvidere vil tilbøjeligheden til at flytte til en anden kommune også aftage med alderen. Nedjusteringen af flytteomfanget vil således primært påvirke de yngre og midaldrende aldersgrupper.

Figur 6.25. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

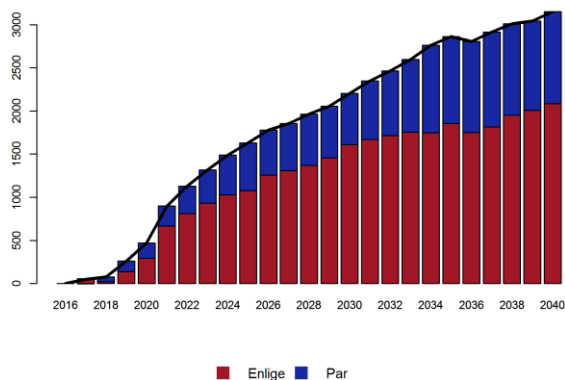
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

I år 2013 boede i alt 18.427 familier i Jammerbugt Kommune, hvoraf ca. 56 pct. var parfamilier. Andelen af parfamilier forventes på sigt at udgøre omkring 48 pct. I alternativforløbet er det samlede antal af familier bosiddende i kommunen mod fremskrivningens slutning opjusteret med næsten 3.200 relativt til grundforløbet, hvoraf antallet af enlige familier er steget med ca. 2.100, jf. Figur 6.26a. Ændringen relativt til grundforløbet er forholdsmæssigt størst for enlige familier, hvis antal på sigt er øget med godt 20 pct., mens antallet af parfamilier blot er øget med omkring 12 pct. relativt til grundforløbet. Mens der på tværs af familietype ikke er den store forskel i tilbøjeligheden til at flytte på tværs af kommunegrænser, er den generelle mobilitet, dvs. den generelle flyttetilbøjelighed, væsentligt større for enlige familier. Således vil adfærdskorrektionen naturligt berøre enlige familier i større udstrækning end parfamilier. Som følge heraf vil familiestrukturen for den i Jammerbugt bosiddende befolkning på det lange sigt forskydes i retning af en større andel af enlige familier, jf. Figur 6.26b.

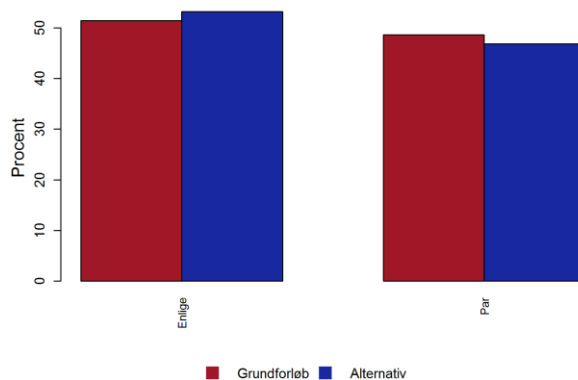
⁵³ Se evt. Hansen & Markeprand (2015): s. 58, figur 3.33.

Figur 6.26. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

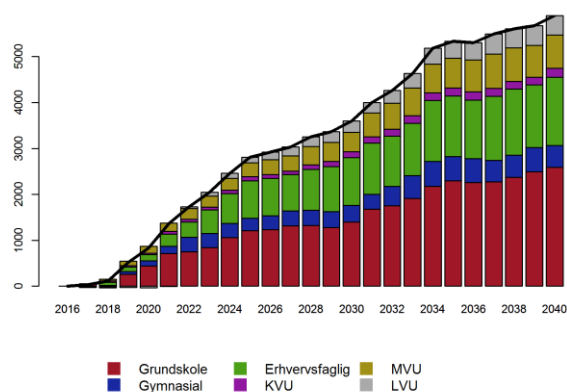
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Stigningen i den i kommunen bosiddende befolkning foranlediget af mindre fraflytning giver gennem fremskrivningen primært anledning til en stigning i antallet af personer med en grundskole-, erhvervsfaglig eller mellemlang videregående uddannelse, jf. Figur 6.27a. Dette afspejler hovedsageligt, at de pågældende grupper karakteriserer uddannelsesbaggrunden for den største del af befolkningen i kommunen, jf. Figur 3.2, idet mobilitet på tværs af kommunegrænser i højere grad knyttes til personer med en lang videregående uddannelse. Nedjustering af fraflytningssandsynligheden udmønter sig dog også i en stigning i befolkningen med en lang videregående uddannelse, der er marginalt større en uddannelsesgruppens andel af den bosiddende befolkning umiddelbart tilsiger.

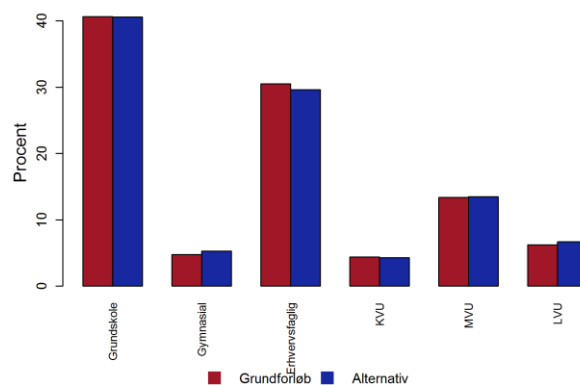
Sammensætningen af ændringen fordelt på uddannelse afspejler, at uddannelsesniveaue for befolkningen er stigende over tid og den fastholdte befolkning i eksperimentet således også bliver gradvist bedre uddannet over tid. Herudover vil fastholdelsen af den yngre befolkning, der typisk er bedre uddannet end forældrene, også medvirke til stigningen i antallet af personer med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse. En væsentlig del af ændringen i antallet af personer med en grundskoleuddannelse, skal henføres til stigningen i befolkningen inden for den yngste aldersgruppe, der vil være registreret som havende en grundskoleuddannelse som højst fuldførte uagtet, at de fleste ikke har afsluttet det pågældende uddannelsesforløb. På sigt giver den mindre fraflytning anledning til, at der sker en mindre forskydning i befolkningens uddannelsessammensætning, jf. Figur 6.27b. Uddannelsesindekset for de 16-67-årige er relativt uberørt af ændringen.

Figur 6.27. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

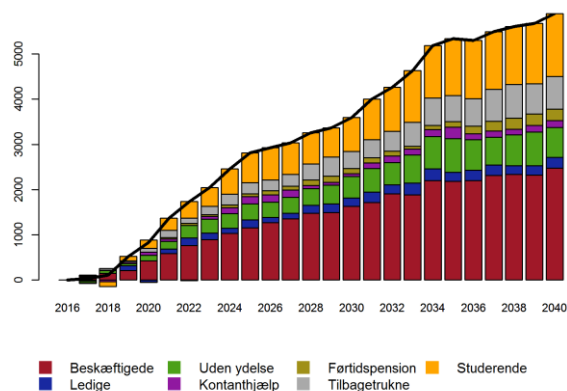

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

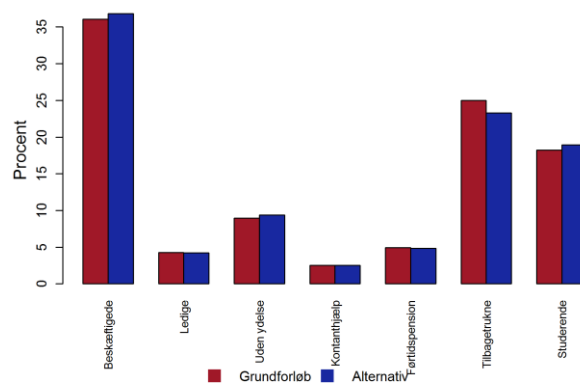
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.28. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer

b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

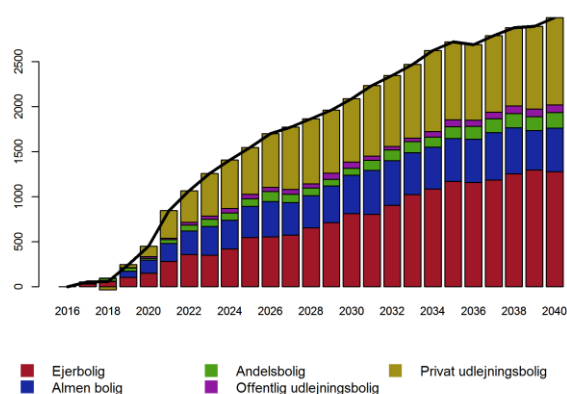
Betragtes ændringen i befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse, vil stigningen i befolkningen over 67 år stort set svare til ændringen i antallet af tilbagetrukne, om end denne kategori også omfatter personer tilknyttet efterlønsordningen, jf. Figur 6.28a. Ændringen i antallet af personer yngre end 16 år kan tilnærmelsesvist henføres til det højere antal af studerende og personer uden ydelse, idet der påmindes om, at alle børn yngre end 6 år automatisk opgøres som værende uden ydelse, mens de studerende også omfatter børn fra 6 års alderen, der er i gang med en grundskoleuddannelse. Såvel

studerende som personer uden ydelse vil dog også optræde i aldersklassen 16-67 år, hvor opgangen i antallet af personer tilknyttet arbejdsstyrken også typisk vil kunne henføres til. Fordelingen af den bosiddende befolknings tilknytning til arbejdsmarkedet i Jammerbugt Kommune vil i fremskrivningens sidste år relativt til grundforløbet være forskudt til fordel for en større andel af beskæftigede og studerende på bekostning af tilbagetrukne, jf. Figur 6.28b. Dette er i overensstemmelse med, at fastholdelsen primært rammer de aldersgrupper og de socioøkonomiske tilhørsforhold, der udviser den største grad af mobilitet. Overordnet vil den mindskede fraflytning fra kommunen dog ikke give anledning til en monoton ændring i den samlede erhvervsfrekvens for de 16-67-årige, der fluktuerer omkring niveauet fra grundforløbet gennem fremskrivningen.

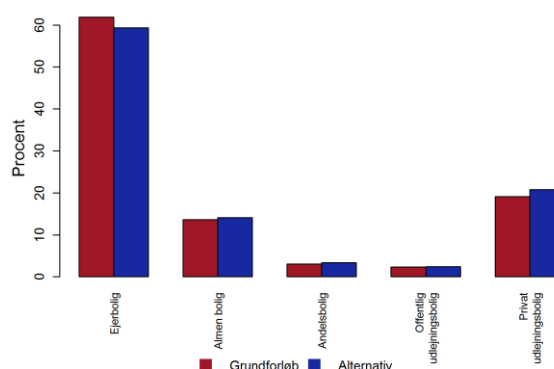
På langt sigt efterspørges omkring 3.000 flere boliger i alternativforløbet, hvilket er en lidt mindre stigning end, der observeres i antallet af familier, hvilket skal forklares af, at én bolig kan huse flere familier. Som følge af den øgede fastholdelse i Jammerbugt Kommune ses specielt en opjustering i antallet af ejerboliger, private udlejningsboliger og almene boliger, da de pågældende typer karakteriserer boligmassen i kommunen. Dog skal det bemærkes, at ændringen i boligsøgningen fordelt på type i Figur 6.29a og Tabel 9.11 i appendiks afviger fra sammensætningen af boligmassen for befolkningen i grundforløbet, hvor andelen af ejerboliger er væsentligt større end andelen af private udlejningsboliger, jf. Figur 5.1. Den forøgede søgning mod private udlejningsboliger og almene boliger vil tilsammen være større end ændringen i søgningen mod ejerboliger. Dette skal tilskrives, at flyttetilbøjeligheden er væsentlig større for personer bosiddende i en privat udlejningsbolig eller almen bolig end tilfældet er for personer, der bor i ejerbolig. Den større omsætningshastighed for de førstnævnte typer udmønter sig dermed i, at sammensætningen af ændringen i søgningen afviger fra sammensætningen af boligmassen. Stigningen i private udlejningsboliger og almene boliger underbygges af, at eksperimentet primært øger antallet af enlige familier, som typisk bor i disse boligtyper. Den ændrede søgning har en vis indflydelse på den overordnede boligstruktur på langt sigt. Således er fordelingen på boligtype forskudt i retning mod en mindre andel af ejerboliger til fordel for specielt private udlejningsboliger, jf. Figur 6.29b.

Figur 6.29. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

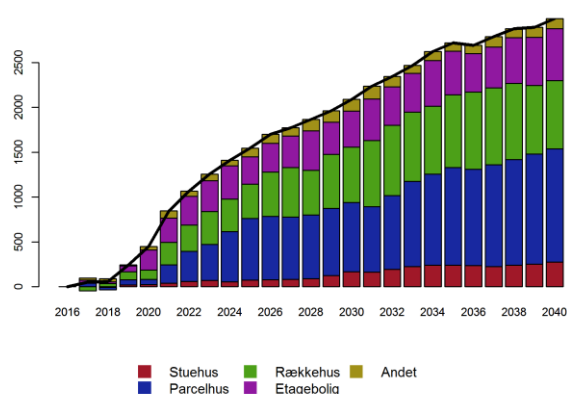

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

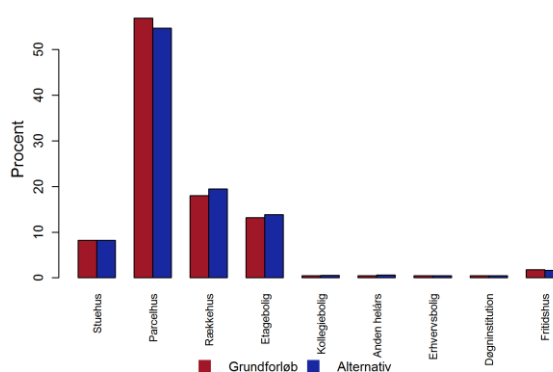
Ekspérimentet giver primært anledning til en markant opskrivning i efterspørgslen efter parcelhuse i Jammerbugt Kommune. På lang sigt er søgningen mod denne boligart øget med næsten 1.300 boliger eller næsten 13 pct. i forhold til grundforløbet og knytter sig dermed i udpræget grad til den øgede søgning mod ejerboliger. Sammenhængen mellem boligtype og –art giver endvidere anledning til, at stigningen i antallet af almene boliger og private udlejningsboliger afstedkommer en øget søgning mod rækkehuse og etageboliger, jf. Figur 6.30a. Konsistent hermed forskydes præferencestrukturen, hvad angår boligart, i retning mod rækkehuse og etageboliger på bekostning af parcelhuse, jf. Figur 6.30b.

Figur 6.30. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligarter, antal boliger

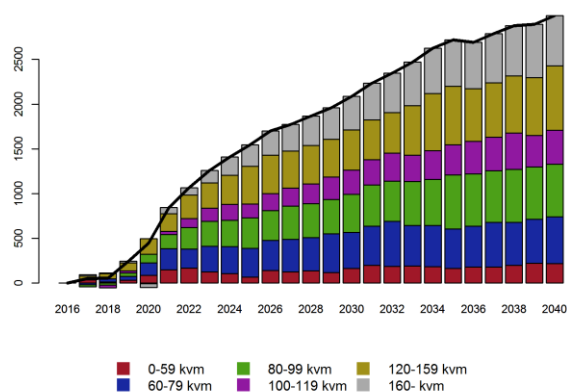
b) Boliger fordelt på art, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

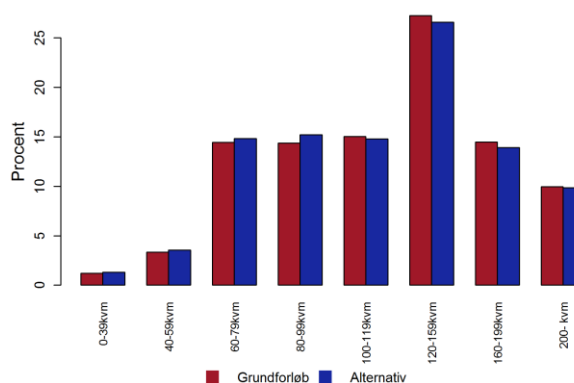
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.31. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

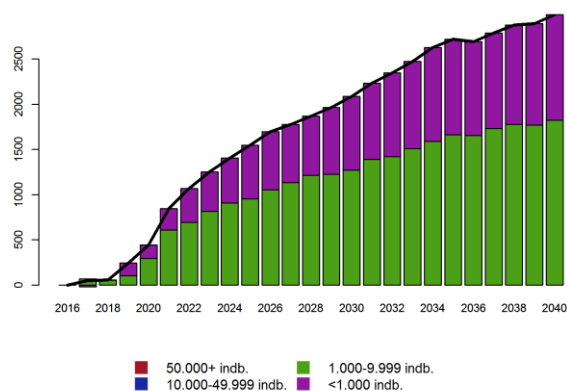
Eftersom det typiske parcelhus i udpræget grad vil være af størrelsen 100-200 m², vil den øgede søgning mod boliger med dette areal afspejle den øgede efterspørgsel efter denne boligart.

Herudover er den øgede søgning mod rækkehuse og etageboliger forenelig med en stigning i søgningen mod boliger med et areal mellem 60 og 100 m², jf. Figur 6.31a. Boligefterspørgslens sammensætning på størrelse vil på sigt være konsistent med den ovenfor beskrevne ændring i boligstrukturen fordelt på boligtype og boligart, således at større boliger er genstand for mindre søgning til fordel for boliger med et mindre areal, jf. Figur 6.31b.

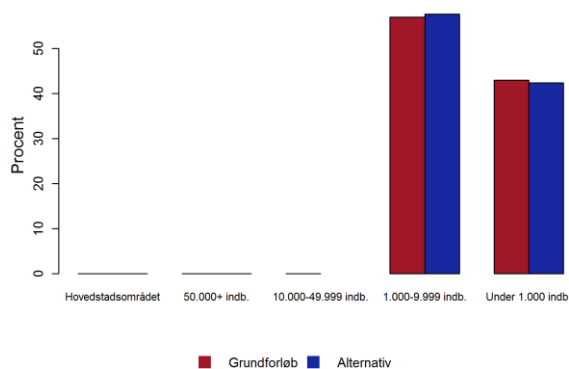
Det indbyrdes forhold mellem ændringen i søgningen mod henholdsvis parcelhuse og etageboliger og rækkehuse betyder, at efterspørgslen efter boliger beliggende i byområder med færre end 1.000 indbyggere stiger mindre end søgningen mod boliger beliggende i områder med flere end 1.000, men færre end 10.000 indbyggere, jf. Figur 6.32a. Befolkningens boligpræferencer i alternativforløbet relativt til grundscenariet afspejler, at der i alternativforløbet er en marginalt større søgning mod boliger beliggende i de større byområder, jf. Figur 6.32b.

Figur 6.32. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

7 Konklusion

Udviklingen i befolkningen følger udviklingen i Landsdel Nordjylland, hvor befolkningstallet ventes at falde fremadrettet, når der ses bort fra Aalborg Kommune. Det faldende befolkningstal står i kontrast til udviklingen på landsplan, hvor befolkningstallet ventes at stige. Udviklingen i arbejdsmarkedstilknytningen, familiestrukturen, uddannelsesniveaue og bolig efterspørgslen ventes i overordnede træk at følge udviklingen i landsdelen Nordjylland og i hele landet. I enkelte tilfælde vil udviklingen i Jammerbugt Kommune dog bevæge sig i en lidt anden retning.

Befolkningstilvæksten i Jammerbugt Kommune ventes at være negativ i fremskrivningen, men i mindre grad end resten af Landsdel Nordjylland, når der ses bort fra Aalborg Kommune. Den negative udvikling i befolkningstilvæksten skyldes, at en svag positiv nettoindvandring ikke kan opveje kombinationen af en næsten konstant negativ nettotilflytning og et fødselsunderskud gennem fremskrivningen.

Befolkningens sammensætning på oprindelse forventes i Jammerbugt Kommune på samme vis som i Landsdel Nordjylland og resten af landet at være præget af, at nettoindvandringen vil være positiv fremadrettet. I Jammerbugt Kommune er andelen af indvandrere og efterkommere lidt mindre både historisk og i fremskrivningen sammenholdt med Landsdel Nordjylland, men markant lavere sammenholdt med niveauet på landsplan. Som nævnt indregner fremskrivningen ikke, at der løbende kan være tale om en forskydning i indvandringens fordeling på kommuner som følge af ændringer i visiteringskvoterne for indvandrere med flygtningestatus som opholdsgrundlag.

Som i resten af landet forventes andelen af personer ældre end 67 år at udgøre en stigende andel af den samlede befolkning i Jammerbugt Kommune. Tilbagebetrækningsreformen håndterer i kraft af en gradvis forskydning af tilbagebetrækningsalderen en del af den udfordring, som en aldrende befolkning har på de kommunale budgetter. Udfordringen er dog fortsat betydelig såfremt en del af udgifterne til individuel offentlig service, herunder sundhed og ældrepleje, afholdes af kommunen. De pågældende udgifter er typisk stærkt stigende med alderen. Aldringen af befolkningen er også en væsentlig årsag til, at der i Jammerbugt Kommune som i resten af landet forventes en større andel af ældre enlige fremadrettet. Endvidere vil unges præferencer for at leve som enlige også medvirke til, at andelen af enlige øges på bekostning af parfamilier.

Befolkningens uddannelsesniveau er som i landsdelen og hele landet præget af, at yngre og mere veluddannede generationer erstatter ældre generationer, hvilket øger det generelle uddannelsesniveau. Til trods for, at andelen og antallet af personer med en grundskoleuddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse falder til fordel for personer med en videregående uddannelse i Jammerbugt Kommune, er det stadig for disse uddannelseskategorier, at man finder den mest markante forskel sammenholdt med Nordjylland og hele landet. Trods en faldende andel af personer med en erhvervsfaglig uddannelse, er der således fortsat på sigt en højere andel med en erhvervsfaglig uddannelse i Jammerbugt Kommune sammenholdt med Nordjylland og hele landet. Andelen med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse stiger omvendt på sigt. Andelen af befolkningen med en kort videregående uddannelse er på sigt nogenlunde den samme som i landsdelen, men lidt højere end på landsplan. Andelen af personer med en mellemlang eller en lang videregående uddannelse ventes at stige betydeligt, men ventes stadig at være på et lavere niveau, end der gør sig gældende i landsdelen og på landsplan. Trods en lidt anderledes uddannelsessammensætning følger udviklingen i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning i

Jammerbugt Kommune i store træk udviklingen i Landsdel Nordjylland og på landsplan. Beskæftigelsesfrekvensen, erhvervsfrekvensen og ledigheden ventes dog at være højere i Jammerbugt Kommune sammenholdt med både Landsdel Nordjylland og hele landet.

Boligefterspørgslen i Jammerbugt markerer sig særligt ved, at flere vil søge mod almene boliger og private udlejningsboliger, typisk etageboliger- og rækkehuse, fremfor ejerboliger, typisk parcelhuse, hvilket resulterer i en søgning mod boliger med et lidt mindre boligareal end der historisk har været tendensen. Søgningen efter parcelhuse udgør dog også fremadrettet den dominerende del af boligefterspørgslen. Søgningen mod mindre boliger er motiveret af befolkningens aldring og af den gradvist ændrede familiestruktur, der tilsiger en større andel af enlige familier fremadrettet. Udviklingen i Jammerbugt Kommune er således i overensstemmelse med udviklingen på landsplan, hvor der hovedsagligt vil være en større søgning mod etageboliger, hvilket afstedkommer en større søgning mod mindre boliger. Det skal bemærkes, at udviklingen på landsplan også er præget af udviklingen i storbykommunerne, hvor efterspørgslen efter etageboliger forventes at stige markant fremadrettet.

Marginaleksperimenterne viste effekten på centrale variable af henholdsvis flere ældre, der fraflytter deres parcelhus, en øget tilflytning af familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet, en øget tilflytning af familier med et højt uddannelsesniveau og færre fraflyttere.

En forøgelse i flyttetilbøjeligheden for ældre bosiddende i parcelhuse øger primært antallet af interne flytninger i kommunen, men øger også antallet af flytninger på tværs af kommunegrænsen, hvilket vil reducere befolkningstallet relativt til grundforløbet. Denne reduktion vil være karakteriseret af primært ældre, enlige personer, som er trukket tilbage fra arbejdsmarkedet og enten har en grundskole- eller erhvervsuddannelse. Den øgede fraflytning vil reducere boligefterspørgslen, som næsten udelukkende er resultat af en mindre efterspørgsel på ejerboliger, der i et beskedent omfang opvejes af en større efterspørgsel på private udlejningsboliger, almene boliger samt andelsboliger. Efterspørgslen efter parcelhuse falder markant, men opvejes i nogen grad af en større søgning mod rækkehuse og etageboliger. Efterspørgslen efter større boliger falder markant, men stiger en smule for mindre boliger. Endelig falder efterspørgslen i alle bystørrelser, men primært i de mindre byområder, hvor parcelhuse er mest udbredte.

Den øgede tilflytning af familier med ingen eller kun delvis tilknytning til arbejdsmarkedet giver overordnet ikke anledning til en væsentlig forskydning i de underliggende præferencestrukturer. Dette kan begrundes med, at ændringen er relativt lille og en væsentlig del af tilflytningen består af par, hvor den ene part kan have en tilknytning til arbejdsmarkedet. Selv om tilflytningen ikke er repræsentativ for sammensætningen af tilflytningen i grundforløbet, er effekten på de grundlæggende strukturer relativt begrænset. Eftersom der betinges på, at mindst én voksen skal være en kontanthjælpsmodtager, førtidspensionist eller uden ydelse, vil den demografiske ændring primært vedrøre aldersgrupperne under pensionsalderen. Fordelingen af ændringen på familietype er nogenlunde ligeligt fordelt mellem par og enlige. Den øgede boligefterspørgsel retter sig mod de i grundforløbet mest udbredte boligtyper. Således vil den øgede søgning primært rette sig mod ejerboliger og privat udlejning, mens almene boliger også er genstand for øget søgning. Hvad boligart angår stiger efterspørgslen efter primært parcelhuse og rækkehuse.

En øget tilflytning af familier med et højt uddannelsesniveau vil øge befolkningstallet og denne stigning vil primært vedrøre personer i alderen 16-67 år. Den øgede befolkningstal vil også øge antallet af familier, som er fordelt omtrent ligeligt mellem enlige og par. De ekstra tilflyttende vil per

konstruktion være karakteriseret af et højt uddannelsesniveau og en høj grad af tilknytning til arbejdsmarkedet. Tilflytningen af familier med et højt uddannelsesniveau vil også øge tilflytningen af børn, som er klassificeret med en grundskoleuddannelse og en arbejdsmarkedsstatus som studerende, eller uden ydelse, som typisk vil være hhv. folkeskoleelever eller børn under folkeskolealderen (under 6 år). Tilflytningen vil øge efterspørgslen efter boligtyperne ejerbolig, andelsbolig og på lang sigt privat udlejningsbolig. På boligarterne øges efterspørgslen efter parcel- og stuehuse samt rækkehuse. Samlet øges søgningen primært mod større boliger over 100 m² og boliger i de større byområder, selvom efterspørgslen i de mindre byområder også øges.

Reduktionen i fraflytningssandsynligheden øger befolkningstallet betydeligt relativt til grundforløbet. Fordelt på familier vil ca. 2/3 af denne forøgelse være enlige familier, mens ca. 1/3 vil være parfamilier. Befolkningsforøgelsen relativt til grundforløbet er primært karakteriseret ved personer i alderen 16-67 år med en grundskoleuddannelse, en erhvervsfaglig uddannelse eller en mellemlang videregående uddannelse, som er beskæftiget eller under uddannelse. Ses på hele befolkningen vil andelen af beskæftigede og studerende stige på bekostning af tilbagetrukne. Befolkningsforøgelsen vil naturligt få boligefterspørgslen til at stige. Der noteres en større søgning mod ejerboliger, almene boliger og private udlejningsboliger, dvs. de i grundforløbet mest udbredte boligtyper. Dette giver anledning til øget efterspørgsel efter parcel- og stuehuse samt rækkehuse og etageboliger. Fordelt på størrelse vil ca. halvdelen af den større boligefterspørgsel rette sig mod større boliger over 100 m², mens ca. halvdelen af efterspørgslen vil rette sig mod boliger mindre end 100 m². Efterspørgslen vil øge efterspørgslen i både større og mindre byområder i kommunen, dog således at søgningen mod større byområder ventes at være størst.

Formålet med marginaleksperimenterne var primært at give illustrative eksempler på ændrede adfærdsmønstre, der selv på kort eller mellemlangt sigt potentielt kan dæmpe eller øge de budgetmæssige udfordringer, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Det er dog alene en politisk beslutning at gennemføre tiltag, der kan motivere ændringer i befolkningens beslutningsmønstre, der kan lede til ændringer i stil med de her præsenterede. Ved at belyse sammenhængen mellem modellens underliggende karakteristika vurderes det herudover, at resultatet med fordel kan finde anvendelse til en eksempelvis mere målrettet markedsføring over for de familietyper, der vil finde allerede eksisterende boliger eller fremtidige byggeprojekter attraktive. Desuden kan ændringerne potentielt finde anvendelse til beslutningerne vedrørende omlægning eller udstykning af jord samt forhold vedrørende bevarelse af den eksisterende boligmasse.

8 Referencer

Andersen, H. S. (2015): Indvandring, integration og etnisk segregation: udviklingen i indvandringens bosætning siden 1985. København: SBI forlag (SBI, Vol. 2015:01)

DREAM (2014): Langsigtet Økonomisk Fremskrivning 2014, DREAM rapport 2014. www.dreammodel.dk.

Hansen, M. F. & T. Markeprand (2015): Fremskrivning af familiekarakteristika og boligefterspørgslen i danske kommuner. DREAM rapport 2015. www.dreammodel.dk.

Hansen J. Z., P. Stephensen & J. B. Kristensen (2013): Fremskrivning af den danske boligefterspørgsel. DREAM rapport 2013. www.dreammodel.dk.

Momentum (2014): 6. ÅRGANG. 4. UDGAVE, 18. FEBRUAR 2014, Kommunernes Landsforening. http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_66394/ImageVaultHandler.aspx

9 Appendiks

Tabel 9.1. Aldersfordelt beskæftigelse, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Jammerbugt					
16-29 år	2.8 (0.47)	1.6 (0.32)	1.8 (0.34)	1.7 (0.36)	1.4 (0.32)
30-39 år	4.4 (0.81)	3.3 (0.78)	2.5 (0.72)	2.8 (0.75)	2.6 (0.74)
40-49 år	4.6 (0.83)	4.5 (0.8)	3.7 (0.75)	2.8 (0.74)	3.1 (0.75)
50-59 år	4.3 (0.73)	4.3 (0.78)	4 (0.71)	3.3 (0.69)	2.7 (0.7)
60-67 år	0.5 (0.18)	1.3 (0.27)	1.8 (0.43)	2.3 (0.53)	2.2 (0.59)
Alle	16.6 (0.65)	15 (0.6)	13.8 (0.59)	12.9 (0.6)	12.1 (0.61)
Nordjylland					
16-29 år	41.3 (0.42)	29.8 (0.3)	34.7 (0.34)	31.4 (0.34)	28.7 (0.33)
30-39 år	64.2 (0.78)	50.2 (0.76)	44.3 (0.72)	51.2 (0.73)	47.3 (0.73)
40-49 år	65 (0.81)	64.6 (0.8)	54.3 (0.77)	46 (0.75)	52.7 (0.76)
50-59 år	56.7 (0.71)	61.1 (0.77)	58.2 (0.72)	48.3 (0.7)	41.7 (0.7)
60-67 år	8.3 (0.19)	17.1 (0.28)	26.2 (0.44)	33.4 (0.54)	31.5 (0.59)
Alle	235.6 (0.61)	222.8 (0.57)	217.7 (0.58)	210.5 (0.59)	201.9 (0.6)
Danmark					
16-29 år	390.7 (0.43)	293.7 (0.3)	338.1 (0.32)	325.1 (0.33)	302.2 (0.31)
30-39 år	627.7 (0.78)	525.4 (0.75)	471.1 (0.71)	559.4 (0.72)	542.6 (0.72)
40-49 år	594.8 (0.8)	650 (0.8)	570.3 (0.77)	491.6 (0.75)	580.4 (0.76)
50-59 år	538.6 (0.72)	554.6 (0.76)	569.9 (0.72)	508.7 (0.7)	443.6 (0.69)
60-67 år	85.3 (0.21)	165.1 (0.29)	245.9 (0.46)	334.4 (0.55)	329 (0.6)
Alle	2237.1 (0.62)	2189 (0.58)	2195.3 (0.58)	2219.2 (0.59)	2197.9 (0.6)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.2. Aldersfordelt arbejdsstyrke, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Jammerbugt					
16-29 år	3.1 (0.53)	1.9 (0.37)	2 (0.39)	1.9 (0.41)	1.6 (0.38)
30-39 år	4.9 (0.9)	3.6 (0.85)	2.8 (0.79)	3.1 (0.82)	2.9 (0.82)
40-49 år	4.9 (0.89)	4.8 (0.86)	4 (0.82)	3.1 (0.81)	3.4 (0.82)
50-59 år	4.7 (0.81)	4.6 (0.84)	4.5 (0.79)	3.7 (0.77)	3 (0.77)
60-67 år	0.6 (0.2)	1.3 (0.28)	2 (0.49)	2.7 (0.61)	2.6 (0.69)
Alle	18.2 (0.71)	16.3 (0.65)	15.4 (0.66)	14.4 (0.67)	13.5 (0.69)
Nordjylland					
16-29 år	46.6 (0.48)	34.1 (0.34)	39.9 (0.39)	36.3 (0.39)	33 (0.37)
30-39 år	71 (0.87)	54.4 (0.82)	49 (0.79)	56.5 (0.81)	52.2 (0.8)
40-49 år	70 (0.87)	68.8 (0.85)	59 (0.83)	50.3 (0.82)	57.4 (0.83)
50-59 år	64 (0.8)	65.7 (0.83)	64.5 (0.79)	53.8 (0.77)	46.3 (0.77)
60-67 år	8.9 (0.2)	17.9 (0.29)	29.4 (0.5)	38.7 (0.62)	36.8 (0.69)
Alle	260.5 (0.68)	240.9 (0.62)	241.7 (0.64)	235.6 (0.66)	225.7 (0.67)
Danmark					
16-29 år	428.7 (0.47)	331.8 (0.34)	390.6 (0.37)	375.8 (0.38)	349.9 (0.36)
30-39 år	678.3 (0.84)	570.1 (0.81)	523.1 (0.79)	620.4 (0.8)	602.6 (0.8)
40-49 år	631.1 (0.85)	693.4 (0.85)	621.9 (0.83)	540.5 (0.82)	635.7 (0.83)
50-59 år	590 (0.79)	596.1 (0.82)	629.7 (0.79)	565.7 (0.78)	494.6 (0.77)
60-67 år	90.8 (0.23)	172.9 (0.31)	274.9 (0.51)	385.5 (0.63)	382.1 (0.7)
Alle	2418.9 (0.67)	2364.4 (0.63)	2440.2 (0.64)	2488 (0.66)	2464.9 (0.67)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.3. Aldersfordelt ledighed, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Jammerbugt					
16-29 år	0.3 (0.11)	0.3 (0.14)	0.3 (0.14)	0.2 (0.12)	0.2 (0.14)
30-39 år	0.4 (0.09)	0.3 (0.08)	0.3 (0.1)	0.3 (0.08)	0.3 (0.09)
40-49 år	0.3 (0.07)	0.3 (0.07)	0.4 (0.09)	0.3 (0.09)	0.3 (0.08)
50-59 år	0.4 (0.09)	0.3 (0.07)	0.5 (0.1)	0.4 (0.11)	0.3 (0.1)
60-67 år	0 (0.07)	0.1 (0.05)	0.2 (0.12)	0.4 (0.14)	0.4 (0.14)
Alle	1.6 (0.09)	1.3 (0.08)	1.6 (0.1)	1.5 (0.11)	1.4 (0.11)
Nordjylland					
16-29 år	5.2 (0.11)	4.3 (0.13)	5.2 (0.13)	4.9 (0.13)	4.3 (0.13)
30-39 år	6.8 (0.1)	4.2 (0.08)	4.7 (0.1)	5.2 (0.09)	4.9 (0.09)
40-49 år	5 (0.07)	4.3 (0.06)	4.7 (0.08)	4.3 (0.09)	4.7 (0.08)
50-59 år	7.2 (0.11)	4.6 (0.07)	6.3 (0.1)	5.4 (0.1)	4.6 (0.1)
60-67 år	0.6 (0.07)	0.7 (0.04)	3.2 (0.11)	5.3 (0.14)	5.2 (0.14)
Alle	24.9 (0.1)	18.1 (0.08)	24 (0.1)	25.1 (0.11)	23.8 (0.11)
Danmark					
16-29 år	38.1 (0.09)	38.1 (0.11)	52.5 (0.13)	50.7 (0.13)	47.7 (0.14)
30-39 år	50.6 (0.07)	44.7 (0.08)	52 (0.1)	61.1 (0.1)	60 (0.1)
40-49 år	36.3 (0.06)	43.4 (0.06)	51.6 (0.08)	48.9 (0.09)	55.3 (0.09)
50-59 år	51.4 (0.09)	41.4 (0.07)	59.9 (0.1)	57 (0.1)	51 (0.1)
60-67 år	5.4 (0.06)	7.8 (0.04)	28.9 (0.11)	51.2 (0.13)	53 (0.14)
Alle	181.8 (0.08)	175.4 (0.07)	244.8 (0.1)	268.8 (0.11)	267 (0.11)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af arbejdsstyrken i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.4. Antal og andel boliger fordelt på boligtype for Jammerbugt, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Jammerbugt					
Ejer	12.7 (79.5%)	12.5 (72.8%)	11.9 (66.5%)	11.3 (63.1%)	10.9 (61.6%)
Almen	0.8 (4.7%)	1.2 (7.2%)	1.9 (10.7%)	2.3 (12.7%)	2.4 (13.7%)
Andel	0.3 (1.8%)	0.5 (2.8%)	0.5 (2.8%)	0.6 (3.1%)	0.6 (3.1%)
Offentlig udlejning	0.3 (1.8%)	0.3 (1.7%)	0.3 (1.8%)	0.4 (2%)	0.4 (2.4%)
Privat udlejning	2 (12.2%)	2.7 (15.5%)	3.3 (18.3%)	3.4 (19.1%)	3.4 (19.1%)
Nordjylland					
Ejer	160.8 (62.3%)	157.7 (57.3%)	158.5 (55.4%)	157.9 (54.1%)	154.1 (53.3%)
Almen	40.6 (15.7%)	47 (17.1%)	51 (17.8%)	52.6 (18%)	53.3 (18.4%)
Andel	7.7 (3%)	10.1 (3.7%)	10.1 (3.5%)	10.5 (3.6%)	10.6 (3.6%)
Offentlig udlejning	4.8 (1.9%)	5 (1.8%)	4.9 (1.7%)	5.7 (2%)	6.4 (2.2%)
Privat udlejning	44.3 (17.1%)	55.2 (20.1%)	61.7 (21.6%)	65.2 (22.3%)	65 (22.5%)
Danmark					
Ejer	1292.2 (52.8%)	1319.3 (50.3%)	1355.3 (48.3%)	1391.6 (47.2%)	1401.3 (46.5%)
Almen	483.3 (19.8%)	537.1 (20.5%)	581.2 (20.7%)	616.5 (20.9%)	635.9 (21.1%)
Andel	159.7 (6.5%)	205.1 (7.8%)	211 (7.5%)	225 (7.6%)	234.7 (7.8%)
Offentlig udlejning	45.7 (1.9%)	48.9 (1.9%)	49.3 (1.8%)	56.1 (1.9%)	63.3 (2.1%)
Privat udlejning	465.1 (19%)	514 (19.6%)	606.2 (21.6%)	659.5 (22.4%)	679 (22.5%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.5. Antal og andel boliger fordelt på boligart for Jammerbugt, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Jammerbugt					
Stuehus	2.3 (14.4%)	2.1 (12%)	1.9 (10.4%)	1.6 (8.9%)	1.4 (8%)
Parcelhus	10.7 (66.7%)	11.2 (65%)	10.7 (59.8%)	10.4 (57.8%)	10 (56.6%)
Rækkehus	1.8 (11.3%)	2.4 (14.2%)	2.9 (16.3%)	3.1 (17.2%)	3.2 (18.3%)
Etagebolig	0.8 (5%)	1.1 (6.4%)	1.8 (10.3%)	2.3 (12.6%)	2.3 (13.3%)
Andet	0.4 (2.6%)	0.4 (2.4%)	0.6 (3.2%)	0.6 (3.5%)	0.7 (3.7%)
Nordjylland					
Stuehus	24.1 (9.2%)	21.3 (7.7%)	19.8 (6.9%)	17.9 (6.1%)	16.1 (5.6%)
Parcelhus	131.6 (50.6%)	136.4 (49.6%)	137.4 (48%)	137.4 (47.1%)	134.4 (46.5%)
Rækkehus	29.4 (11.3%)	37.9 (13.8%)	41.8 (14.6%)	44.7 (15.3%)	45.6 (15.8%)
Etagebolig	67.3 (25.8%)	73.7 (26.8%)	78.8 (27.5%)	82.6 (28.3%)	83.6 (28.9%)
Andet	7.9 (3%)	5.7 (2.1%)	8.4 (2.9%)	9.4 (3.2%)	9.6 (3.3%)
Danmark					
Stuehus	128.2 (5.2%)	111.2 (4.2%)	111.1 (4%)	106.6 (3.6%)	101.3 (3.4%)
Parcelhus	994 (40.3%)	1050.7 (40%)	1087.1 (38.8%)	1112 (37.7%)	1113.8 (37%)
Rækkehus	312 (12.7%)	386 (14.7%)	414.1 (14.8%)	443.6 (15%)	454.9 (15.1%)
Etagebolig	935.9 (38%)	1006.6 (38.4%)	1098.5 (39.2%)	1185.3 (40.2%)	1237 (41%)
Andet	95 (3.9%)	70 (2.7%)	92.2 (3.3%)	101.2 (3.4%)	107 (3.6%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.6 Antal og andel boliger fordelt på boligstørrelse for Jammerbugt, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Jammerbugt					
0-59 m ²	0.7 (4.1%)	0.7 (3.9%)	0.8 (4.2%)	0.8 (4.4%)	0.8 (4.6%)
60-79 m ²	1.5 (9.6%)	1.7 (9.8%)	2.2 (12.4%)	2.5 (14%)	2.5 (14.4%)
80-99 m ²	2.2 (13.7%)	2.2 (12.6%)	2.3 (13.2%)	2.5 (14%)	2.6 (14.5%)
100-119 m ²	2.4 (14.7%)	2.1 (12.4%)	2.4 (13.7%)	2.6 (14.4%)	2.7 (15.3%)
120-159 m ²	5.3 (33.1%)	5.4 (31.2%)	5.1 (28.7%)	5 (27.9%)	4.8 (27%)
159- m ²	4 (24.8%)	5.2 (30.1%)	5 (27.8%)	4.6 (25.3%)	4.3 (24.2%)
Nordjylland					
0-59 m ²	24.6 (9.5%)	23.6 (8.6%)	21 (7.3%)	20.9 (7.2%)	21.1 (7.3%)
60-79 m ²	39.2 (15.1%)	42.5 (15.5%)	42.1 (14.7%)	42.2 (14.5%)	41.8 (14.4%)
80-99 m ²	45.4 (17.5%)	46.2 (16.8%)	54 (18.9%)	58.1 (19.9%)	59 (20.4%)
100-119 m ²	36.9 (14.2%)	36.1 (13.1%)	40.7 (14.2%)	43.5 (14.9%)	44.7 (15.4%)
120-159 m ²	64.3 (24.8%)	66.1 (24%)	68 (23.8%)	68.7 (23.5%)	67.5 (23.3%)
159- m ²	48.8 (18.8%)	60.5 (22%)	60.3 (21.1%)	58.4 (20%)	55.3 (19.1%)
Danmark					
0-59 m ²	336.2 (13.7%)	318 (12.1%)	311.9 (11.1%)	320.7 (10.9%)	327.7 (10.9%)
60-79 m ²	457.5 (18.7%)	480.2 (18.3%)	488 (17.4%)	503.7 (17.1%)	514.2 (17.1%)
80-99 m ²	465.1 (19%)	488 (18.6%)	564.9 (20.2%)	619 (21%)	643.7 (21.4%)
100-119 m ²	331.5 (13.5%)	349.6 (13.3%)	399.3 (14.2%)	437.6 (14.8%)	458 (15.2%)
120-159 m ²	517.2 (21.1%)	555.1 (21.2%)	588.2 (21%)	610.9 (20.7%)	616.3 (20.4%)
159- m ²	342.7 (14%)	433.5 (16.5%)	450.9 (16.1%)	456.9 (15.5%)	454.3 (15.1%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.7 Antal og andel boliger fordelt på bystørrelse for Jammerbugt, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Jammerbugt					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	7.7 (48.4%)	9.2 (53.7%)	9.8 (55.1%)	10.2 (56.7%)	10.1 (57.3%)
Under 1000	8.2 (51.6%)	8 (46.3%)	8 (44.9%)	7.8 (43.3%)	7.5 (42.7%)
Nordjylland					
Over 50.000	61.7 (24.1%)	57.2 (20.8%)	58.6 (20.5%)	60.5 (20.7%)	62.1 (21.5%)
10.000-50.000	45.1 (17.6%)	54.6 (19.9%)	57.2 (20%)	58 (19.9%)	57.6 (19.9%)
1000-10.000	69.2 (27%)	84.6 (30.8%)	92 (32.1%)	96.2 (33%)	95.5 (33%)
Under 1000	80.3 (31.3%)	78.5 (28.5%)	78.5 (27.4%)	77.2 (26.4%)	74 (25.6%)
Danmark					
Over 50.000	887.2 (36.5%)	1027.3 (39.1%)	1090.5 (38.9%)	1160.5 (39.4%)	1215.1 (40.3%)
10.000-50.000	535 (22%)	580.5 (22.1%)	594.2 (21.2%)	605.3 (20.5%)	602 (20%)
1000-10.000	521.9 (21.5%)	552.1 (21%)	620.2 (22.1%)	665 (22.6%)	677 (22.5%)
Under 1000	484.4 (19.9%)	464.5 (17.7%)	498.1 (17.8%)	517.9 (17.6%)	520 (17.3%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.8 Absolut og relativ ændring i antallet af boliger relativt til grundforløbet ved øget fraflytning af ældre fra parcelhuse af fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	-1.2 (-1%)	-5.1 (-4.4%)	-6.5 (-5.8%)	-7.2 (-6.5%)	-9 (-8.3%)
Almen	0.7 (3.5%)	1.2 (5.8%)	1.2 (5.4%)	1.7 (7.3%)	0.6 (2.7%)
Andel	0.1 (2.6%)	0.2 (4.1%)	0.5 (8.2%)	1.3 (22.7%)	1.1 (19.8%)
Offentlig udlejning	0.2 (5.1%)	0.3 (8.7%)	0.3 (7.4%)	0.4 (9.6%)	0 (-0.5%)
Privat udlejning	-0.8 (-2.4%)	-0.2 (-0.5%)	0.9 (2.6%)	1.1 (3.3%)	-0.1 (-0.4%)
Boligart					
Stuehus	-0.1 (-0.8%)	-0.2 (-1%)	0.4 (2.2%)	0 (-0.2%)	0 (0.2%)
Parcelhus	-2.3 (-2.1%)	-5.7 (-5.5%)	-8.6 (-8.3%)	-8.8 (-8.6%)	-10.9 (-11%)
Rækkehus	0.1 (0.3%)	1.7 (5.5%)	3.5 (11.3%)	4.7 (14.8%)	3 (9.2%)
Etagebolig	1.3 (6.9%)	0.7 (3.3%)	0.6 (2.8%)	1.1 (4.6%)	0.4 (1.9%)
Øvrige	0 (0.6%)	0 (0%)	0.4 (6.3%)	0.4 (5.6%)	0.1 (1.9%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	-0.1 (-1.7%)	-0.4 (-5.2%)	0.3 (3.3%)	0.3 (3.8%)	0.1 (1.2%)
60-79 m ²	0.5 (2.3%)	0.5 (1.9%)	0.6 (2.2%)	0.6 (2.3%)	0.9 (3.4%)
80-99 m ²	0.6 (2.4%)	0.6 (2.4%)	0.9 (3.7%)	1.9 (7.7%)	0.1 (0.5%)
100-119 m ²	-0.4 (-1.8%)	-0.8 (-3%)	-0.5 (-1.9%)	-1.2 (-4.5%)	-1.4 (-5.3%)
120-159 m ²	-0.4 (-0.7%)	-1.4 (-2.7%)	-3.5 (-6.9%)	-3 (-6.1%)	-3.6 (-7.5%)
160- m ²	-1.2 (-2.4%)	-2 (-4.3%)	-1.5 (-3.3%)	-1.4 (-3.1%)	-3.5 (-8.1%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	0.4 (0.4%)	-0.9 (-0.9%)	-1.5 (-1.4%)	0.4 (0.4%)	-2.7 (-2.7%)
Under 1000	-1.4 (-1.8%)	-2.7 (-3.4%)	-2.3 (-2.9%)	-3.1 (-4.1%)	-4.7 (-6.2%)

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 9.9 Absolut og relativ ændring i antallet af boliger relativt til grundforløbet ved øget tilflytning af personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	0.7 (0.6%)	1.7 (1.4%)	2.6 (2.3%)	3.2 (2.9%)	3.8 (3.5%)
Almen	0.7 (3.6%)	1.2 (5.6%)	1.4 (6.2%)	1.7 (7.4%)	1 (4.1%)
Andel	0.1 (2.4%)	0.7 (14.3%)	0.3 (6%)	0.8 (14.8%)	0.9 (16.2%)
Offentlig udlejning	0.1 (4.6%)	0 (-0.1%)	0.2 (6.3%)	0.5 (12.8%)	0.2 (4.9%)
Privat udlejning	-0.3 (-1%)	1 (3.1%)	2.4 (6.9%)	2.9 (8.6%)	3.1 (9.3%)
Boligart					
Stuehus	-0.1 (-0.4%)	0.3 (1.6%)	1.1 (6.8%)	1.5 (10.3%)	1.7 (11.8%)
Parcelhus	-0.2 (-0.2%)	1.9 (1.8%)	2.5 (2.4%)	3 (3%)	4 (4%)
Rækkehus	1.1 (3.9%)	1.4 (4.7%)	2 (6.5%)	2.9 (9.2%)	1.7 (5.2%)
Etagebolig	0.3 (1.9%)	1.1 (5.2%)	1.2 (5.1%)	1.3 (5.8%)	1.6 (6.8%)
Øvrige	0.1 (2%)	0 (-0.3%)	0.2 (3.5%)	0.3 (4.4%)	0 (0.2%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.1 (1.4%)	-0.2 (-2.7%)	1 (12.2%)	0.7 (9.1%)	0.3 (4.2%)
60-79 m ²	0.2 (1%)	0.7 (3.2%)	0.2 (0.7%)	0.5 (2.1%)	1.5 (5.9%)
80-99 m ²	1.3 (5.6%)	1.5 (6%)	2 (7.9%)	3 (12.3%)	2 (7.7%)
100-119 m ²	-0.3 (-1.1%)	-0.1 (-0.4%)	0.8 (3.1%)	0.8 (2.9%)	1 (3.7%)
120-159 m ²	0.5 (0.9%)	1.7 (3.4%)	1.5 (3.1%)	1.7 (3.5%)	2 (4.3%)
160- m ²	-0.5 (-1%)	1 (2.2%)	1.5 (3.4%)	2.3 (5.2%)	2.2 (5.1%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	1 (1%)	2.8 (2.8%)	4 (4%)	5.6 (5.6%)	4.5 (4.4%)
Under 1000	0.3 (0.4%)	1.9 (2.4%)	2.9 (3.8%)	3.4 (4.5%)	4.5 (5.9%)

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 9.10 Absolut og relativ ændring i antallet af boliger relativt til grundforløbet ved øget tilflytning af personer med højt uddannelsesniveau fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	1.6 (1.3%)	2.3 (2%)	3.5 (3.1%)	3.6 (3.2%)	3.3 (3%)
Almen	0.3 (1.7%)	0.1 (0.2%)	0.1 (0.3%)	0 (0.2%)	0.6 (2.4%)
Andel	0.1 (1.4%)	0.7 (14.6%)	0.5 (9.7%)	0.7 (12.1%)	0.4 (7.6%)
Offentlig udlejning	0.1 (1.7%)	0 (-0.5%)	0.2 (6.7%)	0.3 (7.7%)	0.2 (5.5%)
Privat udlejning	-0.6 (-1.7%)	-1.1 (-3.2%)	0.3 (0.9%)	1.3 (3.7%)	1.1 (3.2%)
Boligart					
Stuehus	0.3 (1.4%)	0.2 (1.2%)	0.7 (4.2%)	1 (6.6%)	0.8 (5.6%)
Parcelhus	0.5 (0.5%)	1 (1%)	2.6 (2.5%)	1.9 (1.9%)	1.2 (1.2%)
Rækkehus	0.2 (0.5%)	0.8 (2.8%)	2.3 (7.4%)	2.9 (9.1%)	3.3 (10.2%)
Etagebolig	0.3 (1.5%)	0 (-0.2%)	-0.6 (-2.8%)	0.5 (2.1%)	0.5 (2%)
Øvrige	0.2 (4.3%)	0 (-0.2%)	-0.3 (-4.1%)	-0.5 (-7%)	-0.2 (-3%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	-0.2 (-2.9%)	-0.5 (-6.4%)	0.3 (3.2%)	0 (0.5%)	0.4 (5%)
60-79 m ²	0 (-0.2%)	0 (0%)	0.1 (0.4%)	0.1 (0.5%)	0.2 (0.7%)
80-99 m ²	0.3 (1.4%)	0.6 (2.6%)	0.1 (0.5%)	1 (4.2%)	1.1 (4.2%)
100-119 m ²	0.2 (0.8%)	-0.6 (-2.4%)	0.4 (1.4%)	0.1 (0.4%)	0.3 (1.2%)
120-159 m ²	0.8 (1.5%)	1.5 (3%)	2.2 (4.3%)	2 (4%)	1.2 (2.5%)
160- m ²	0.4 (0.8%)	1 (2.1%)	1.7 (3.7%)	2.6 (5.8%)	2.4 (5.6%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	0.8 (0.8%)	0.5 (0.5%)	2.4 (2.4%)	3.4 (3.4%)	3.6 (3.5%)
Under 1000	0.7 (0.8%)	1.5 (1.9%)	2.2 (2.9%)	2.4 (3.1%)	2 (2.6%)

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 9.11 Absolut og relativ ændring i antallet af boliger relativt til grundforløbet ved færre fraflyttere fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	1.5 (1.3%)	5.5 (4.7%)	8.1 (7.1%)	11.7 (10.5%)	12.7 (11.7%)
Almen	1.5 (7.7%)	3.5 (16.4%)	4.3 (18.9%)	4.8 (20.4%)	4.9 (20.1%)
Andel	0.2 (3.7%)	0.8 (16.6%)	0.8 (13.7%)	1.3 (23.1%)	1.7 (31%)
Offentlig udlejning	0.2 (5.7%)	0.5 (14.5%)	0.7 (18.9%)	0.8 (20.4%)	0.9 (19.7%)
Privat udlejning	1.1 (3.5%)	5.2 (15.4%)	7 (20.5%)	8.7 (25.7%)	9.7 (28.9%)
Boligart					
Stuehus	0.3 (1.4%)	0.7 (4.3%)	1.6 (10.3%)	2.4 (16.1%)	2.7 (19.3%)
Parcelhus	0.6 (0.5%)	6.9 (6.6%)	7.8 (7.5%)	10.9 (10.7%)	12.7 (12.7%)
Rækkehus	1.1 (3.6%)	3.8 (12.5%)	6.2 (20%)	8.1 (25.7%)	7.6 (23.5%)
Etagebolig	2.2 (12.2%)	3.1 (14.9%)	4 (17.6%)	4.9 (21.2%)	5.8 (24.7%)
Øvrige	0.4 (6.5%)	1 (15.4%)	1.3 (21.1%)	0.9 (14.3%)	1.1 (17%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.8 (11.1%)	0.6 (7.9%)	1.6 (20.6%)	1.6 (20.5%)	2.2 (27.1%)
60-79 m ²	1.4 (6.4%)	3.2 (13.6%)	4 (16%)	4.4 (17.1%)	5.2 (20.5%)
80-99 m ²	1 (4.1%)	3.4 (14.1%)	4.3 (17%)	6.1 (24.5%)	5.9 (23.1%)
100-119 m ²	-0.1 (-0.4%)	1.5 (6%)	2.7 (10.4%)	3.3 (12.6%)	3.8 (14.2%)
120-159 m ²	1.8 (3.4%)	4.2 (8.5%)	4.5 (9%)	6.6 (13.4%)	7.2 (15.1%)
160- m ²	-0.4 (-0.8%)	2.4 (5.1%)	3.8 (8.3%)	5.2 (11.8%)	5.6 (13.1%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
1000-10.000	2.9 (3%)	9.5 (9.5%)	12.7 (12.5%)	16.6 (16.5%)	18.2 (18.1%)
Under 1000	1.5 (1.9%)	6 (7.6%)	8.1 (10.5%)	10.6 (13.9%)	11.7 (15.5%)

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.